

DEMOKRACIJA

TRK CIVILIZACIJ

Kje so vzroki za tako burne in nasilne odzive muslimanov po objavi karikatur preroka Mohameda?

INTERVJU

Mag. Božo Rustja

Medijsko poročanje o Cerkvi še vedno neprofesionalno

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

www.demokracija.si/knjigarna

Iz arhivov slovenske politične policije
Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. **Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik. 519 strani.**
Cena: 5.000,00 SIT/20,86 EUR

Mati Slovenija
Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. **Avtor: Tone Kuntner. 72 strani.**
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Med svobodo in rdečo zvezdo **USPEŠNICA**
Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe. **Avtor: Dušan S. Lajovic. 347 strani.**
Cena: 6.200,00 SIT/25,87 EUR

100 let socialdemokracije
Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja. **Avtor: Milan Zver. 125 strani.**
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Od osvobodilnega boja do banditizma **USPEŠNICA**
Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne. **Avtor: Albert Svetina. 367 strani.**
Cena: 6.700,00 SIT/27,95 EUR

Okopi **USPEŠNICA**
Politični razvoj slovenske države od leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih! **Avtor: Janez Janša. 309 strani.**
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Premiki **USPEŠNICA**
Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992. Prodana v več kot 61.000 izvodih! **Avtor: Janez Janša. 363 strani.**
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili
Ustava Združenih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo,

kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu. **Avtorja: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak. 144 strani.**
Cena: 4.990,00 SIT/20,82 EUR

Državna ureditev Republike Slovenije
Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. **Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik. 376 strani.**
Cena: 8.500,00 SIT/35,46 EUR

Zrežirani protesti

Metod Berlec

Mednarodno dogajanje zadnjih let kaže, da je v sedanjem globaliziranem svetu praktično vse povezano. Ne nazadnje to dokazujejo dogodki, povezani z objavo spornih karikatur preroka Mohameda. Po njihovi objavi v danskem časniku Jyllands-Posten septembra 2005, burnih odzivih nanje s pomenljivim štirimesečnim zamikom in novimi solidarnostnimi objavami teh karikatur v evropskih časnikih ter še bolj nasilnimi reakcijami islamskih skrajnežev je jasno, da gre pri tem za konflikt, ki tudi Slovencev ne more pustiti povsem hladnih. Še posebej če imamo v mislih dejstvo, da so protestniki na Bližnjem vzhodu napadali predstavništva EU in veleposlaništva evropskih držav, ki so z našim članstvom v tej povezavi na neki način tudi naša predstavništva. Sežigali so danske zastave in zastave nekaterih drugih evropskih držav. Znesli so se celo nad zastavo EU, ki je bila s svojimi institucijami od islamskih držav vedno zelo korektna. Zakaj?

Nedvomno so objavljene karikature preroka Mohameda za muslimanske vernike žaljive, tako kot je bila objava brezjanske Marije s podgano v naročju žaljiva za slovenske katoličane. Skrunjenje in karikiranje verskih podob, simbolov je vedno problematično in sproža gnev prizadetih. Podobno je tudi s skrunjenjem (zažiganjem) državnih simbolov. Razlika je pri odzivih prizadetih skupin, kar kaže na velike civilizacijske razlike, ki smo jim priče. Če so evropski kristjani prizadeti, se na to odzovejo z ustnim in pisnim negodovanjem. Če so prizadeta čustva muslimanov, to lahko povzroči nepričakovane posledice. Tudi smrtno obsodbo tistega, ki je domnevno žalil čustva muslimanov. Znan je poziv, ki ga je izrekel pokojni iranski verski voditelj ajatola Homeini, da je dolžnost slehernega muslimana ubiti Salmana Rushdieja, ker naj bi bil s Satanskimi stihmi žalil preroka Mohameda. Podobne pozive in napise je mogoče videti in slišati na »karikaturnih« protestih. Ob tem pa je treba poudariti, da se je velika večina muslimanov na to vendarle odzvala miroljubno.

Protesti nimajo samo verskega ozadja, ampak v veliki meri političnega. Iran je bil v zadnjih mesecih pod velikim pritiskom EU zaradi razvijanja svojega jedrskega programa. Z izvolitvijo Mahmuda Ahmadinedžada za iranskega predsednika so se stvari zaostrile. Ahmadinedžad je zagrizen zagovornik iranske islamske revolucije, je veteran iransko-iraške vojne, poziva k uničenju Izraela in pravi, da je holokavst mit. Skratka, je skrajno problematičen politik. Nekako sočasno s sklepom, da problem iranskega jedrskega programa začne obravnavati varnostni svet OZN, so izbruhnili tudi protesti zoper omenjene karikature. Zdi se, da je Iran izrabil sporne karikature za lekcijo Evropski uniji. V teh dneh se visoki predstavnik EU za skupno zunanjo in varnostno politiko Javier Solana mudi v arabskih državah in se opravičuje za nekaj, za kar EU ni odgovorna.

Ne samo iranskim oblastem, tudi številnim drugim arabskim nedemokratskim režimom so prišle prav karikature, saj so s tem odvrgli pozornost domače javnosti od notranjih težav. Arabski diktatorski režimi (verski in posvetni) imajo velike težave s svojo legitimnostjo. Iranski verski voditelji so na primer pred časom svojim liberalnim in versko zmernejšim politikom preprosto prepovedali kandidirati za poslance. Njihov islamski režim še zdaleč ni več tako priljubljen kot v času izbruha islamske revolucije leta 1979. Zato jim pride populist, kot je Ahmadinedžad, zelo prav, saj živi skromno, govori o boju proti korupciji, hkrati pa ustvarja zunanje sovražnike, ki jih nedemokratski režimi vedno potrebujejo. Po drugi strani so v težavah tudi posvetni arabski politiki, kot sta Hosni Mubarak in nekoliko manj Moamer Gadafi. Sadam Husein in Jaser Arafat sta že preteklost. Ti voditelji so po mnenju islamistov s prevzemanjem političnih vzorcev z Zahoda svoje države pripeljali v tiranijo in nazadovanje. Po njihovo naj bi bila rešitev v islamu. Trk civilizacij, modernizacija in demokratizacija nedvomno povzročajo stranske učinke. Jasno pa je, da se bodo morali tudi ti deli sveta soočiti z izzivi prihodnosti. **D**

Ne samo iranskim oblastem, tudi številnim drugim arabskim nedemokratskim režimom so prišle prav sporne karikature, saj so s tem odvrgli pozornost domače javnosti od notranjih težav.

UVODNE STRANI

- 9 Ptiča gripa tudi pri nas
10 **Pogledi:** Sindikalni turizem
11 **Kolumna:** Protislovja ob karikaturah

POLITIKA

- 12 Nespodobno povabilo
16 Za prihodnost Slovenije

GOSPODARSTVO

- 18 Afera Hit in pomilostitev
21 Pomembni so trendi
23 Dileme enotne davčne stopnje

SLOVENIJA

- 24 Naftovod čez Slovenijo?
26 Čakajoč operacijo
28 Okrožnica in zavajanja

TUJINA

- 30 Trk civilizacij
31 **Globus:** Pesnikova podoba
32 **Tuji tisk:** Sto let

INTERVJU

- 34 Mag. Božo Rustja

NEKOČ IN DANES

- 38 Kaznovana podjetnost
40 Art nouveau
42 **Naši kraji:** Cerknova

KULTURA

- 45 Vizij ni
46 Prešernove nagrade

OGLEDALO

- 48 **Film:** Brezčasne zgodbe
50 **Avtomobilizem:** Le-on?
52 **Zdravje:** Nevarna tromboza
54 **Šport:** Nogometne reforme, 2. del
56 **Črna kronika:** Sadar obsojen
58 **Rumeno:** Jan krade, a le v pesmi ...
60 **TV-kuloar:** Blanka in Janez
66 Po Toševi poti

34 Intervju: mag. Božo Rustja

Moram reči, da me te kritike niso presenetile, ker je v Sloveniji nekakšna nastojenost proti Cerkvi in tudi prevelik strah pred njo. Na drugi strani pa v podtonu slutim mnenje, da katoličani nismo sposobni nič narediti. Nismo v zgodovini Slovencev res še ničesar storili?

12 Nespodobna povabila v politiki

Namigovanja, naj bi bila poslanska skupina SNS in njen predsednik za vložitev zakona o Vzajemni, s katero bi Vzajemni omogočili izpeljavo skupščine, na kateri bi se preoblikovala v delniško družbo, prejela 60 milijonov tolarjev, je odprla vprašanje, koliko je v Sloveniji v resnici politične korupcije.

18 Afera Hit in pomilostitev

Nekdanji prvi hitovec Danilo Kovačič je kljub dokazanemu stomilijonskemu oškodovanju družbenega premoženja na svobodi. Odločitev predsednika republike Janeza Drnovška je bila osebne in politične narave.

30 Trk civilizacij

Protesti, ki potekajo v muslimanskem svetu, so se iz obsojanja karikatur preroka Mohameda sprevrgli v proteste proti zahodni civilizaciji. S tem pa se v ospredje postavlja vprašanje, ali lahko obe kulturi uspešno sobivata ali pa so nedavni dogodki samo dokaz več, da je prišlo do t. i. trka civilizacij.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič, Barbara Kavtčnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja Volčanšek, Gregor Drnovšek, Lovro Kastelic, Ana Müllner, Peter Avsenik, Bogdan Sajovic, Lucija Horvat, Petra Janša

Kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič,

dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić

Stalni zunanji sodelavci: Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Janez Škalič, Vera Ban

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 tolarjev

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

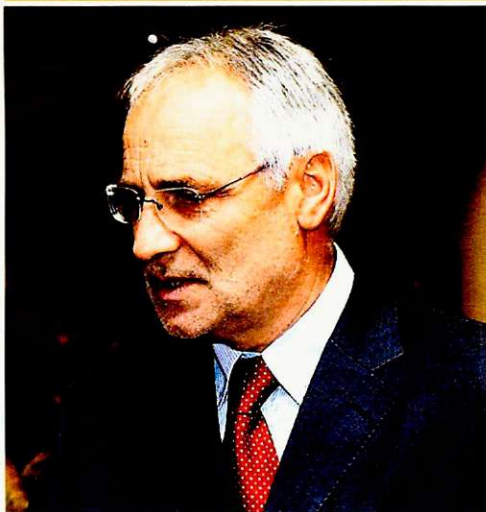
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Fotografija na naslovnici: Reuters

Porušenih je bilo kar nekaj mostov

Aleš Kocjan

Pogovarjali smo se s svetovalcem predsednika države Janez Drnovška in nekdanjim vplivnim članom Liberalne demokracije Slovenije Ivom Vajglom.

Znano je, da ste pred kratkim izstopili iz liberalne demokracije. Kot razlog za svoj izstop ste med drugim navedli nezadovoljstvo s stanjem v slovenski politiki. Kaj vas najbolj moti?

V slovenski politiki me moti polarizacija in občutek, da tisti, ki ima oblast, lahko z večino, s katero razpolaga, preprosto mehanično zamenja in doseže vse, kar si postavi kot cilj. Takšen koncept matematične večine je bil mogoče sprejemljiv način vladanja v času, ko je bil svet še razmeroma enostaven in ko so bile nevarnosti še simetrične in predvidljive, vendar pa danes, ko je svet veliko bolj zapleten in ko bi moral vsak narod iskati rešitve s čim širšim soglasjem vseh, ta model ne more biti več sprejemljiv. Mislim, da je v tem smislu postala odgovornost političnih elit veliko širša in veliko bolj vsebinska, zato je takšen model parlamentarizma, kot ga ta čas prakticiramo v Sloveniji, kjer je dejansko edini kriterij, koliko vojakov lahko našteješ na svoji strani, zgrešen. Zaradi takšne politike in svojega nezadovoljstva z njo sem se sklenil distancirati od strankarske politike.

So na vaš izstop vplivale tudi razmere znotraj liberalne demokracije?

Tudi. Na kongresu LDS sem predstavil svoje videnje politike in tudi način vodenja stranke, če bi me kongres izvolil za predsednika. V zadnjih dneh sem prebral precej naklepanj o

tem, ali je prav in ali je moralno vsega nekaj mesecev po tem, ko si se potegoval za predsednika stranke, izstopiti iz nje, vendar moram reči, da se nisem razšel s tistimi v stranki, ki so mojemu konceptu zaupali, njim in takšni politiki se namreč čutim še vedno zavezan, ampak bolj s tistimi, ki so stranko popeljali v napačno smer. Ta smer se je pokazala že na prvi seji sveta stranke, ko so se začeli preštovati naši in neki drugi, kjer so se začele z vojaško organiziranostjo čistiti vrste in ustvarjati nove fronte. To je model, ki ga težko sprejemam. Seveda h konstruktivnejšemu razpoloženju niso pripomogle niti izjave, ki sem jih po izstopu dan za dnem bral v tisku in so imele jurišniški ton, neko arbitrarno zavest, kvalificirale so ljudi in njihova razmišljanja, celo njihove zelo osebne pobude. S tem je bilo zame porušenih nekaj mostov, ki so pač nujno potrebni, kadar imamo ljudje opraviti drug z drugim.

No, zdaj ste se pridružili Gibanju za pravičnost in razvoj, ki ga vodi Janez Drnovšek. Kaj pričakujete od gibanja?

To gibanje je ideja in ta ideji v skladu s tem, kar pojmem kot politiko, njene cilje in njena sredstva. Zaradi tega sem se seveda gibanju z veseljem pridružil, vendar gre v tej fazi pač za podporo na idealistični ravni. Glede na to seveda ne moremo govoriti o kakršnem koli političnem projektu. Gre

bolj za moralni projekt, ki pa ima vse možnosti, da se razvije tudi v kaj drugega.

Glede krize v Darfurju, kjer ste se osebno precej angažirali, je zdaj že znano, da pogajanj med sprtima stranema v Sloveniji ne bo. Ali to pomeni, da je zgodba z Darfurjem za vas končana?

Ne, ta zgodba očitno še ni končana, čeprav je moj optimizem nekoliko omajan. Omajala ga je očitna nepripravljenost v mednarodnih organizacijah – od Združenih narodov do Afriške unije in nekaterih drugih organizacij –, da bi poskušali to vprašanje reševati v malo drugačnem tempu in z nekoliko drugačnim pristopom. Kriza v Darfurju ima vse značilnosti podobnih kriz na nekaterih drugih koncih sveta, ki jih mednarodna skupnost rešuje v nedopustno počasnem ritmu in z logiko, da je vsak problem mogoče rešiti šele takrat, ko se njegova ostrina obrabi. Slednje mogoče drži, vendar pa se ostrina navadno obrabi šele takrat, ko je za mnoge že prepozno in je že veliko uničenega. Kljub temu mislim, da je za nadaljevanje projekta, ki ga je začel predsednik države, ostalo še kar nekaj prostora in da bi se s pomočjo mogoče še katere druge države dalo dokaj hitro priti do zelenega sporazuma. Posebej zato, ker so vsi tisti, ki so v dozdajšnjem procesu izkazali podporo takšni rešitvi, večinoma ostali pri svojih stališčih.

Meršolove primerjave

Nekdanji urednik samooklicanega osrednjega slovenskega časnika bi se tokrat res lahko bolje izkazal. S primerjavo upodobitev Mohameda z bombo na glavi in brezjanske Marije s podgano v naročju ter našega časopisa oziroma članka z naslovom »Maškarada« v Dražgošah je namreč v isti koš vrgel popolnoma različna pojma, kot sta kritika škodljivih družbenih sistemov in verska neustrpnost.

ISKRICA

Rasizem

Gašper Blažič

Predsednik države Janez Drnovšek ga spet biksa. Tokrat menda grozi, da ne bo podpisal novele zakona o azilu, ki jo je 6. februarja sprejel državni zbor, ker naj bi se s tem zmanjševale pravice prosilcev za azil, česar pa predsednik države, v zadnjem času borec za pravice zatiranih, ne bo dopustil – pa čeprav bo moral pri tem kršiti ustavo. Nič čudnega, da zlobneži v ozadju namigujejo, naj bi mu bil zavrnitev podpisa svetoval kar varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek. Slednji že dolgo časa opozarja, da je rasizma, homofobije, ksenofobije, seksizma in šovinizma čedalje več. Vse skupaj menda dobiva že alarmantne razsežnosti.

Pravzaprav lahko rečemo, da ima Hanžek čisto prav. Rasizma je zadnje čase čisto zares vedno več. Le da je tovrsten rasizem nekoliko čuden, saj temelji na navidezni resničnosti. Čedalje bolj se namreč uveljavlja izraz »črnuh«, po angleško bi rekli temu »niger«. Tako danes rasisti zmerjajo črnce. Glede na to, da se je tovrstno izrazje v Sloveniji močno uveljavilo, bi lahko sklepali, da je v Sloveniji veliko črncev. In če je veliko črncev, potem je Slovenija nekakšna banana republika, v kateri se mnogi ne počutijo več dobro. Na primer igralec Ivo Godnič, ki bo belo uniformo maršala Tita obesil na klin, češ da je zdaj moderno nositi črna oblačila, po možnosti talar. V intervjuju za neki politični tednik je tako razkril, da demokracija slovenskih »črncev« izhaja s Sv. Urha. Če bi stavek iztrgali iz konteksta, bi si kakšen poznavalec svetnikov bržkone mislil, da je s tem mišljen kakšen Augsburg, kjer je bil podpisan znameniti augsburški mir med protestanti in katoličani. Ravno slednji pa v naši državi veljajo za »črnce«, ki jih nekateri imenujejo »črnuhi«. Slednji bi, kakor sklepa reinkarnirani maršal, iz nacionalne televizije radi naredili TV Ognjišče. Vprašanje pa je, kaj bodo potem naredili z nacionalnim radiom, saj Radio Ognjišče obstaja že sedaj.

Je pa res, da se tu in tam zgodi kakšna zmeda z barvami, saj »črnuhe« nekateri rasi- sti dostikrat imenujejo tudi »belčki«. Očitno se nekateri res ne morejo zmeniti, ali bodo imeli svoje nasprotnike za črne ali bele. Morda pa je tega kriva barvna slepota, po kateri nekateri vidijo vse, kar je črno, belo (in obratno). In se tudi zato počutijo vse bolj ogrožene. V tem primeru predlagamo, da pri predsedniku Drnovškemu zaprosijo za azil ...

H-umor

»Konec je uravnalovke in 'socialističnega' načina razmišljanja.«
(Minister Jože P. Damijan je zapoznele socialiste postavil na realna tla.)

»Morda bi moral že takrat bolje pogledati.«

(Predsednik države Janez Drnovšek očitno ni vedel, koga je še pomilostil poleg Danila Kovačiča. Bo moral na okulistični pregled?)

»Čeprav je zakon neumen, ga bomo spoštovali in storili vse za korekten prenos na naslednji organ.«

(Nesojeni protikorupcijski borec Drago Kos se je vdal v usodo.)

»Pazil sem na svojo prehrano, uro prehranjevanja in predvsem razčistil sam s seboj na podstrešju. Brez strokovne pomoči!«

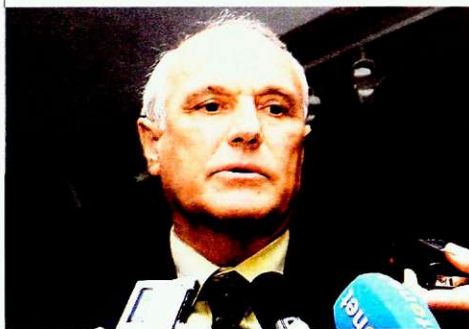
(Anžež Dežan je tudi na področju hujšanja sam svoj mojster.)

»To je eden najbolj umazanih poslov, kar jih obstaja.«

(Glasbena skupina Kocka se uspešno ukvarja z glasbenimi posli, pa čeprav z nekaj noži v hrbtu.)

»Na olimpijadi želim spoznati čim več luštnih punc, uživati in se čim bolje imeti, da mi ne bo treba gledati filmov.«

(Skakalec Jernej Damjan bo v prihodnjih dneh predvsem užival.)

»Očitno mislijo, da sem tako imenovani levi direktor. Ali pa imajo toliko kandidatov, ki jih morajo nekam dati, nas pa morajo prej odstraniti.«

(Predsednik uprave Hita Branko Tomažič ne razume, zakaj gre sedanji vladi na živce.)

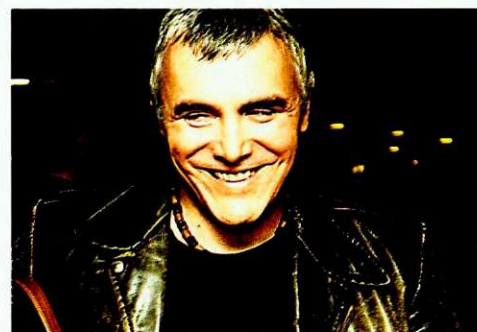
»Torej, kaj počne naš predsednik v oddaji Hri-bar? Prvi odgovor je lahko empiričen. Dviguje ji gledanost.«

(Odjemalec električne energije T. Zgaga ima Drnovškove velikodušnosti že čez glavo.)

»Če bi danes hotela živeti od pisanja, bi v resnici živela od moževe plače.«

(Pisateljica Katarina Marinčič se v vlogi literatke ne počuti finančno samostojna.)

»Jaz mislim, da mora biti v stalni opoziciji proti vsakršni oblasti.«

(Zoran Predin razpravlja o politični vlogi umetnika. Očitno je on sam umetnik šele od volitev leta 2004.)

»Včasih res ne vem, kaj je prav in kaj ne.«

(Smučarka Tina Maze se tu in tam na smučiču počuti nekoliko neprišteveno.)

»So pa bile tudi take, ki jih je zanimalo, kako je, če jih poljubi moški z brado, in so potem presenečene, da moja brada ne pika, ampak samo ščegeta.«

(Franc Pestotnik-Podokničar pojasnjuje, zakaj je bil vedno tako priljubljen pri Podoknici Nedeljskega.)

»Ta hiša je vse bolj urejena.«

(Ljubljanska županja Danica Simšič se sklicuje na zunanjo urejenost svojega urada, zaradi česar je dobila priznanje Turistične zveze Slovenije. O urejenosti svojih poslov pa niti besede.)

Za večjo rodnost

Rodnost v Sloveniji je žgoč problem. Vsako leto se rodi manj otrok, po statističnih podatkih ima vsaka ženska oziroma par le 1,2 otroka. Slovenskemu narodu torej v naslednjih desetletjih grozi izumrtje, če se stvari ne bodo obrnile na bolje. Tudi zaradi tega je vlada pretekli teden sprejela nekatere spremembe zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, poslanci pa naj bi ga kmalu potrdili po hitrem postopku. Nekatere pravice bodo nove, nekatere obstoječe pa razširjene. Vlada meni, da se bodo s temi spremembami izboljšale razmere za nastanek družin, rodnost pa naj bi se povečala. Po novem predlogu se pravica do krajšega delovnega časa zaradi starševstva razširja tudi na starše, ki so samozaposleni, to so samostojni podjetniki in kmetje. Pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek naj bi imel po novem tudi eden od staršev, ki neguje in varuje dva ali več otrok z zmerno oziroma težjo motnjo v duševnem razvoju ali zmerno oziroma težjo gibalno oviranostjo, uveljavljanje dodatka za veliko družino pa naj ne bi bilo več datumsko omejeno. Višji bo dodatek za družino s tremi otroki (znašal bo 81.910 tolarjev) in za družino s štirimi ali več otroki (znašal bo 100.000 tolarjev). Sedanji znesek je za vse enak in znaša 81.910 tolarjev. Pogoja stalnega prebivališča, kot je to zdaj pri pogojih za pridobitev otroškega dodatka, ne bo več. Novosti so še pri izrabi plačanega očetovskega dopusta in pri delu dopusta za

nego in varstvo otroka. Za vse novosti ali dopolnitve je vlada namenila dodatnih 293,6 milijona tolarjev letno. Za razširitev pravic plačila prispevkov tudi na starše, ki imajo status kmetov ali samostojnih podjetnikov (teh naj bi bilo 250), je načrtovanih 51 milijonov tolarjev. Drugi ukrep podaljšanja obdobja, do katerega imajo starši pravico delati krajši delovni čas zaradi starševstva, naj bi stal 132,6 milijona tolarjev letno, izbrabilo pa naj bi ga 650 upravičencev. Za dodatek velikim družinam bo namenjenih dodatnih 110,2 milijona tolarjev, to pravico pa naj bi uveljavljalo približno 6.000 družin s štirimi ali več otroki. V. K.

Modrosti tedna

»S svobodobransko čvekarijo o ogroženosti umetniške, mnenjske in medijske svobode, ki so jo do včeraj teptali, so katoličane, Marijine otroke, razglasili za podgane. Deratizacija še traja. Diskreditacija je (bila) povsod, od vračanja pokradenega imetja do preprečevanja odnosov s Svetim sedežem, od medijskega linča nadškofa Rodeta do kolektivnega ožigovanja katoličanov zaradi grehov kakšnega posameznika. Cilj te diskreditacije v imenu svobodobranstva je ves čas isti: likvidacija, dokončno uničenje katoličanov. Zato zaradi še kako učinkovitega sovraštva do nas, katoličanov, prav dobro razumem prizadetost in jezo muslimanov.«

(Teolog dr. Drago K. Ocvirk)

»Ko je Demos prišel na oblast in ko smo se morali osredotočiti na osamosvojitve, si nismo mogli privoščiti čistk. Ves kompleks ljudi, ko so poklekili pred partijo, je zato še vedno tu, tudi na univerzah, če ne drugače prek negativno selekcioniranih svojih naslednikov. Iz tega močvirja se nikakor ne moremo izkoptati. Tudi zato podpiram predsednika vlade, pravosodnega ministra in ministra za javno upravo, ki želijo ta problem odpraviti. Vendar zaradi slabih izkušenj drugod po svetu nasprotujem vsakršni počezni lustraciji.«

(Filozof dr. Tine Hribar)

Sladkor še eno leto

Potem ko je bila novembra lani v Bruslju sprejeta reforma ureditve tržnega reda za sladkor, ki pomeni znižanje cen sladkorja in sladkorne pese za 36 odstotkov in predvideva ukrepe, ki stimulirajo lastnike Tovarne sladkorja Ormož (TSO) za opuščanje oziroma zmanjševanje predelave sladkorne pese, je na dlani, da mora družba svojo dejavnost spremeniti, s tem pa dati priložnost tudi dobaviteljem sladkorne pese, da preusmerijo svojo kmetijsko pridelavo. Zdaj je že znano, da se bo tovarna sladkorja preoblikovala v tovarno za proizvodnjo bioetanola, vendar za to potrebuje ustrezen čas. Pri tem jih podpira tudi slovenska vlada, to pa pomeni, da se bo proizvodnja sladkorja nadaljevala tudi v letu 2006 oziroma v tržno obdobje 2006/2007. Letos bodo kmetje torej še sadili sladkorno peso, nato pa se bodo morali preusmeriti v pridelavo pšenice oziroma koruze. Za proizvodnjo bioetanola bo tovarna potrebovala približno 55.000 ton pšenice in 78.000 ton koruze. V. K.

Sovič proti azilu

Bodo najkrajšo znova potegnile živali?

Društvo za varstvo in proti mučenju živali iz Zrkovc pri Mariboru že skoraj 30 let skrbi za zapuščene in izgubljene živali iz mariborske in nekaj sosednjih občin. Ker pa jim v vseh teh letih zaradi nasprotovanja nekaterih sosedov ni uspelo pridobiti ustreznih dovoljenj, se je mestna oblast odločila temu narediti konec. Tako so pred kratkim podpisali pogodbo z azilom za živali iz Dramelj, društvo pa obvestili, da jim ni treba več skrbeti za mariborske zapuščene živali. Ta odločitev pa je močno razburila širšo javnost. So se mestne oblasti z županom Borisom Sovičem odločile pravilno? Kar 61 državnih poslancev na čelu s predsednikom države Janezom Drnovškom menita da ne. Podpisali so se namreč pod apel društva, v katerem Sovič pozivajo, da prekliche svojo odločitev. Sovič se do zdaj za to še ni odločil. M. H.

Državni zbor podprl napotitev vojakov v Irak

V ponedeljek so se poslanci zbrali na izredni seji, sklicani na zahtevo opozicijskih LDS in SD. Predlog slednjih, da državni zbor pozove vlado k preklicu odločitve o napotitvi vojaških inštruktorjev v Irak, je bil prepričljivo zavržen.

Večina navzočih poslancev je po celodnevni razpravi soglašala z oceno odbora za zunanjo politiko, da je vlada ravnala skladno z zakonodajo in zunanjepolitičnimi usmeritvami naše države. Razprava ni prinesla novih argumentov ali podatkov.

Tako sta padla v vodo oba opozicijska predloga dopolnil (drugi je bil, naj DZ vlado pozove, da v prihodnje v podobnih primerih obvezno skliče svet za nacionalno varnost, o tem obvesti DZ in omogoči javno razpravo). Zato pa so poslanci podprli sklep odbora za zunanjo politiko, naj vlada v treh mesecih po napotitvi vojakov parlament seznaniti s potekom misije.

Do napotitve slovenskih vojakov v Irak so bili pričakovano kritični v LDS in SD, slišati pa je bilo tudi pripombe SNS. Po mnenju opozicije Slovenije nič ne zavezuje k pošiljanju vojakov v Irak, problematično pa se ji

Vlada bo morala v treh mesecih DZ seznaniti s potekom misije.

zdi, da vlada o tako pomembnem zunanjepolitičnem zasku ni opravila poprejšnje razprave. Očitki so leteli tudi na obrambnega ministra Karla Erjavca zaradi objave

zaupne korespondence nekdanjega premierja Ropa. Minister je pojasnil, da so bile vzrok za to lažne Ropove navedbe. Odločitev vlade so branili koalicijski poslanci, po mnenju katerih bi zavrnitev že sprejete odločitve pomenila neodgovorno in neverodostojno ravnanje.

Kot je poudaril premier Janez Janša, gre pri napotitvi vojakov za zavestno odločitev, s katero želi Slovenija pripomoči k stabilizaciji Iraka, izpolniti svoje obveznosti do Nata in poskrbeti za lastno varnost. Kot je pojasnil tudi zunanji minister Dimitrij Rupel, vlada v celoti sprejema politično odgovornost za to odločitev. M. V.

Naravne nesreče

Slovensko kmetijstvo so lani prizadele številne naravne nesreče – od pozebe, neurja s točo, poplav, viharjev do čezmerne razmnožitve ogrcev poljskega majskega hrošča. Naravne nesreče so v 64 občinah (v tretjini vseh) oziroma kar pri 6.082 oškodovancih povzročile škodo v višini 9,9 milijarde tolarjev, v to pa ni všteta škoda zaradi majskega hrošča. Kmetijsko ministrstvo je zato že pripravilo program odprave posledic škode, vlada pa ga je potrdila in določila, da bo iz proračunske rezerve leta 2006 zagotovila državno pomoč v višini 2,7 milijarde tolarjev, kar je 28 odstotkov ocenjene škode. Največjo škodo (88 odstotkov celotne) so povzročila neurja s točo, ki so najbolj prizadela občine Krško, Brežice, Sevnica in Ormož. Pozeba je povzročila 7 odstotkov celotne ocenjene škode, od tega največ v občinah Pesnica in Ormož. Škoda po

Za 10 milijard tolarjev škode

poplavalah je bila največja v občini Črešnovci, vihar pa je povzročil škodo v občini Kranj. Od kmetijskih kultur so bili najbolj prizadeti sadje in trajni nasadi. Dodajmo, da bo vse postopke v zvezi z državno pomočjo vodila Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, sredstva pomoči pa bodo posameznikom obračunana in izplačana na transakcijski račun v enkratnem znesku predvidoma do konca aprila 2006. V. K.

O bolonjskem procesu

Slovenska demokratska mladina je v soboto, 11. februarja, v Celju pripravila posvet o izzivih bolonjskega procesa. V prvem delu so svoja mnenja predstavili državni sekretar na ministrstvu za visoko šolstvo Janez Možina, Peter Šuhel s Fakultete za logistiko in Jure F. Tasič iz Sveta RS za visoko šolstvo, Bojan Kurež iz ŠOS ter študent prodekan Jernej Vernik. Tema prvega dela je bila reforma visokega šolstva, uveljavljanje bolonjskega procesa v Sloveniji, mobilnost v Evropi znanja in medsebojno sodelovanje med univerzami. Drugi del posveta se je nanašal na možnosti povezanosti študija z gospodarstvom in raziskovanjem, o čemer so govorili Romana Jordan Cizelj, poslanka v evropskem parlamentu, predsednik uprave NKBM Matjaž Kovačič, Leon Cizelj z Inštituta Jožefa Stefana, predsednik ŠOS Miha Ulčar ter predstavnik študentov Mitja Vranetič. G. B.

Ptičja gripa tudi pri nas

Gregor Drnovšek, foto: arhiv Demokracije

Odkritje virusa in sprejetje ukrepov Od sobote je Slovenija na uradnem seznamu držav, v katerih so odkrili nevaren virus ptičje gripe. Prejšnji četrtek je namreč naključna sprehajalka blizu Maribora, v t. i. Koblerjevem zalivu (mrtvi rokav reke Drave) našla laboda, vkovanega v led. Labod je na poti v zatočišče za prosto živeče živali na Muti poginil, prvi izsledki preiskave pa so pokazali, da je bil okužen s ptičjo gripo podtipa H5. Podrobnejši izsledki vzorcev, ki so jih veterinarji poslali v referenčni laboratorij EU v Weybridge v Veliki Britaniji, naj bi bili znani čez nekaj dni. Pristojni organi zatrjujejo, da panika ni potrebna, njihove službe pa so v polni pripravljenosti.

Predstavniki Veterinarske uprave RS (VURS) in Nacionalnega veterinarskega inštituta, zbrani v Državnem središču za nadzor bolezni, so vso nedeljo, torej dan po potrditvi okužbe laboda s ptičjo gripo, sprejemali nadaljnje odločitve. Kot je znano do sedaj, je bil labod okužen s podtipom virusa ptičje gripe H5. Šele izsledki, ki jih bo Slovenija prejela iz laboratorija v Veliki Britaniji, bodo pokazali, ali je bil okužen tudi s človeku nevarnim podtipom virusa ptičje gripe H5N1.

Takojšnje ukrepe, ki jih je sprejelo Državno središče za nadzor bolezni, so najprej začeli izvajati v pasu treh kilometrov od kraja, kjer so našli poginulega laboda. Popisovali so perutnino in odredili, da mora biti ta zaprta, velja pa tudi prepoved vsakršnega transporta perutnine in perutninskih izdelkov. Na tem območju so morali torej kmetje perutnino zapreti v zaprte prostore, pred hlevi oz. ogradami pa so morali postaviti posebne preprečevalne in razkuževalne ovire, ki onemogočajo stik perutnine z drugimi živalmi, predvsem divjimi pticami. V desetkilometrskem pasu od kraja najdbe poginulega laboda so poleg popisa, prepovedi transporta perutnine ter zapore sprejeli tudi prepoved lova divjih ptic.

V ponedeljek je predsednik vlade Janez Janša sklical izredno sejo sveta za nacionalno varnost, na kateri so obravnavali predloge ukrepov za preprečevanje širitve te bolezni in ogrožanja zdravja prebivalcev Slovenije.

Slabo obveščena javnost Vodstvu veterinarske uprave z direktorico Vido Čadonič Špelič na čelu lahko očitamo neažurnost pri obveščanju slovenske javnosti o odkritju ptičje gripe pri nas. Slovenski mediji in z njimi javnost smo za to izvedeli iz Bruslja in ne s strani VURS, najbolj poklicane ustanove za to vprašanje pri nas. Skrivanje pomembnih informacij pred javnostjo gotovo ne pripomore k zaupanju v delo VURS. Pohvalimo pa lahko mestno občino Maribor, ki je takoj po najdbi poginulega laboda in ugotovitvi, da je bil okužen s ptičjo gripo, sklicala tiskovno konferenco, na kateri je ljudem predstavila sprejete ukrepe in jih pozvala, naj ne krmijo labodov na reki Dravi in naj se izogibajo fizičnim stikom z živo perutnino, divjimi pticami in tudi odpadlim perjem.

Odziv sosedov Na pojav ptičje gripe pri nas so se že odzvale sosednje države. Tako je Hrvaška prepovedala

Ptičja gripa se je pojavila tudi v Sloveniji.

V zadnjih tednih so v Evropi odkrili več novih žarišč ptičje gripe. Tako so denimo na jugu Italije našli poginule labode, ptičjo gripo so odkrili še v Grčiji in Bolgariji.

uvoz perutnine iz Slovenije, v delu južne Avstrije, ki leži v desetkilometrskem pasu od najdbe okuženega laboda pri nas, pa so uvedli posebne ukrepe. Po zagotovilih VURS so avstrijski veterinarji podrobno obveščeni o ukrepih slovenske strani.

V zadnjih tednih so v Evropi odkrili več novih žarišč ptičje gripe. Tako so denimo na jugu Italije našli poginule labode, ptičjo gripo so odkrili še v Grčiji in Bolgariji. V Grčiji in Italiji so odkrili tudi prva primera s človeku nevarno različico virusa H5N1. Poznavalci razmer predvidevajo, da je okuženi labod k nam priletel iz severne Evrope, kjer so ta čas izjemno nizke temperature, zato labodi letijo na jug, kjer je na razpolago več hrane. Naši ornitologi pravijo, da je zima idealen čas za okužbo z nevarnim virusom, saj le-ta lahko zelo dolgo preživi v hladni vodi.

Sindikalni turizem

Dr. Romana Jordan Cizelj

Pred zasedanjem evropskega parlamenta se temperatura bliža vrelišču. Razlog je t. i. direktiva o storitvah.

Direktiva naj bi omogočala svobodno opravljanje storitev na ozemlju držav članic EU. Čeprav je njeno izvajanje nujno potrebno za uresničitev ciljev lizbonske strategije, doživlja veliko napadov in nestrinjanja. Sindikalno gibanje je celo napovedalo demonstracije. Je razlog za nestrinjanje slabo pripravljen predlog direktive ali pa si v Evropi zatiskamo oči pred globalizacijo, ker nismo pripravljeni na spremembe, ki jih le-ta terja od nas?

Kakšen vpliv bo imela direktiva na naše življenje, kaže primerjava njenih prednosti in slabosti. Z direktivo bi omogočili ponudnikom prosto opravljanje storitev v drugih državah EU, ne da bi morali zato poznati njihovo zakonodajo in se srečevati z administrativnimi zahtevami. Lažja internacionalizacija dejavnosti pomeni nove razvojne priložnosti ponudnikom storitev, liberalizacija trga storitev pa naj bi dvignila produktivnost v evropskem gospodarstvu. Za potrošnika to pomeni znižanje cen storitev.

Storitvene dejavnosti ustvarijo v EU 70 odstotkov bruto domačega proizvoda (BDP). Z uveljavitvijo direktive bi se ta delež zvišal za 0,6 odstotka, plače v tem sektorju naj bi se zvišale za 0,4, delež zaposlenih pa za 0,3 odstotka. Študija, ki jo je za evropsko komisijo pripravil danski inštitut Copenhagen Economics, je pokazala, da bi s sprostitvijo trga v EU lahko ustvarili 600.000 novih delovnih mest.

Pojavlja se tudi vse večje število zahtev po storitvah, ki bi bile izvzete iz direktive in ne bi konkurirale na skupnem notranjem trgu. Prostemu trgu ne morejo biti podvržene storitve, pri katerih za njihovo izvajanje skrbi država in jih plačujemo davkoplačevalci (npr. zdravstvene storitve). A zakaj bi zapirali trg storitvam, ki se izvajajo v zasebnem sektorju in so že zdaj znotraj držav izpostavljene konkurenčnosti? Omejevanje konkurenčnega nastopa zagotovo ni v interesu potrošnikov. Na ta način lahko pridobi le peščica izvajalcev, ki so tako zavarovani pred tekmeci iz drugih držav. Če hočemo obdržati visoko življenjsko raven, se ne smemo bati konkurence. Le tako si lahko dolgoročno zagotovimo delovna mesta. V interesu sindikatov bi moralo biti, da delodajalce prisilijo k iskanju ukrepov, ki bodo delavcem zagotovili delovna mesta do konca delovne dobe. Družba pa bo morala biti takrat tako konkurenčna, da jim bo omogočala človeka vredno življenje s pokojnino. Ali si sindikalni protesti z množično udeležbo prizadevajo za to? Morda je to le sindikalni turizem.

Nesmiselna graditev

Denis Vengust

V zadnjem času oživljajo zamisli o postavitvi verig novih hidroelektrarn na Muri, Idrijci in Soči.

Priprave za graditev na Muri se pospešujejo, medtem ko so pri Idrijci in Soči še v fazi »pripravljanja terena« med prebivalstvom. V javnosti nedvomno obstaja široka zavest o enkratnosti in neponovljivosti gornjega toka smaragdne reke Soče.

Toda vsaj tako veliko vrednost kot Soča in Idrijca ima tudi Mura. Gre za eno zadnjih ohranjenih nižinskih rek v Evropi. Ob reki se razprostirajo dobro ohranjeni poplavni gozdovi, močvirja, mrtvi rokavi, prodišča in drugi pomembni življenjski prostori številnih močno ogroženih živalskih in rastlinskih vrst. Takšnih območij v zahodni Evropi ni več mogoče najti. Mura in svet ob njej je zato izjemno naravno bogastvo, ki ponuja številne možnosti za trajnostni razvoj Pomurja in Prekmurja. Najpomembnejša in v veliki meri še neizkoriščena priložnost je razvoj sonaravnega turizma, saj ima širša pokrajina na tem področju res veliko ponuditi. Potencial sonaravnega turizma je v veliki meri še neizkoriščen, vendar se bo to ne tako daleč v prihodnosti začelo spreminjati. Od razvoja tovrstnega turizma bodo imeli korist vsi – tako narava kot lokalne skupnosti in številni posamezniki, s tem pa seveda tudi država.

Postavitev hidroelektrarn bi na drugi strani za vedno uničila edinstveni svet ob Muri in s tem tudi potopila priložnosti za sonaravni razvoj in povečanje števila kakovostnih storitvenih delovnih mest v regiji.

S hidroelektrarnami bi mastno služilo le nekaj posameznikov iz energetskega lobija, večina prebivalstva v regiji pa bi bila še na slabšem kot prej. Visoko avtomatizirana proizvodnja elektrike bi namreč omogočila le peščico delovnih mest, pa še del teh bi zapolnili kadri od drugod. Poleg tega ne drži, da bi hidroakumulacijska jezera privlačila množico turistov. Zakaj bi hodili gledat umetna jezera, ki jih je po svetu na tisoče?

Dodatno energijo seveda potrebujemo. Veliko vprašanje je, ali je potrebe po dodatni elektriki umestno reševati z velikim številom manjših, a dragih novih elektrarn, ki se za povrh še zelo počasi realizirajo. Veliko večino energetskih potreb bi lahko zapolnili z enim samim projektom – graditvijo drugega najsodobnejšega bloka v Jedrski elektrarni Krško. V ZDA, na Japonskem in v zahodni Evropi je ogromno jedrskih elektrarn in vse delujejo brez težav. V zadnjem času se spet gradijo številne nove tovrstne elektrarne. Tudi za Slovenijo bi bila ta rešitev najustreznejša, saj bi dobili zelo poceni vir energije, ki je poleg tega še precej zanesljivejši od energije iz hidroelektrarn (kjer proizvodnja niha glede na višino vode). Z eno potezo bi torej razmeroma poceni in hitro zadovoljili energetske potrebe in obvarovali izredno lepoto slovenskih rek.

Protislovja ob karikaturah

Dr. Matej Makarovič

Karikature preroka Mohameda na eni strani ter ostre in celo nasilne reakcije znatnega dela muslimanov na drugi so pokazale na zanimiva in hkrati zaskrbljiva protislovja globalno povezanega in hkrati globalno razdeljenega sveta.

Po eni strani gre za očiten primer trka med civilizacijama, kakršnega je pred časom nakazal S. Huntington, po drugi pa tudi za razkrivanje nasprotij in dilem znotraj obeh civilizacij – zahodne in islamske. Predvsem pa se v ozadju skrivajo pasti, zaradi katerih smo lahko zaskrbljeni za prihodnost nekaterih temeljnih evropskih vrednot.

Konflikt med civilizacijami ni vezan na samo religijo, kot se verjetno marsikomu zdi, temveč na bolj splošna in hkrati usodnejša razmerja med vrednotami. Tudi z vidika zahodnih vrednot je ogorčenost v islamskem svetu nad nespoštljivim odnosom do religioznih simbolov razumljiva. Strpnost in spoštovanje do religije, še posebno do religije nekoga drugega, naj bi bila norma tudi za sodobno evropsko kulturo, pa čeprav preteklih in nedavnih, večjih in manjših incidentov tudi na tem področju ne manjka. Problem je z vidika evropskih vrednot druge: v logiki, po kateri se je del muslimanov odzval na problem. Najprej gre tu za koncept *kolektivne* krivde. Za dejanje posameznikov, ki so izbrali določeno interpretacijo svobode izražanja, naj bi bile nenadoma odgovorne celotne države, njihove vlade in celo vsak posameznik ne glede na to, kakšno *osebno* mnenje ima o objavi karikatur Preroka. Zamislimo si, kako bi v Evropi gledali na skupino svojih sodržavljanov, ki bi odgovornost za akcijo posameznega islamskega terorista pripisala kar vsem njegovim rojakom. Za normalnega Evropejca bi bila to – popolnoma upravičeno – skrajna različica rasizma, neonacizma in še česa. Drugi problem pa je v rangiranju vrednot.

Svetost človekovega življenja je za današnji Zahod neprimerno višja vrednota od svetosti religioznih simbolov – lastnih ali tujih. Nikomur ni prišlo na misel, da bi zaradi kakšne »Marije s podgano«, zažganega križa ali podobne neokusnosti, ki spadajo v približno podobno kategorijo kot karikature Mohameda, posegel po nasilju.

Vendar protislovja niso samo medkulturna, temveč obstajajo tudi znotraj posamične kulture.

Razmerje med svobodo izražanja in varstvom integritete drugega, med individualno svobodo in odgovornostjo do drugih, ostaja v zahodni kulturi v veliki meri odprto in nejasno. Kar je nedotakljiva svoboda za enega, je lahko izražanje sovraštva in nestrpnosti (»hate speech«) za drugega. Do kolikšne mere varovati svobodo govora in do kolikšne mere verska čustva in integriteto neke skupine? Gre za občutljiva razmerja, s katerimi ima Evropa težave in veliko slabih izkušenj. Morda bi lahko zglede za reševanje tega razmerja vsaj deloma iskali v ZDA kot primeru versko izrazito pluralne družbe, kjer je spoštovanje do lastne in tuje religije dokaj samoumevno, kot je samoumevna tudi svoboda govora (čeprav ZDA na posamične ekscese prav tako niso imune).

Podobno tudi današnje islamske družbe ne temeljijo na eni sami homogeni nestrpnosti do Zahoda in zahodnih vrednot, temveč prav tako doživljajo bistvene notranje delitve. Zgodovina teh družb nam razkriva obdobja zavidljive ravni religiozne in medkulturne strpnosti, ki nam dokazujejo, da ima islamska kultura tudi tovrstne potenciale – če jih bo le znala izkoristiti.

Toda reševanje teh protislovij – tudi znotraj posamezne družbe in kulture – ni v današnji globalni dobi nikoli samo »notranji problem«. Soočamo se namreč z grožnjo, da mej svobode izražanja ne bo postajalo občutljivo razmerje te vrednote do drugih vrednot, temveč strah pred nasilnimi skrajneži in teroristi. Zahod se je varovanju svojih svetih simbolov v veliki meri odre-

Ni pa razumen svet, v katerem začno meje varovanja simbolov in meje varovanja svobode izražanja postavljati oboroženi verski fanatiki.

kel. Nihče ne protestira zaradi sežigov danskih ali seveda ameriških zastav, pa čeprav bi lahko bili za sodobno *civilno* religijo nacionalni simboli prav tako pomembni kot prerok Mohamed za islam. Da postavljamo varovanje življenja ljudi pred varovanje simbolov, je razumno. Ni pa razumen svet, v katerem začno meje varovanja simbolov in meje varovanja svobode izražanja postavljati oboroženi verski fanatiki. **D**

Nespodobno povabilo

Aleš Kocjan, foto: Arhiv Demokracije

Pojavljajo se namigovanja, naj bi bila poslanska skupina SNS in njen predsednik za vložitev zakona o Vzajemni, s katero bi zavarovalnici omogočili preoblikovanje v delniško družbo, prejela 60 milijonov tolarjev.

To je odprlo vprašanje, koliko tovrstne politične korupcije imamo pri nas. Raziskave kažejo, da sicer obstaja, vendar je ni veliko. Po definiciji, ki jo je pred časom sprejela ena izmed uglednih ustanov na tem področju, to je Svet Evrope, se kot korupcija označuje »katera koli dejavnost oseb, ki jim je zaupana odgovornost v javnem ali zasebnem sektorju, s katero kršijo svoje dolžnosti, ki izhajajo iz statusa javnih uslužbencev, uslužbencev v zasebnem sektorju, neodvisnih agencij in drugih razmerij te vrste, in je usmerjena v pridobivanje kakršnih koli nezasluzenih koristi zase in za druge«. V Sloveniji je definici-

jo korupcije prvič natančneje opredelil zakon o preprečevanju korupcije, ki so ga poslanci v državnem zboru sprejeli leta 2003. Po tem zakonu se kot korupcija šteje »vsaka kršitev dolžnega ravnanja uradnih oziroma odgovornih oseb v javnem ali zasebnem sektorju kot tudi ravnanje oseb, ki so pobudniki kršitev, ali oseb, ki se lahko s kršitvijo okoristijo zaradi neposredno ali posredno obljubljenih, ponujenih ali dane oziroma zahtevanih, sprejetih ali pričakovanih koristi zase ali za drugega«. Dogovora o tem, katera dejanja sodijo v to definicijo, v stroki še ni, strokovnjaki s področja kazenskega prava pa so pod pojem korupcije do zdaj

uvrščali osem kaznivih dejanj, ki jih opredeljuje tudi kazenski zakonik. To so kršitev proste odlo-

Je šlo pri Pucku za politično korupcijo?

čitve volivcev (gre za primere, ko nekdo z grožnjo, s podkupovanjem ali preslepitvijo vpliva na nekoga, da na volitvah ne glasuje v skladu s svojim prepričanjem), sprejemanje podkupnine pri volitvah (gre za isti primer, le da je kaznovan tisti, ki podkupnino sprejme), neupravičeno sprejemanje daril, neupravičeno dajanje daril, jemanje podkupnine na splošno, dajanje podkupnine, sprejemanje daril za nezakonito posredovanje (gre za primer, ko nekdo za neko svoje dejanje zahteva podkupnino) in dajanje daril za nezakonito posredovanje.

Sporni 46. glas Tako kot obstaja veliko definicij korupcije in

za politično korupcijo, ki pa ni bila nikoli dokazana, se je zgodil leta 1996, ko je po parlamentarnih volitvah v parlamentu nastala patpozicija, ker nobeni od političnih strani ni uspelo zbrati potrebne večine za sestavo vlade. Po nekajtedenskem merjenju moči je pod žaromete kot odločilni 46. glas, ki je omogočil izvolitev Janeza Drnovška za predsednika vlade, stopil takratni poslanec SKD Ciril Pucko. Njegova odločitev je med njegovimi volivci povzročila veliko razburjenja, v parlamentarnem zakulisju pa sprožila številna ugibanja o tem, kaj je bil dejanski razlog za njegovo odločitev. Po eni izmed takratnih teorij naj bi se bil Pucko za ta korak odločil zato, ker naj bi ga bili nekateri posamezniki iz leve politične opcije izsiljevali z domnevno žgečkljivimi slikami, na katerih naj bi bil v objemu mladenke, ki ni bila njegova žena. Po drugi teoriji naj bi mu bila k odločitvi pomagala obljuba LDS, da bo poskrbela za njegovo nadaljnjo politično kariero, po tretji teoriji pa naj bi Pucka k prestopu premamila obljuba, da bo prejel okoli 250.000 tolarjev. Katera od teorij drži, če sploh katera, je težko reči, dejstvo pa je, da je LDS na naslednjih volitvah res poskrbela za Puckovo politično prihodnost, saj ga je uvrstila na eno svojih kandidatnih list, na kateri je bil nato znova izvoljen za poslanca.

Politična korupcija obstaja Po Puckovem prestopu so se namigi o politični korupciji pojavljali bolj poredko (dva odmevnejša primera sta bila povezana z odločanjem ljubljanskega mestnega sveta o aktu, s katerim bi Ljubljana Intersparu dovolila graditev trgovskega središča v Šiški in z Vzajemno), iz česar bi lahko sklepali, da tovrstne korupcije pri nas ni veliko ali pa je dobro skrita. Po odgovor, kaj od tega je verjetnejše, smo se napotili k nekaterim poslancem in predsedniku zdaj že odpravljene, a še vedno delujoče komisije za preprečevanje korupcije. Kot nam je dejal poslanec in mestni svetnik v mestni občini Ljubljana Dimitrij Kovačič, se mu do zdaj še ni zgodilo, da bi mu kdo za to, da bi v parlamentu podprl neko za-

DZ odpravil Kosovo komisijo

Poslanci v državnem zboru so pretekli teden sprejeli spremembe zakona o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo, s katerimi so odpravili Kosovo komisijo za preprečevanje korupcije. Po zakonu bo njene naloge prevzela posebna parlamentarna komisija, ki jo mora državni zbor še ustanoviti, večino v njej pa naj bi imela opozicija. Poleg te spremembe zakon uveljavlja tudi javnost podatkov o vseh dohodkih in premoženjskem stanju funkcionarjev ter dolžnost funkcionarja, da morebitno povečanje premoženja, ki bi bilo nesorazmerno z njegovo funkcionarsko plačo, pojasni in dokaže izvor tega premoženja, uvaža pa tudi absolutno prepoved poslovanja podjetij, v katerih je funkcionar kakor koli udeležen, z osebo javnega prava, pri kateri funkcionar opravlja funkcijo.

konsko rešitev, ponudil denar ali kakšno drugo uslugo (to pripisuje predvsem temu, da tisti, ki bi lahko uporabili tovrstne prijeme, verjetno vedo, da jim pri njem ne bi uspelo), vendar se je s tem posredno srečal kot mestni svetnik. Šlo je za primer, ko je mestni svet odločal o tem, ali bo sprejel akt o tem, ali bo Intersparu dovolil graditi trgovski center v Šiški. »Takrat sicer nihče ni pristopil k meni in mi ponudil usluge za to, da omenjenega akta ne bi podprl, dejstvo pa je bilo, da se je nekaj

nenavadnega dogajalo v svetniški skupini LDS. Slednja je namreč sprva, ko je bil omenjeni akt še v osnutku, graditev centra podprla, pozneje, ko je bil predlog akta dokončen in bi ga morali v mestnem svetu samo še potrditi, pa ji je večina njenih svetnikov nasprotovala. To pomeni, da je v vmesni fazi nekdo vplival na to, da so spremeniili svojo odločitev.«

Tudi vodja poslanske skupine NSi Alojz Sok pravi, da ga kot poslanca nihče ni poskušal podkupiti, slišal pa je, da se to ▶

Odstotek podjetij, ki lahko v posameznih državah nezakonito vplivajo na odločitve parlamenta:

DRŽAVA	ODSTOTEK PODJETIJ
Albanija	12
Azerbajdžan	41
Bolgarija	28
Hrvaška	18
Češka	18
Estonija	14
Madžarska	12
Kazahstan	18
Latvija	40
Litva	15
Moldavija	43
Poljska	13
Romunija	22
Rusija	35
Slovaška	20
Slovenija	8
Ukrajina	44

Vir: Svetovna banka, Evropska banka za obnovo in razvoj

mnenj, katera dejanja so koruptivna, obstaja seveda tudi več vrst korupcije. Poznamo korupcijo v gospodarstvu (pri nas je bil najbolj znan primer Borisa Šuštarja), zdravstvenem sistemu (zlasti v slednjem naj bi povsod po svetu izginjale enormne količine denarja), pravosodnem sistemu in podobno. Obstaja seveda tudi politična korupcija, o kateri pa v zadnjih letih pri nas ni bilo veliko govora. Edini javno znani primer, ki bi ga lahko označili

Poslanec NSi Alojz Sok

Mnogi so prepričani, da je šlo v primeru Vzajemne za politično korupcijo.

▶ dogaja nekaterim njegovim poslanskim kolegom, vendar za to nima dokaza. Prav tako se, kot pravi, v parlamentu veliko lobira, pri čemer dlje od tega, da kdo prinese kakšno buteljko, ne pride. »Ljudje prihajajo lobirat za svoje bodisi osebne, bodisi skupne koristi. Lobirajo za posamezne zakonske rešitve oziroma odločitve. Eden takih primerov v zadnjem času je bilo lobiranje za nove občine in proti odpravi obveznega članstva v zbornicah.

Pride tudi do lobiranja za kakšne kadrovske rešitve,« pravi Sok.

Je lobiranje korupcija? Ali gre pri lobiranju za korupcijo, smo povprašali predsednika zdaj že odpravljene komisije za preprečevanje korupcije, ki jo bo kmalu nadomestila parlamentarna komisija s podobnim imenom, Draga Kosa. Kot pravi Kos, je lobiranje povsod po svetu običajno, vendar le pod pogojem, da je ustrezno urejeno, torej normirano. »Nor-

Konkretnih podatkov ni

Komisija za preprečevanje korupcije podatkov o tem, koliko je pri nas politične korupcije v tem smislu, da bi nekdo poslancem za »pravilno« glasovanje v parlamentu ponudil denar ali kakšno drugo uslugo, nima niti se s tovrstnim primerom še ni srečala. Njen predsednik Drago Kos pa nam je poslal mednarodno raziskavo, s katero sta Svetovna banka in Evropska banka za obnovo in razvoj leta 2000 izmerili, kolikšen odstotek podjetij v posameznih državah ima možnost nezakonito vplivati na odločitve posameznih organov v svojih državah. V raziskavi, ki je zajela večino vzhodnoevropskih in balkanskih držav, se je Slovenija uvrstila na prvo mesto, vendar to ne pomeni, da naša država ni imuna na tovrstne pojave. Raziskava je namreč pokazala, da ima v Sloveniji osem odstotkov podjetij možnost, da nezakonito vpliva na odločitve parlamenta.

Poslanec SDS Dimitrij Kovačič

miranje pomeni, da morajo biti lobisti registrirani in da morajo poročati o svojih stikih s politiki in o svojih za to namenjenih in porabljenih finančnih sredstvih. V mandatu prejšnjih vlad je bil večkrat pripravljen tudi zakonski osnutek tovrstnega slovenskega predpisa (pri zadnjem leta 2003 ali 2004 sva sodelovala z Boštjanom Penkom), ki pa ni nikoli ugledal luči sveta,« pravi Kos. Kosovemu mnenju posredno pritrjuje tudi Dimitrij Kovačič, ki se podobno kot Sok dnevno srečuje z najrazličnejšimi lobisti. »Lobistov je pri nas veliko. Gre za lobiranja v smislu, da dnevno dobivam številna pisma, obvestila po elektronski pošti in klice, v katerih mi ljudje sporočajo razloge, zakaj bi se moralo nekaj tako in tako urediti. To je do neke meje legitimna in dovoljena stvar, saj je poslanec izvoljenec vsega ljudstva in ima vsakdo pravico, da mu pove svoje mnenje in razloge za to, da se neka rešitev uzakoni, vprašanje pa je, kje je meja med dovoljenim in nedovoljenim.« Kovačič zato meni, da bi bilo treba to vprašanje zakonsko urediti, da bi se, zlasti kadar gre za velike korporacije in podjetja, natančno vedelo, kdo so lobisti, kakšen je postopek lobiranja in podobno.

Če torej našim sogovornikom verjamemo, politične korupcije v smislu, da bi poslancem nekdo ponujal denar in usluge za to, da bi podprli neke zakonske rešitve, ni veliko (več je lobiranja, ki bi ga bilo treba zakonsko urediti), kar pa še ne pomeni, da prave poli-

tične korupcije pri nas sploh ni. Spomnimo se intervjuja z generalnim direktorjem policije Jožetom Romškom v Demokraciji, ko je dejal, da je korupcijo zelo težko odkriti, da imata pri njej interes za to v nasprotju z večino preostalih kaznivih dejanj vedno oba, ki sta vanjo vpletena. Politična korupcija pri nas zagotovo obstaja, le da je dobro skrita. ▣

ANKETA

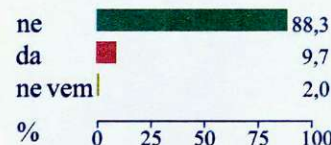
Ali se bojite, da se bo ptičja gripa prenesla na ljudi?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali se strinjate s pomilostitvijo Danila Kovačiča?

Glasovalo: 642

DEMOKRACIJA

Za prihodnost Slovenije

Mitja Volčanšek, foto: arhiv Demokracije

V prejšnjih tednih so posamezna ministrstva predstavila normativni program dela za letošnje leto. Obsežen in ambiciozen načrt pa je vlada sprejela že prejšnji mesec.

Program šteje skupno kar 769 aktov in predpisov. Pri nekaterih aktih gre preprosto za prilagoditev pravnemu redu EU, pri drugih za usklajevanje sedanjih predpisov z odločbami ustavnega sodišča, pri 68 predlaganih zakonskih predpisih je njihov namen ustvarjanje razmer za reforme, dodatnih 14 zakonov pa naj bi odpravilo obstoječe administrativne ovire. Načrte posameznih resorjev na tem mestu predstavljamo tako, kot so si kronološko sledili.

Laže do vrtcev Na ministrstvu za šolstvo in šport, kjer so napovedali zmanjšanje števila zaposle-

nih, se bodo držali zastavljenih ciljev prenovljene lizbonske strategije in strategije razvoja Slovenije, hkrati pa bodo svojo dejavnost usklajevali s projektom gospodarskih in socialnih reform. Tako se obetajo zakonske spremembe pri poklicnem in strokovnem izobraževanju, izobraževanju odraslih, usmerjanju otrok s posebnimi potrebami ter financiranju vzgoje in izobraževanja. Spremembe naj bi doživel tudi zakon o osnovni šoli. Dopolnitev sistema financiranja vrtcev naj bi omogočila večjo vključitev v predšolski sistem, na ravni osnovnih šol pa naj bi spremenili model t. i. tretjega predmeta pri nacionalnem pre-

verjanju znanja. Šolski sveti naj bi dobili več avtonomije glede imenovanja ravnateljev.

Reforme bodo doživele tudi srednje šole, predvsem v smislu racionalizacije in povezovanja zavodov. Dijakom bo s spremembo zakona o maturi na voljo dodaten, jesenski rok za opravljanje splošne mature. Več pozornosti bodo po obljubah ministra Milana Zvera namenili posodobitvi učnih načrtov, pričakovati pa je tudi poenostavitev postopkov za investicije v šole.

Ministrstvo za zdravje bo letos poskušalo povečati dostopnost do zdravstvenih storitev in stroškovno učinkovitost z dolgoročnim ciljem finančne vzdržnosti

celotnega sistema. Za izpolnitev teh načrtov bodo na ministrstvu predlagali 12 zakonov ter nacionalna programa za zdravstveno varstvo in za kemijsko varnost. Pri slednjem gre za široko zastavljen medresorski projekt. Med pomembnejše novosti gotovo sodijo spremembe in dopolnitve zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju. Te se nanašajo na krajšanje bolniškega staleža in nižanje deleža nadomestil v korist oprostitve plačila prostovoljnega zavarovanja za socialno ogrožene. Spremembe bo doživela tudi sestava skupščine Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Spremembe zakona o zdravstveni dejavnosti ▶

► bodo pripomogle k reorganizaciji mreže javne zdravstvene službe. Zakon naj bi tudi na novo uredil razmerja med javnim in zasebnim koncesijskim sektorjem. Varstvo bolnikov bo normirano prek zakona o pravicah pacientov, ki bo obravnaval tudi kršitve teh pravic. V ta namen na ministrstvu predlagajo uvedbo zastopnika bolnikovih pravic. Marsikomu bo odleglo ob napovedanih spremembah »Kebrovega« zakona o omejevanju porabe alkohola.

Voda za vse Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) si zaradi višjih proračunskih prilivov obeta uspešnejše delo v letu 2006, pri tem pa bo v ospredju nov zakon o urejanju prostora. Z njim namerava MOP racionalizirati pravo prostorskih aktov, zakon pa naj bi vključeval tudi okoljevarstvene varovalke. Z zakonom naj bi zemljiško knjigo, zemljiški kataster in kataster stavb postopno združili v na novo vzpostavljeni informacijski sistem v koordinaciji ministrstva.

Med šestimi novimi operativnimi programi bo dajal ton projekt preskrbe s pitno vodo (po besedah ministra Janeza Podobnika obstaja glede na novo finančno perspektivo EU enkratna možnost priključitve vseh gospodinjstev na javni vodovod), izmed starih pa zmanjšanje izpustov toplogrednih in drugih plinov v zrak. Na MOP si letos obetajo še boljši izrček sredstev iz kohezijskih skladov (v letu 2005 je bilo teh v višini 47 milijonov evrov). Ob predvideni 80-odstotni odobritvi bi namreč utegnili iztržiti dobrih 75 milijonov.

Minister za šolstvo Milan Zver

Dvig kakovosti in učinkovitosti visokošolskih in raziskovalnih ustanov je deklarirani cilj ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Spremembe naj bi šle v smer združevanja razdrobljenega univerzitetnega in raziskovalnega prostora ter v večje sodelovanje z gospodarstvom. Veljalo bo tudi obratno, namreč spodbujanje raziskovalno-razvojne dejavnosti v podjetjih. Ministrstvo za to napoveduje povezovanje z ministrstvom za razvoj in za gospodarstvo. Z učinkovitejšim črpanjem evropskih sredstev pa nameravajo doseči, tako minister Jure Zupan, preboj v regionalizacijo visokega šolstva.

Nadaljnja racionalizacija Ministrstvo za gospodarstvo bo kot svoji prednostni nalogi še naprej izboljševalo okolje za razvoj gospodarstva in zagotavljalo finančne spodbude zanj. V tem smislu je nadvse dobrodošla novica o rekordnem obsegu financiranja. Prek podjetniškega sklada bo nakazanih dobrih pet milijard tolarjev, za razvoj turistične infrastrukture 2,8 milijarde, za spodbude tujim neposrednim investicijam 5

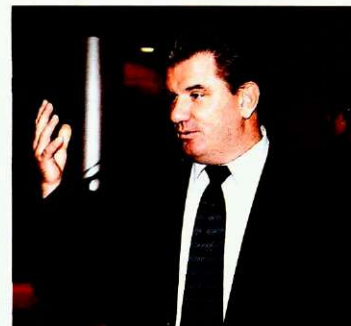

Minister za pravosodje Lovro Šturm

milijard (od tega štiri za Revoz), dodatne štiri milijarde pa bodo nakazali prek direktorata za podjetništvo in konkurenčnost.

Turizem naj bi dolgoročno obsegal 8-odstotni delež v bruto domačem proizvodu, število prenočitev pa bi se povečevalo za 4 odstotke letno. Strateško se bo ministrstvo usmerilo v sektor letalskega turizma in v predstavljanje slovenskih turističnih krajev v elektronskih medijih.

V obdobju pospešenih priprav na prevzem evra bo predvidoma v prvi polovici leta sprejet krovni zakon o evru. V gospodarskem resorju pripravljajo tudi prenovljen zakon o trgovini, ki naj bi odpravil administrativne ovire, spodbudil konkurenčnost, hkrati pa zagotovil varstvo potrošnika. Med obveze ministrstva sodi tudi preoblikovanje Slovenske odškodninske družbe v portfeljskega vlagatelja, potrebne pa bodo tudi priprave na liberalizacijo energetskega trga v letu 2007. Prav tako si lahko obetamo razpisa za podelitev frekvenc na fiksnem brezžičnem širokopasovnem omrežju in za tretjega operaterja telefonije UMTS. Ministrstvo

Gospodarski minister Andrej Vizjak

se bo posvetilo še privatizaciji Telkoma in spremembam zakona o elektronskih komunikacijah. Z že omenjenim sodelovanjem z ministrstvom za visoko šolstvo naj bi Sloveniji dolgoročno zagotovili tisoč mladih raziskovalcev za potrebe gospodarstva.

Ministrstvo za javno upravo, po splošnih ocenah eden najuspešnejših resorjev, prav tako ne načrtuje bistvenih odstopanj od dosedanjega dela. Njegovi sadovi so že oziroma bodo kmalu vidni, denimo pri noveli zakona o plačah v javnem sektorju, ki bo začela veljati s 1. marcem. Prihodnje izzive minister Gregor Virant vidi v sklenitvi kolektivne pogodbe za celoten javni sektor in v nadaljevanju trenda zmanjševanja zaposlenih v javni upravi. Letos naj bi tako število javnih uslužbencev zmanjšali za dodatnih 180 ljudi oziroma za odstotek vseh.

Pripravljajo se tudi spremembe zakona o volitvah v državni zbor, o volilni kampanji ter o referendumu. O slednjem smo v Demokraciji obširno pisali prejšnji teden. Virant ni izgubil elana niti pri zmanjševanju administrativnih ovir. Pri tem bo v pomoč

Del sredstev za avtoceste bodo porabili za drugo prometno infrastrukturo.

Kmetom bodo naravne ujme povzročale manj sivih las.

tudi elektronski predal, na katerem že nekaj mesecev sprejemajo predloge javnosti. Uradne ure pri javni upravi naj bi se prilagodile potrebam strank, dobrodošla pa bo možnost podaljšanja registracije motornih vozil prek spleta. Poleg nadaljnega preverjanja dokazil o izobrazbi zaposlenih v javnem sektorju na ministrstvu napovedujejo še preverjanje zlorab pri povračilih za potne stroške in bolniške odsotnosti, pri čemer bo treba nekatere predpise zaradi dvoumnosti spremeniti.

Varnost za kmete Ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Marija Lukačič je med ukrepi za leto 2006 navedla uredbo o sofinanciranju premij za zavarovanje kmetijskih pridelkov pred naravnimi nesrečami (z izjemo suše) do višine 50 odstotkov, s čimer bodo zmanjšali tveganje v kmetijski pridelavi. Vsaj še eno leto bodo v veljavi tudi državne pomoči, ki izhajajo iz zakona o odpravi posledic naravnih nesreč. Kasneje bi te lahko nadomestila ustanovitev državne vzajemne zavarovalnice za to področje.

Pomemben projekt bo tudi reforma neposrednih plačil, za katero še ni dokončno znano, ali bo šlo za čisto regionalno ali za kombinirano shemo. Odločitev bo v vsakem primeru znana v naslednjih dneh.

Nacionalni strateški projekt razvoja podeželja v letih 2007–2013 okvirno predvideva 800 milijonov evrov, s katerimi bodo obnovili kmetijsko pridelavo, okrepili varovanje kulturne krajine ter skušali razširiti ekonomske dejavnosti. Da bi povečali zaupanje potrošnikov v slovenske živilske proizvode, pripravljajo inšpekcijski nadzor nad varnostjo hrane in krme na področju gensko spremenjenih organizmov ter vrsto monitoringov kakovosti.

Minister za kulturo Vasko Simoniti pripravlja nove zakone o varstvu kulturne dediščine, o spodbujanju vlaganja v kulturo in o obveznem izvodu. V parlamentarnem postopku je že zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva. Ministrstvo si bo tudi prizadevalo za povežovanje Vibe filma, Filmskega sklada in RTVS za namenom številčnejše in kakovostnejše filmske produkcije.

Okoljsko ministrstvo si obeta več sredstev iz evropskih skladov.

Do konca leta pa naj bi bil sprejet tudi zakon o filmu. Ministri na načrti so še omogočanje dostopa do knjižničnih storitev (tudi z nakupom ustrezne količine gradiva) in izboljšanje razmer na področju pravic etničnih skupnosti in otrok.

Investicije bodo letos prvenstveno namenjene obnovi objektov na Metelkovi in ljubljanske Opere.

Implementacija Lukende Z velikimi ambicijami stopa v novo leto tudi pravosodni minister Lovro Šturm, in to predvsem glede nadaljevanje t. i. projekta Lukenda o odpravi sodnih zaostankov (o njem smo v Demokraciji že pisali). Ministrstvo za pravosodje bo s temi mislimi pripravilo tudi zakon o zagotavljanju pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, v njegovem okviru pa bodo preučili možnosti sistema učinkovitih pravnih sredstev za uresničitev te pravice. Posebna pozornost bo namenjena tudi zagotavljanju ustreznega števila sodnikov. Poleg tega na ministrstvu pripravljajo spremembe in dopolnitve zakonov o upravnem sporu, o notariatu, o sodiščih in o sodniški službi, zakona o sodnem registru, o izvršbi in zavarovanju, lotili pa se bodo tudi področij prekrškov, zemljiške knjige, prisilne poravnave, sodnih

taks. Osrednji vodili pri spremembah sta poenostavitev zakonodaje in standardizacija sodnih postopkov. Posebno pozornost bo še naprej uživalo prednostno reševanje denacionalizacijskih postopkov in poprave krivic.

Naloge ministrstva bodo tudi praktične narave. Poleg nujne adaptacije objektov v lasti ministrstva bodo začeli tudi potrebne postopke za graditev nove sodne palače in Centralnih zaporov v Ljubljani. V skladu z možnostmi bo cilj gospodarnejša javna poraba, kar naj bi dosegli tudi s spremembo najemnih pogodb v zakupne.

Več za državne ceste Minister za promet Janez Božič je priznal, da si je za letos postavil ambiciozen program. Skupna imenovalca prometne politike bosta boljša mobilnost ter zlitje nacionalnih prometnih tokov z evropskimi ob upoštevanju varnosti in sonaravnosti.

Med večjimi izzivi so v ospredju vlaganja v državne ceste, k čemur bo pripomoglo poročilo za graditev avtocest, ki ga je pred kratkim odobril parlament. Časovno bolj dorečena v primerjavi s preteklostjo je resolucija o programu razvoja železniške infrastrukture, pri kateri so opredelili tudi finančne vire. Pripravlja se

nov zakon o varnosti v cestnem prometu, s katerim bi skupaj z nacionalnim programom na tem področju do leta 2010 prepolovili število nesreč in mrtvih na cestah. V prvi polovici tega leta naj bi uvedli digitalne tahografe, kot nalaga zakonodaja.

Omenjeni načrti bodo seveda zahtevali precejšnja finančna sredstva; v letu 2006 bo prometni proračun znašal dobrih 98, naslednje leto pa skoraj 107 milijard tolarjev. V skladu z omenjenimi usmeritvami bo skoraj 41 odstotkov letošnjega proračuna (in 42 odstotkov v letu 2007) namenjenih državnim cestam, železnice pa bodo deležne 44 oziroma 39 odstotkov letne pogače. Dodatni prilivi v proračun se obetajo od ureditve premoženjskih razmerij z Aerodromoma v Ljubljani in Mariboru ter razmerja z Luko Koper.

Cilj ministrstva za obrambo (MORS) bo predvsem doseganje vojaških zmogljivosti, ki jih je Slovenija prevzela kot obveznosti v okviru Nata, je pojasnil minister Karl Erjavec. MORS želi tudi okrepiti delovanje Slovenske vojske (SV) v mirovniških operacijah v tujini. Letos naj bi v njih sodelovalo 5,9 odstotka pripadnikov SV.

V maju naj bi v parlamentarni postopek vložili zakon o službi v SV in novelo zakona o obrambi. S prvim bi status slovenskih vojakov postal primerljiv s statusom pripadnikov sodobnih vojsk. Zakon naj bi med drugim znižal pogoje glede izobrazbe, povišala bi se zgornja starostna meja. Z zakonom o zagotavljanju sredstev za uresničevanje Temeljnih razvojnih programov SV za obdobje 2008–2015 naj bi omogočili večjo finančno stabilnost, saj bi sredstva zagotavljali neposredno iz proračuna.

Ministrstvo za notranje zadeve se bo trudilo izboljšati kakovost varnosti, posebej na krajih, kjer se zbira mladina, kar naj bi pripomoglo tudi k boljšemu odnosu prebivalstva do policije. Iz istega razloga se bodo po besedah ministra Dragutina Mateja posvetili še pregonu gospodarskega kriminala in ukrepom za zmanjšanje tranzita prepovedanih mamil. V luči skorajšnjega vstopa v schengenski okvir leta 2007 bo ena ključnih nalog varovanje zunanje meje schengenskega območja. ■

Po desetih letih končno prva pravno močna obsodba, a jo Drnovšek razveljavi.

Razumljiva pomilostitev

Vida Kocjan foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Nekdanji prvi hitovec Danilo Kovačič kljub dokazanemu stomilijonskemu oškodovanju na svobodi. Drnovškova odločitev je bila osebne in politične narave.

Državno tožilstvo je zoper Danila Kovačiča, nekdanjega direktorja novogoriške družbe HIT, vložilo obtožnice za najmanj šest kaznivih dejanj; nekaj jih je razveljavilo že višje sodišče, Drnovšek pa je na koncu dal odpustek še za zadnje, čeprav so obsodilno sodbo še leta 2002 nekatera občila razglašala za zmago pravne države. Pozitivno jo je ocenjevala tudi večina pravnih strokovnjakov in širše javnosti. Po obtožbah naj bi bilo nekdanje družbeno premoženje oškodovano za približno 872 milijonov tolarjev po cenah iz leta 1992 (sodišče je dokazalo 325 milijonov). Hit je vsa leta do osamosvojitve financiral tudi Službo

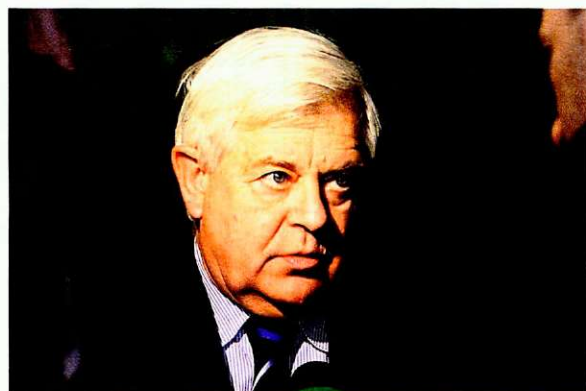
državne varnosti, tako imenovano Udbo. Zaradi Hita naj bi bil Drnovšek odstavil Miho Brejca, nekdanjega direktorja Varnostno-obveščevalne službe (VIS),

saj naj bi bila služba pri nadzoru prišla preblizu pravim sledem, obstajala naj bi tudi povezava z nekaterimi policisti in cariniki, nekdanja totalitarna oblast naj bi

vzdolž slovensko-italijanske meje vzpostavila t. i. dvojno ekonomijo. Z vsem sta bila seznanjena tako Milan Kučan kot Janez Drnovšek. Hit je financiral nekatere

Danilo Kovačič, obsojenec na svobodi

Milan Kučan branil SDV in sebe.

politične stranke, denar pa je nakazoval tudi na račun Fundacije Pharos, ki jo je Drnovšek, potem ko se je vrnil iz Beograda, ustanovil skupaj z Janezom Siršetom. V letih pospešenega lastninjenja nekdanjega družbenega premoženja je za ugled družbe v javnosti skrbel Studio Moderna, ki je hkrati vodil predvolilno kampanjo Milana Kučana, pri čemer so revizorji ugotovili nepravilnosti.

Sodba potrjena Danilo Kovačič, nekdanji direktor Hita, bi moral v zapor že konec oktobra 2002. Takrat naj bi bil začel prestajati štiriletno zaporno kazen, po kateri je bil skupaj z Danilom Kodričem junija 2000 obsojen na novogoriškem okrožnem sodišču. Sodbo je potrdilo Višje sodišče v Kopru, Kovačič pa je nato zaradi domnevne kršitve zakonskih postopkov vložil zahtevo za varstvo zakonitosti na Vrhovno sodišče Republike Slovenije. Na Kovačičevo prošnjo je novogoriško okrožno sodišče začetek prestajanja zaporne kazni odložilo do odločitve vrhovnega sodišča, to pa je Kovačičevo zahtevo zavrnilo. Obsodba je v javnosti naletela na večinoma pozitivne odzive.

Obtožbe Naj spomnimo, da so državni tožilci v začetku septembra 1997 vložili obtožbo, v kateri so Danilu Kovačiču očitali šest kaznivih dejanj, povezanih z nepravilnostmi pri lastninjenju nekdanjega družbenega premoženja v novogoriški družbi Hit, d. o. o., in nepravilnostmi pri odkupu hotela Perla. Poleg Kovačiča so ovadili še 34 drugih vodilnih, na Goriškem se je obetala mega sodna predstava. Prva obravnava na sodišču je bila marca 2002, ko je na zatožno klop sedlo le osem obtoženih od prvotnih 35. Sodili so jim za kazniva dejanja zlorabe položaja ali pravic in pomoči pri omenjenem kaznivem dejanju. Šlo je za nezakonitosti pri preoblikovanju in lastninjenju novogoriškega podjetja Hit Hoteli, igralnica in turizem, prodajo Hitovih deviz, ki je potekala pod krinko fiktivnih posojilnih pogodb, in nakupa izobraževalnega centra Iskra Delta (sedanje igralnice Perla). Vse naj bi povzročilo nezakonito oškodovanje

Janez Drnovšek zavaroval tudi sebe.

družbenega premoženja, ki je po navedbah obtožnice odteklo v zasebne roke. V dveh letih in pol (od srede leta 1990 do konca leta 1992) preoblikovanja delovne organizacije Hit Hoteli, igralnica in turizem in s hkratnim ustanavljanjem zasebnih podjetij naj bi se po navedbah obtožnice razmerje s prvotnih 96 odstotkov družbenega kapitala proti 4 odstotkom zasebnega spremenilo v 51 proti 49 v korist družbenega kapitala, pri čemer naj bi bilo družbeno premoženje oškodovano za približno 872 milijonov tolarjev. Zasebne družbe naj bi se kapitalsko krepile tudi s prodajo Hitovih deviz slovenskim podjetjem, ki so z zasebnimi podjetji sklepala navidezne (fiktivne) posojilne pogodbe. Po navedbah obtožnice je do oškodovanja družbenega premoženja prišlo tudi pri nakupu izobraževalnega centra Iskra Delte v stečajju. Zanj se je pogajalo podjetje Hit, d. o. o., na koncu

pa ga je odkupilo zasebno podjetje Diamond, in to z denarjem, ki ga je zagotovil Hit. Na državnem tožilstvu je zadevo vodila državna tožilka Darja Špacapan, ki je še pred prvo obravnavo umaknila obtožbo proti 27 vpletenim, obtoženim manjših kaznivih dejanj; te obtožbe so že absolutno zastarale. Na zatožni klopi je tako ostalo osem obtoženih, prvi med njimi Danilo Kovačič, ki mu je obtožnica očitala šest kaznivih dejanj, ki so se nanašala na zlorabo položaja ali pravic. Obtožnica, na podlagi katere je prišlo do obsodbe na zaporno kazen, je Kovačiču očitala, da je glavni blagajni igralnice izdal navodilo, da se v financiranje iger na srečo vključi tudi Hit. Pod krinko fiktivne pogodbe med Hitom in neko panamsko družbo so se Kodriču izplačevale neupravičene provizije. Junija 2000 sta bila nato Kovačič in Danilo Kodrič obsojena. Kovačiču so zaradi zlorabe položaja

ali pravic odgovorne osebe prisodili štiri leta zopora, Kodriču pa zaradi pomoči pri kaznivem dejanju triinpolletno zaporno kazen in vrnitev nekaj manj kot 325 milijonov tolarjev nezakonito pridobljene premoženjske koristi. Obama so naložili tudi plačilo stroškov postopka in povprečnine. Prvemu 1,15 milijona tolarjev, drugemu pa milijon tolarjev. Višje sodišče se je s takšno sodbo strinjalo in jo potrdilo, Kovačič in Kodrič pa sta zoper pravno-močno sodbo vložila zahtevo za varstvo zakonitosti. Kovačič je prosil tudi za odložitev izvršitve prestajanja kazni. Prvič bi moral prag zopora na Dobu prestopiti konec oktobra 2002.

Oproščen že prej Danilu Kovačiču je sodišče v Novi Gorici že pred to sodbo izreklo enoletno zaporno kazen zaradi zlorabe položaja, naložilo mu je tudi plačilo denarne kazni v višini tri milijone tolarjev, vendar ga je poleti 2004 Višje sodišče v Kopru te obsodbe oprostilo, čeprav se je že na osnovno sodbo pritožilo tudi državno tožilstvo. S tem je bil obtoženi Kovačič oproščen dejanj, ki naj bi jih storil v letih 1991 in 1992, to je sklenitve dveh posojilnih pogodb, na podlagi katerih naj bi bil družbama Hit International in Hit Consulting omogočil protipravno premoženjsko korist v skupni vrednosti 53 milijonov tolarjev (po cenah iz leta 1991 in 1992). Ostal je še en kazenski postopek, v katerem je bil Kovačič na okrožnem in višjem sodišču zaradi zlorabe pooblastil pri trgovanju z deviznimi pravicami spoznan za krivega. Prav po tej obsodbi bi moral iti Kovačič v zapor, vendar ga je Janez Drnovšek pomilostil.

Janez Sirše, Drnovškov kolega

Igor Bavčar sprožil postopke.

Afera Hit Večina od nas se še spomni velikih oglaševalskih akcij z naslovom Kokoši, ki nosi zlata jajca, se ne ubija. Vendar pa so revizorji takratne Službe družbenega knjigovodstva (SDK) ugotovili, da je kokoš zlata jajca nosila le izbranim. Lastninsko preoblikovanje družbe Hit (hoteli, igralnice, turizem) se je začelo že v začetku leta 1990, postopek pa je potekal v več delih: oblikovanje trajnih vlog delavcev, ustanovitev nove družbe in prenos pretežne-

► ga dela družbenega premoženja na to družbo, statusna sprememba Hita (iz družbenega podjetja v družbo v mešani lasti), prodaja trajnih vlog, sprememba ustanoviteljev Hita in ustanavljanje družb v lasti Hitovih delavcev.

Revizija Revizijo so opravljali revizorji mariborske podružnice, in sicer na pobudo ministrstva za notranje zadeve, Uprave za notranje zadeve Kranj, družbenega pravobranilca, Agencije RS za prestrukturiranje in privatizacijo ter komisije državnega zbora za spremljanje in nadzor lastninskega preoblikovanja družbene lastnine. Sočasno s tem so revizorji pregledali lastninsko preoblikovanje posameznih družb v sistemu HIT, in sicer: Hita Invest, Hittoursa International in Diamonda (vsi iz Nove Gorice) ter podjetij v Ljubljani: Hita Consulting in Hita Holding. Revizijo so začeli opravljati poleti 1994, končno informacijo pa so izdali pozno spomladi leta 1996, in to tik preden je vladajoča politika pod vodstvom Janeza Drnovška nasilno in na hitro ter politično motivirano preoblikovala takratno SDK, ki se je imenovala že Agencija za plačilni promet, nadziranje in informiranje

(APPNI), vodila pa jo je Romana Logar. Ugotovitve revizorjev so bile obsežne in bi zahtevale bistveno več prostora. Če pa jih povzamemo, lahko zapišemo, da so bile vse pregledane družbe obvodna podjetja Hita v lasti Hitovih vodilnih ljudi. Poleg oškodovanja družbene lastnine so vodilni delavci kršili več zakonskih določil, temeljna načela obligacijskega zakona, v ravnanju direktorja Kovačiča in drugih vodilnih Hitovih delavcev pa so bili podani znaki kaznivih dejanj zoper upravljanje družbenih sredstev, kršene so bile nekatere konkurenčne klavzule, v več primerih je šlo tudi za kršitev dobrih poslovnih običajev in družbene morale. Poročilo so prejeli kriminalisti, družbeni pravobranilec in vsi tisti, ki bi morali skrbeti za zakonitost lastninjenja družbenega premoženja.

Zlorabe V parlamentarni sestavi 1992–1996 se je z lastninjenjem in sumi zlorabe javnih pooblastil pri poslovanju Hita ukvarjala tudi posebna parlamentarna komisija (imeli so 55 sej, zaslišali so 48 prič in pregledali 30 različnih informacij, pregledov in revizij), vendar do sprejetja končnega poročila ni prišlo. Spomnimo, da je

nekdanji predsednik države Milan Kučan volitve leta 1996 razpisal v prvem mogočem terminu (10. novembra), zaradi česar je bilo delo komisije ustavljeno. Kljub temu so bile ugotovitve komisije naslednje: pranje denarja, mafija in politika tesno povezani z igralništvom, Milan Kučan je imel vse informacije. Zlorabe oblasti in javnih pooblastil naj bi bili po takrat dostopnih informacijah osumljeni Janez Sirše, nekdanji direktor VIS, Danilo Kovačič, direktor Hita, Mitja Gaspari, nekdanji finančni minister, in Janez Kopač, poslanec in predsednik parlamentarnega odbora.

Denar strankam Člani komisije so takrat sporočili, da je Hit pred parlamentarnimi volitvami leta 1992 dal denar takratni Demokratski stranki, Socialistični stranki Slovenije, financiral pa je tudi poslanske večere Boruta Pahorja, takratnega člana ZLSD; Bogu Rogini, predsedniku Slovenske obrtniško-podjetniške stranke (SOPS), naj bi bil po njegovem pričevanju obljubil povrnitev dela stroškov predvolilne kampanje. Ugotovili so še, da je Hit v letih 1991 in 1992 financiral več političnih strank. Ker končne ugotovitve nikoli niso prišle v javnost, so imena teh strank ostala »skrivnost«, četudi je komisija nedvomno potrdila vpletenost LDS in ZLSD v vse te nepravilnosti. Ugotovili so še, da je prišlo do več nepravilnosti tudi pri lastninskem preoblikovanju podjetja Hit, vendar pa nekatere državne ustanove, čeprav so bile s tem pravočasno seznanjene, niso ukrepale. Po ugotovitvah naj bi z zadevami nerazumljivo dolgo, to je več kot dve leti, zavlačevali na ministrstvu za notranje zadeve, ki ga je vodil Igor Bavčar. Vendar parlamentarci krivde niso valili nanj in ga tudi niso navedli med krivci, ampak so s prstom pokazali na VIS, ki jo je vodil Janez Sirše. Dokaj čudno vlogo pri odkrivanju nepravilnosti je odigrala tudi takratna SDK, in to v času, ko jo je vodil Igor Omerza, saj naj bi se bila pregledu poslovanja novogoriške igralnice izmikala z najrazličnejšimi izgovori.

Provizije V večletnem delu parlamentarne komisije se je še izka-

Miha Brejc prišel preblizu.

Janez Kopač razbil SDK.

Igor Omerza (SDK) nasprotoval reviziji.

zalo, da je zaradi zlorabe javnih pooblastil prišlo tudi do nezakonitega odliva denarja v tujino. To sta potrdila Miha Brejc in Igor Bavčar. Brejc je takrat omenil navezo s policisti in cariniki, potrdil pa jo je tudi Bavčar. Omeniti moramo tudi besede Danila Kovačiča, ki jih je v pogovoru za časnik Večer izrekel že junija 1993, ko je novinarju Petru Jančiču odgovarjal na vprašanja o tem, kako se je financirala Udba, kakšni so bili preobrati v VIS, ter o vlogah nekaterih sodelavcev. Nekatere poudarke objavljamo posebej. Po vsem tem je največjemu slepcu jasno, zakaj je danes Janez Drnovšek v vlogi predsednika Republike Slovenije pomilostil Danila Kovačiča in pravno državo spet spremenil v državo privilegirancev in »raje«. **D**

Danilo Kovačič junija 1993 za časnik Večer:

»Prvo posojilno službo je v Hitu od leta 1986 vodil zamejski Slovenec Carlo Zolia (njegovo podjetje Sati). Priznavali smo mu 9-odstotno provizijo, kot je normalno. Po letu in pol, ko se je igralniška dejavnost v Hitu razširila, je Služba državne varnosti pritisnila, naj prekinemo pogodbo. Hkrati so nam svetovali, da bi lahko podpisali novo pogodbo s Saccom, a tokrat z njegovim podjetjem Linklade. Namignili so, da bi morala biti provizija višja, 20-odstotna. Dogovorili smo se za 18 odstotkov ...«

»Bruno Sacco mi je povedal, da bo pol denarja šlo za državno varnost, kasneje pa, da je polovico moral nositi Aldu Fanelliju, Ciccareliju ali kakorkoli ga že imenujemo.»

Koliko je denimo znašala polovica provizije leta 1991, vsaj približno?

»Takrat jim nismo več plačevali ...«

Pa denimo v letu 1989?

»Nekaj milijonov mark. Dva, tri milijone ...«

Kdaj ste prenehali plačevati dvojno provizijo posojilni službi?

»S prvim junijem 1990, ko je prevzela oblast demokratično izvoljena vlada ...«

Pomembni so trendi

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba, d. d.

Čeprav se v Ameriki končuje sezona objavljanja poslovnih izidov, se bo, kot kaže, negotovost na amerškem in s tem svetovnih trgih še nadaljevala. Kot smo napovedali, bodo prihajajoči tedni pomembni za gibanje svetovnih delniških trgov.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 10.02. 2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 10.2.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12,26	13,58	10,77	1.122.695
2 Pif BIG	BIH	BIFX	BAM	811	10,06	9,72	-3,38	965.603
3 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26,37	21,29	-19,26	817.954
4 China Life	Hong Kong	HKG	HKD	5176	7,4	8,25	11,49	1.089.465
5 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7,69	7,07	-8,06	917.520
6 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42,52	41,55	-2,28	974.976
7 Diamond offshore	Amerika	NYQ	USD	91	82,08	80,5	-1,92	1.473.524
8 MS India invest	Amerika	NYQ	USD	106	47,49	48	1,07	1.023.451

Denar v SIT 2.533.478 • Skupaj 10.918.665

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10.023.326 • Vrednost portfelja 10.02.2006 → 10.918.665 • Donosnost portfelja v odstotkih → 8,93 • Donos portfelja v SIT → 895.339
EUR → 239,44 • USD → 201,15 • HKD → 25,5132 • BOB → 122,493

Čeprav so bili povprečni izidi ameriških podjetij dobri, pa skrbi dejstvo, da je kar nekaj družb znižalo napovedi za naslednja obdobja. Alibi za znižanje napovedi iščejo predvsem v višanju cen nafte, ohlajanju trga nepremičnin in zadolženosti prebivalstva. Po objavljenih izidih se na prve strani vrača strah pred inflacijo in morebitnim nadaljnjim višanjem obrestne mere. Indeks Nasdaq je na tedenski ravni ostal na istem nivoju kot prejšnji petek (2.261,88 točke), Dow Jones pa je pridobil 1,16 odstotka in je vreden 10.919,05, kar je 1,88-odstotna rast od začetka leta.

Bolje kot ameriškim indeksom se godi evropskim. Nemški Dax je zrasel za 0,78 odstotka glede na prejšnji petek, sedaj je vreden 5.701,47 točke ali za 5,42 odstotka več kot na začetku leta. Francoski CAC 40 je vreden 4.910,82 točke ali za 4,15 odstotka več kot na začetku leta. Vrednost londonskega FTSE 100 pa je 5.764,10 točke ali za 2,59 odstotka več kot v začetku leta.

Zadnji dan prejšnjega tedna je bil za evropske indekse negativen, saj so pomembnejši evropski indeksi v petek klesali. Zaradi nižjih cen nafte so se znižale cene naftnih

delnic, pozitivno pa so presenetile delnice avtomobilske industrije, saj je omenjeni sektor pridobil 1,7 odstotka, k rasti pa so pripomogle delnice Volkswagna, ki je objavil boljše izide od pričakovanih, napovedal znižanje števila zaposlenih in odkup 42 milijonov lastnih delnic. Poleg Volkswagnovih so zrasle še delnice Renaulta.

Slovenski borzni indeks SBI 20 je v petek končal trgovanje pri vrednosti 4.520,44 točke ali za 1,52 odstotka nižje kot pred tednom dni, od začetka leta pa je nižji za 2,37 odstotka. Delnica Krke je na tedenski ravni padla za 1,93 od-

stotka, od začetka leta pa je pridobila 13,71 odstotka, kar pomeni, da je bila v petek v povprečju vredna 116.549 tolarjev.

Pretekli teden je presenetila cena nafte, ki je kljub negotovim političnim razmeram v državah z večjimi zalogami nafte padla. K padcu so pripomogle predvsem povečane zaloge. V New Yorku je bilo treba v petek odšteti 61,8 dolarja, kar je za kar 5,5 odstotka manj kot teden poprej. Vprašanje je, ali bodo cene ostale na teh ravneh, saj so v zadnjem obdobju nekateri analitiki napovedali precej višje cene in bi bil lahko padec le kratkoročen.

Naš portfelj je glede na prejšnji teden pridobil vrednost, tako da je sedaj vreden 10.918.665 tolarjev, kar je 8,93-odstotna donosnost. Poleg rasti nekaterih delnic (China Life, MS Indiainvest) je k rasti pripomogel tudi višji tečaj ameriškega dolarja.

Izmed delnic v našem portfelju omenimo Pfizer in Diamond offshore, ki sta v preteklem tednu objavila poslovne izide. Diamond offshore je objavil dobre in je potrdil mnenja analitikov, da je to podjetje, ki mu velja zaupati. Trg se na izide ni odzval zaradi razmer v naftni panogi, vendar pa bo ob spremembi smeri cene nafte delnica Diamonda offshore (DO US) ena izmed delnic, ki bi lahko veliko pridobila. Pfizerjevi izidi niso navdušili investitorjev, čeprav je v prihodnje napovedal višji dobiček. Glede na objavljene izide smo se odločili in prodali Pfizerjevo delnico po 25,68 USD (petkov zaključni tečaj) in realizirali 12,68-odstotni dobiček. Prodali smo še delnice Zijin mining po 4,875 in realizirali 25,81-odstotni dobiček. Prodani delnici bomo pozorno spremljali in ju ob morebitnem večjem popravku znova kupili. Za denar prodanih delnic ta teden ne bomo kupili novih. **D**

Enotna davčna stopnja – da ali ne?

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije

V zadnjem času so aktualne razprave o ekonomskih in socialnih reformah, ki naj bi povečale konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Kopja zagovornikov in nasprotnikov reform se bodo lomila predvsem pri reformi davčnega sistema.

Četudi je Slovenija v preteklih letih sprejela več davčnih reform, je nova celovita davčna reforma potrebna, ker »ima naš sistem kar nekaj pomanjkljivosti, med katerimi so predvsem visok davek na delo, ki je eden od razlogov za manj konkurenčno gospodarstvo, neprimeren davčna struktura, kompleksna davčna procedura in pomanjkanje jasnosti ter transparentnosti,« je pojasnil državni sekretar na ministrstvu za finance Andrej Šircelj. Tako je cilj reforme odstraniti negativne vplive visokih davkov na delo, uveljaviti načelo enakosti, izboljšati učinkovitost zbiranja davkov in zagotoviti sodelovanje davčnih administracij med državami. Tako bi sedanji sistem

naraščajoče, progresivne davčne stopnje zamenjala 20-odstotna enotna davčna stopnja (EDS). Po izkušnjah iz držav, kjer je slednja že v veljavi, lahko napovemo nekaj pozitivnih učinkov, ki jih lahko od njene uvedbe pričakujemo davkoplačevalci. Med najpomembnejše obete lahko štejemo nižjo obdavčitev dela in s tem povezano zmanjšanje stroškov dela, kar bi prineslo povečanje zaposlenosti. Zaradi nižjih stroškov dela bi tako delodajalci lahko najeli več delovne sile in tako bi tudi delavci iskali več zaposlitve. To bi povečalo konkurenčnost Slovenije. Nižja obdavčitev dela naj ne bi povečala netoplač, zato bi se stroški dela za delodajalce znižali, s tem pa tudi cena domačih proizvodov in

storitev na svetovnih trgih; davčni izpad bi nadomestili z višanjem davka na dodano vrednost (DDV). Da bi torej zagotovili, da ne bi bilo spremembe pri prihodkih od davkov, bi zvišali davek na dodano vrednost z 8,5 na 20 odstotkov (npr. hrane, zdravil, prevozov, knjig, avtorskih pravic književnikov, stanovanj itd).

Po predlogu pripravljavcev nove davčne reforme bi tako v Sloveniji veljala enotna, 20-odstotna davčna stopnja za vse dohodke (iz dela in kapitala). Predlog EDS torej odpravlja sedanjo progresivnost (pet dohodninskih razredov, ki so predstavljali 16 odstotkov, 33 odstotkov, 38 odstotkov, 42 odstotkov in 50 odstotkov) in uvaja enotne davke za vse segmente.

Davčna reforma naj bi bila proračunsko in dohodkovno nevtralna, spremenjena struktura davkov pa naj bi prispevala potrebni zagon za večjo gospodarsko rast in večjo konkurenčnost države. Med drugim zagovorniki EDS izpostavljajo dejstvo, da je enotni davek bolj pošten, zmanjšal pa naj bi tudi utajo davkov.

Poleg tega postane davčni sistem bistveno bolj preprost in predstavlja nasploh manj stroškov za državo. EDS je prva uvedla Estonija leta 1994 (26-odstotna). Do zdaj ji je sledilo osem držav, in sicer Litva (33), Latvija (25), Rusija (13), Srbija (14), Ukrajina (13), Slovaška (19), Gruzija (12) in Romunija (16). Sistem z eno davčno stopnjo ne

bi bil le preprostejši, ampak v vseh svojih lastnostih tudi učinkovitejši od sedanjega. Glavni argument za EDS pa je vendarle svoboda. Po besedah Janeza Šušteršiča, direktorja Urada za makroekonomske analize in razvoj (UMAR), država danes jemlje ljudem veliko dohodkov zato, da lahko potem istim ljudem tudi veliko vrača. To opravičuje z domnevno pravičnostjo in paternalistično skrbjo za nagrajevanje zaželenega obnašanja. Toda praviloma se za tem skrivajo le pritiski interesnih skupin in politična

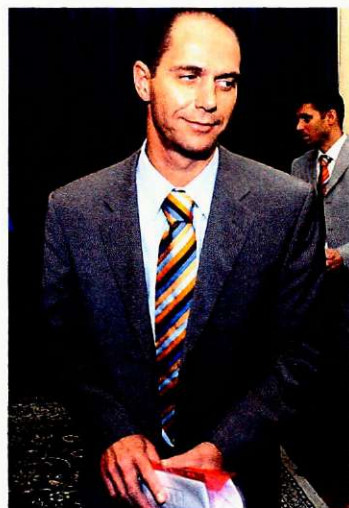
Finančni minister Andrej Bajuk

računica. Zato bi poenostavitev davčnega sistema ne le povečala gospodarsko blaginjo, ampak tudi avtonomijo ljudi.

Nasprotovanja EDS Čeprav EDS bistveno poenostavi davčni sistem in ima še druge pozitivne lastnosti, se tako v javnosti kot med nekaterimi strokovnjaki porajajo številni pomisleki glede enake obdavčitve vseh slojev prebivalstva. Najglasnejši nasprotniki EDS so sindikati, ki opozarjajo, da bi imela njena uvedba za večino zaposlenih negativne posledice in bi po njihovih besedah koristila izključno gospodarstvu. Zadeva je šla tako daleč, da je predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) Dušan Semolič na nedavni tiskovni konferenci izrazil pričakovanje, da bo vlada premierja Janeza Janše prisluhnila argumentom in iz postopka tudi formalno umaknila predlog za uvedbo EDS. In ne samo to, Semolič je dejal, da so se pripravljene upreti tudi z referendumom. Glavni argument in kamen spoti-

ke nasprotnikov EDS je njena domnevna nepravilnost. Pojavljajo se trditve, da bo EDS prebivalstvo še bolj razslojila, ali če na kratko povzamemo, revni naj bi po njihovih trditvah postajali še revnejši, bogati še bogatejši. Strahovi ali morda le politična motiviranost izjav? Kakor koli, omenjene trditve se v trenutku razbijejo ob pomembnem podatku, da bi tudi v sistemu z eno davčno stopnjo obstajala splošna olajšava, to je neobdavčeni del dohodkov, tako da bi ljudje z višjimi dohodki še vedno plačali več davkov. Ljudje z nizkimi dohodki bi bili obdavčeni podobno kot doslej, ljudje z višjimi dohodki in njihovi delodajalci pa bi prihranke vlagali v produktivne naložbe, k čemur bi jih spodbujala tudi večja enostavnost gospodarskega sistema.

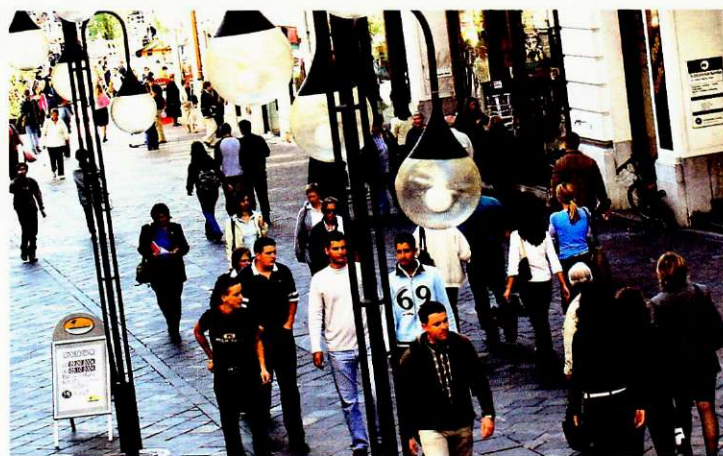
Potrebne so razprave Razprava o davčni reformi v Sloveniji na blejskem mednarodnem akademskem forumu je pokazala velike razlike med zagovorniki in nasprotniki predlaganih vladnih reform. Zagovorniki so kot najboljši mogoči davčni sistem izpostavili EDS, njeni kritiki pa so predlagali alternativne rešitve z nekoliko spremenjenim obstoječim sistemom naraščajočih davčnih stopenj. V uvodnem govoru ob odprtju foruma je finančni minister Andrej Bajuk dejal, da se je slovenska vlada zavzela za uvedbo EDS, vendar predlog še ni dokončen, saj je treba pregledati vse posledice, ki jih ta prinaša. Zato so potrebne ugotovitve in predlogi strokovnjakov ter iz-

EDS je ključna pri dohodnini.

Z enotno davčno stopnjo manj utaje davkov

Enaka davčna stopnja za vse

kušnje držav, ki so EDS že uvedle oziroma jo uvajajo.

»V naši državi je zelo pomembno, da se odpremo razpravi in raziščemo vse dimenzije tako kompleksne tematike, kot je davčna reforma in še posebej celovita ekonomska reforma,« je ob koncu dvodnevnega foruma, ki ga je organiziral Center za razvoj financ,

Sindikati ostro nasprotujejo EDS.

poudaril minister za finance Andrej Bajuk. Pri tem je dodal, da so se na forumu, ki predstavlja prvo tovrstno javno razpravo o predlogu pomembne reforme, odprla številna vprašanja.

Na temo EDS bodo torej potrebne še poglobljene razprave in predvsem različne neodvisne raziskave. Tako občutljivih ukrepov, ki imajo lahko občutne posledice (tako pozitivne kot negativne) za splošno življenjsko raven ljudi kot tudi za zdravje proračunske blagajne, nikakor ne gre sprejemati na vrat na nos samo zaradi mode ali navdušenja posameznikov. Morda najboljši kompromis, ki se kaže na obzorju, je, da bi EDS uvedli pri obremenitvi dela in dobička, medtem ko bi zavoljo ohranitve čim višje življenjske ravni prebivalstva pri davku na dodano vrednost (DDV) obdržali dve stopnji. ■

Panevropski naftovod bo morebiti potekal tudi čez slovensko ozemlje.

Slovenska naftna dilema

Gregor Drnovšek, foto: arhiv Demokracije, Reuters

Romunija, Srbija in Črna gora, Hrvaška, Italija in tudi Slovenija se dogovarjajo o skupni graditvi naftovoda, ki bi povezal romunsko pristanišče Konstanca in italijanski Trst.

Evropa bi z njim laže prišla do kaspijske nafte, naftovod pa naj bi imel ugoden vpliv tudi na okolje in gospodarstvo.

Po podatkih srbskega ministrstva za rudarstvo in energetiko bo naftovod dolg 1.319 kilometrov. Potekal bo po prej omenjenih državah in bo v veliki meri razbremenil zelo gost tankerski promet v Jadranskem morju, Bosporju in Dardane-

Vrednost naložbe je ocenjena na približno 2 milijardi dolarjev.

lah. V sporočilu, ki ga je izdalo srbsko ministrstvo, pojasnjujejo, da bodo z nafto bogata kaspijska in ruska območja z naftovodom povezana z državami Evropske unije. Vrednost naložbe je ocenjena na približno 2 milijardi dolarjev, del projekta naj bi financirale države, ki bi pri projektu sodelovale, del pa zainteresirane zasebne družbe in naftne korporacije.

Podpis za zdaj brez Slovenije

Srbsko ministrstvo je sporočilo, da so na sedmem sestanku meddržavnega komiteja za nadzor realizacije projekta Panevropskega naftovoda, ki je bil 9. februarja v Zagrebu, potrdili, da bo memorandum o razumevanju za podporo in

razvoj tega projekta podpisan 21. in 22. marca v Trstu. V sporočilu so zapisali, da bodo s podpisom tega meddržavnega akta resorni ministri iz Romunije, Srbije, Hrvaške in Ita-

lije dali nov impulz k realizaciji tega regionalnega infrastrukturnega objekta. Predstavniki Republike Slovenije bo pri podpisu tega memoranduma sicer navzoč, dokumenta pa ne bo podpisal, ker vlada Republike Slovenije še vedno preučuje študijo in analizo stroškov ter koristi tega projekta za Slovenijo. Po mnenju slovenske strani lahko naša država memorandum brez kakršnih koli težav podpiše kasneje.

Naftovod naj bi bil po predvidevanjih zgrajen do leta 2012. Trasa, ki bi potekala čez omenjene države, bi se v Dolini pri Trstu priključila na že obstoječi naftovod Trans – Alp Pipeline, ki je na eni strani povezan z rafinerijo pri Dunaju, na drugi pa z rafinerijami na Bavarskem. Slovenska stran je za sodelovanje pri graditvi naftovoda skeptična tudi zato, ker imajo druge štiri države, ki so vključene v projekt, na svojem ozemlju naftne rafinerije, pri nas pa ne deluje nobena več. Zato naj bi bili pozitivni učinki naftovoda minimalni, govori se celo, da bi imeli z naftovodom več težav kot koristi. Seveda pa je njegova graditev v interesu velikih naftnih korporacij tako z zahoda kot vzhoda, ki verjetno že močno lobirajo za graditev pri naši vladi ali pristojnih ministrstvih – predvsem ministrstvu za gospodarstvo. Omenjajo se korporacije, kot so Chevron Texaco iz ZDA, General Electric Energy Oil & Gas (ZDA), China National Oil Corporation (Kitajska), Petroleum (V. Britanija).

Študija je v pripravi Najprej smo na ministrstvu za okolje

Naftovod bi zmanjšal tankerski promet v Jadranskem in Sredozemskem morju.

Naftovod prinaša okoljska tveganja in ekonomske koristi.

Velike naftne korporacije že lobirajo za novi naftovod.

in prostor pristojne vprašali o morebitnih pripravljavnih študijah o vplivu naftovoda na okolje in morebitni ustreznosti trasi čez Slovenijo, a so nam z ministrstva sporočili, naj glede na to, da še ni začet noben postopek, v katerega bi bilo vključeno njihovo ministrstvo, vprašanja naslovimo na ministrstvo za gospodarstvo.

Za odgovore smo torej prosili tudi ministrstvo za gospodarstvo, a so nam odgovorili zelo skopo in po našem mnenju tudi precej neprofesionalno. Omenimo naj, da smo na njihove odgovore čakali od četrta, 9. 2., do ponedeljka, 13. 2. Na vprašanje, kaj bi za Slovenijo pomenil potek naftovoda čez njeno ozemlje, so odgovorili: »Verjetno bi prinesel nekaj tveganj in nekaj koristi.« Malo bolj so se razgovorili o študiji, ki preučuje tako pozitivne kot negativne učinke naftovoda za Slovenijo. Pravijo, da študija v tej fazi še ne daje dokončnih odgovorov in operira le s podatki, ki so v tej fazi dosegljivi. Izdelava študije je v drugi polovici priprave in bo predvidoma končana konec februarja ali v začetku marca. O tem, kakšne bi bile morebitne okoljske in ekonomske prednosti ali morebitne negativne posledice, pravijo, da te ugotovitve še niso dokončne. V vsakem primeru obstajajo tudi »okoljska tveganja in seveda ekonomske koristi za Slovenijo«. Za sam pomen sodelovanja pri graditvi

naftovoda za Slovenijo, morebitno boljšo preskrbo z nafto in boljše nadzorovanje skokov cen nafte na ministrstvu menijo, da bi dodatna transportna pot z

Če bi bila Slovenija pripravljena sodelovati pri tem projektu, bi naftovod potekal po kraškem terenu, kar bi pomenilo velike težave predvsem zaradi

Naj na tem mestu še omenimo, da smo vprašanja postavili tudi Petrolu, naši vodilni energetske družbi, a nam na vprašanja, ki so se nanašala na pomen

Ministrstvo za gospodarstvo meni, da »bi dodatna transportna pot z območja Črnega morja do okoliških rafinerij zagotavljala bolj raznoliko preskrbo teh rafinerij.

območja Črnega morja do okoliških rafinerij zagotavljala bolj raznoliko preskrbo teh rafinerij. O poteku trase naftovoda čez slovensko ozemlje na ministrstvu pravijo, da je popolnoma nedefinirana in sta znani le želeni točki povezave: Melnice nad Reko in Trst oziroma naftovod Janaf in TAL.

velike prepustnosti terena. Ena od alternativ bi bila tudi graditev oz. napeljava naftovoda po morskem dnu, a je pri takšni odločitvi večja verjetnost, da trasa naftovoda ne bi potekala čez slovensko ozemlje, temveč bi povezava zaobšla Istro (celoten polotok) in se tako izognila slovenskemu ozemlju.

morebitnega poteka naftovoda čez Slovenijo za omenjeno družbo, do oddaje tega članka v tisk niso odgovorili.

Slovenija se mora odločiti

Glede na to, da nobena ustanova, ki bi bila lahko kakor koli povezana z graditvijo naftovoda čez slovensko ozemlje, ni prav gostobesedna v zvezi s projektom, se zdi, da je slovenski interes za projekt majhen.

Res pa je tudi, da gospodarsko ministrstvo še vedno pripravlja študijo o slabostih in prednostih naftovoda za Slovenijo, a se ne moremo izogniti vtisu, da institucije ne želijo glasno govoriti o tem projektu. Se bojijo morebitnih glasnih protestov varuhov okolja, ki bi projektu gotovo nasprotovali, ali pa ne želijo prehitovati z izjavami v javnosti, ker si s tem krepijo pogajalska izhodišča z vplivnimi lobisti za ta projekt. Kaj bo Slovenija imela od tega in kaj bo izgubila, pa bo pokazal čas. □

Zemljevid predvidene trase naftovoda

Čakalne vrste v slovenskih bolnišnicah se krajšajo.

Čakajoč operacijo

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije

Včna tema – čakalne vrste v slovenskih bolnišnicah. Čeprav se počasi in vztrajno zmanjšujejo, čaka ministrstvo za zdravje in slovenske bolnišnice še veliko dela.

Zdravstvo je gotovo eno najbolj občutljivih področij delovanja vlade. Eden večjih problemov pri tem pa so čakalne dobe v slovenskih bolnišnicah. Zato je bilo to področje med glavnimi reformnimi cilji in zavezami v koalicijski pogodbi nove vlade. Po prvih mesecih izvajanja enkratnega programa za zmanjšanje čakalnih vrst so rezultati spodbudni.

Prednostni cilj Zdravstveni programi pred nastopom nove vlade niso bili spremenjeni vsaj pet let, čakalne dobe pa so se podaljševale, kar so potrjevali tudi direktorji mnogih slovenskih bolnišnic. Nova vlada oziroma ministrstvo za zdravje si je skrajšanje čakal-

nih dob zastavilo kot prednostni cilj. Julija lani je bil tako sprejet področni dogovor, ki je predvidel več sredstev za širitev najbolj potrebnih programov. Pogodbe

Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) so bile z izvajalci podpisane konec septembra, bolnišnice pa so v skladu z dogovorom programe

skrajševanja dolgih čakalnih vrst začele izvajati že julija.

Positivni rezultati Ministrstvo za zdravje je tako v letu 2005 širitvam programov z dolgimi čakalnimi dobami 3,2 milijarde tolarjev za redne programe, po sklepu vlade pa tudi 6,4 milijarde tolarjev za poseben enkratni program na podlagi potreb in zmogljivosti bolnišnic v drugi polovici leta. Vir finančnih sredstev je bil presežek ZZZS v letu 2005, ki je nastal kot posledica spremembe zakona o davčnem postopku.

Izpolnjevanje predvidenih ciljev je bilo različno; med tistimi bolnišnicami, ki so se najbolj izkazale, velja omeniti Splošni bolnišnici Novo mesto in Ptuj, med

Klinični center v Ljubljani

Vir sredstev je presežek ZZS.

najslabšimi pa so trboveljska, slovenjgraška in šempetrska bolnišnica. V splošnem so se čakalne vrste v letu 2005 domala na vseh področjih zdravstvene obravnave skrajšale. Tako se je v drugi polovici lanskega leta skupno število čakajočih na zdravstvene posege zmanjšalo za dobro tretjino – s 77.342 na 50.261. V programih bolnišnične in radiološke obravnave se je to število zmanjšalo s 64.377 na 45.909; število čakajočih na operacije na odprtem srcu z 219 na 170, na srčnem ožilju s 1.788 na 954 itd.

Pri tem so se seveda skrajšale tudi čakalne dobe, pri programih, ki jih izvaja manjše število izvajalcev, pa je že mogoča časovna napoved obravnave bolnika. Bolniki, ki čakajo na operacijo na odprtem srcu in bi radi to opravili v Kliničnem centru v Ljubljani, bodo na poseg čakali največ 4 mesece, v Splošni bolnišnici v Mariboru 7 dni, v Medicorju pa 14 dni. Čakalna doba za intervencije na srčnem ožilju je v Kliničnem centru 7 me-

secev, v mariborski bolnišnici 6 mesecev, v Medicorju pa 35 dni.

Veliki načrti Na podlagi analize teh rezultatov je ministristvo pripravilo načrt dela za letošnje leto, do konca katerega naj bi bil program skrajšanja čakalnih vrst dokončno izpolnjen. Tako imenovani predlog prestrukturiranja programov so partnerji oziroma bolnišnice že sprejeli. Tako naj bi izvajalci v naslednjih mesecih dodatno opravili 14.245 posegov, ob koncu izvajanja tega enkratnega dodatnega programa pa naj bi se število čakajočih zmanjšalo na dobrih 30 tisoč bolnikov (za ta program so namenjena sredstva iz nerealiziranega dodatnega programa). Za povečanje enkratnih širitev programov pa naj bi ministristvo med bolnišnice razdelilo še 1,9 milijarde tolarjev, kar naj bi v skladu s sposobnostmi izvajalcev ob koncu realizacije programa pripomoglo k temu, da bo čakajočih bolnikov le še 15 tisoč. Le na področju ortopedije bodo z izvajalci potrebni še dodatni pogovori, saj so po mnenju ministra za zdravje Andreja Bručana njihove zdajšnje zahteve nesprejemljive.

Dejstvo je, da se z vsakim dnem čakanja na operacijski poseg – predvsem kadar gre za zahtevnejše operacije – mnogo bolnikom stanje slabša (tudi zaradi mučnega čakanja). Rečemo lahko, da je to eno tistih področij, za katera denarja ni škoda. Številke, ki smo jim jih pričeli, so namreč res visoke. Zavedati pa se moramo tudi, da se za vsako od njih skriva človek, ki komaj čaka, da mu zdravniki povrnejo njegovo največje bogastvo. Zato je to področje zdravstva še toliko občutljivejše. **D**

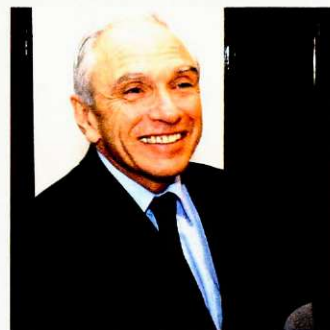
Zavedati se moramo, da se za vsako od številčk skriva človek, ki komaj čaka, da mu zdravniki povrnejo njegovo največje bogastvo.

Čakalne dobe primerljive z EU

O skrajševanju čakalnih dob smo se pogovarjali z ministrom za zdravje Andrejem Bručanom.

Menite, da je bil prednostni cilj koalicijske pogodbe – povečanje obsega zdravstvenih programov in dvig učinkovitosti zdravstvenega sistema – v letu 2005 izpolnjen?

To je pravzaprav doseženo v veliki meri. Skrajšanje čakalnih dob sicer še ni stodostno uresničeno, saj to predvidevamo do konca leta 2006. Na vsak način pa je v primerjavi s tem, kaj je bilo opravljenega v prejšnjih mandatih, ko so se čakalne dobe daljšale, zelo hitra realizacija. Čakalne dobe so se v tem kratkem času, odkar smo s programom začeli, to je od konca septembra oziroma od oktobra 2005 dalje, na večini področij bistveno zmanjšale; na nekaterih področjih smo praktično že dosegli povprečne evropske čakalne dobe za urgentne posege in za diagnostiko. To velja za operacije na srcu, operacije sive mreže, koronarografijo, operacije žolčnih kamnov, še posebej pa smo bili veseli rezultatov na področju otorinolaringologije; tudi tu so se razmeroma dolge čakalne dobe precej skrajšale.

Minister za zdravje Andrej Bručan

Torej ste zadovoljni s skrajšanjem čakalnih dob v tem obdobju?
Vsekakor.

Na kakšen način ste oblikovali program skrajšanja čakalnih vrst?

Program smo sestavili, potem ko smo izvedeli, koliko denarja imamo na razpolago – 6,4 milijarde tolarjev –, in na podlagi izidov ankete, ki smo jo poslali bolnišnicam. Na podlagi možnosti in želja bolnišnic smo potem oblikovali program, ki jim je bil nato tudi finančno dodeljen. Vlada je sprejela sklep, da se ta sredstva lahko porabijo za skrajševanje čakalnih dob do konca leta 2006. Tako bodo čakalne vrste krajše praktično na vseh področjih, razen na ortopedskem. Nekateri zahtevki s strani ortopedije na tem področju so namreč nesprejemljivi.

Kaj povzroča glavne razlike v skrajševanju čakalnih dob denimo med Splošno bolnišnico Novo mesto, kjer je realizacija zelo dobra, in bolnišnicami, ki niso dosegle takšnih rezultatov?

Tam, kjer je realizacija nizka, je lahko vzrokov več. Menim, da so se ponekod problema lotili tako, kot je bilo mišljeno, in so tudi delo opravili korektno – deloma v rednem in deloma v dodatnem času. Ves čas pa je bil velik problem plačevanje izvajalcev storitev na tem področju, kar je posledica izredno toge zakonodaje. Ta gotovo ni urejena tako, kot bi morala biti, saj so nekatere zahtevne operacije plačane precej premalo. Zato smo spremenili zakonodajo; zakon o zdravniški službi bo zdaj drugače opredeljen in bo v kratkem sprejet.

Kakšne novosti nameravate uvesti v ta zakon?

Za posebne priložnosti, kot je denimo skrajševanje čakalnih dob, bo lahko minister na podlagi sklepa vlade za posamezna področja odredil tudi večji odstotek povečanja plače, kot je sicer dovoljeno. Plača se bo lahko povišala za 30 odstotkov – tam seveda, kjer se bo tak program odobril.

Okrožnica in zavajanja

Mitja Volčanšek; foto: arhiv Demokracije

Z okrožnico, s katero se dejansko omejuje nadaljnje zaposlovanje učiteljev, je šolski minister Zver odprl Pandorino skrinjico prikritega nasprotovanja SVIZ, čeprav gre ministrov ukrep vsaj delno na roko učiteljem.

Naj uvodoma obnovimo dogodke, ki so s strani vodstva Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ) pripeljali do napovedi (sicer malo verjetne) učiteljske stavke. Prejšnji mesec je ministrstvo za šolstvo in šport (MŠŠ) pripravilo okrožnico, v kateri od ravnateljev osnovnih, srednjih in glasbenih šol ter dijaških domov zahteva, naj v primeru učiteljeve upokojitve ali daljše odsotnosti (bolezni, porodniški dopust) njegove delovne obveznosti prerazporedijo med druge zaposlene. Kopja so se lomila tudi okrog drugih vprašanj, kot je denimo ministrova namera po bolj uravnoteženi sestavi svetov zavodov.

Gluhost ministrstva? Šestindvajsetega januarja se je glavni tajnik SVIZ Branimir Štrukelj ostro

odzval na okrožnico in poudaril, da se MŠŠ o svoji nameri sploh ni prej pogovarjalo s sindikatom. Po njegovo bi preobremenjeni učitelji pomenili slabšo kakovost pouka, ministrovo navodilo pa naj bi bilo celo v nasprotju s 124. členom zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanju, ki ravnateljem izjemoma omogoča (ne pa nalaga) povečanje obveznosti učitelja. Posledično naj bi bilo problematično tudi prihodnje zaposlovanje diplomantov pedagoških fakultet. Štrukljevo gromovništvo je nemudoma podprl nekdanji šolski minister Slavko Gaber (LDS), ki je določbo iz okrožnice ocenil kot poseg v kadrovske sestavo šol in praktično nasprotovanje toliko opevani šolski avtonomiji. Gaber vidi tudi prihodnje zaplete v zvezi »z urniki in kakovostjo dela«.

Predstavniki Dijaške organizacije Slovenije (DOS) pa so opozorili na nevarnost poslabšanja učnega procesa zaradi dodatnega obremenjevanja profesorjev in posledične slabše kakovosti pouka. Vodstvo DOS, ki se je v preteklosti že »proslavilo« z izrazito (levičarskimi) političnimi nastopi, skrbi, da bi večja obremenitev profesorje spremenila v stroje za prenašanje informacij ter povzročila izgubo pedagoškega pristopa in osebnega čuta profesorjev.

Na dveh bregovih Do pogovorov med ministrom in predstavnikom SVIZ je prejšnji petek vendarle prišlo in stališča so se nekoliko zblížala, ker je Zver obljubil dodatna pojasnila v zvezi z vsebino »sporne« okrožnice.

Štrukelj je ob koncu srečanja pred novinarji poudaril, da je na-

men izobraževanja »optimalno izobraziti vse otroke in mladostnike ... ne glede na njihovo poreklo«, in da zato javno šolstvo ne sme biti le vprašanje denarja. Minister Zver pa je večkrat uporabil sintagma »vzdržnost sistema«, s čimer je želel izpostaviti kritično situacijo, v kateri se je znašlo javno šolstvo zaradi demografskih trendov zadnjih let. Ob čedalje manjšem številu otrok se je kljub temu v preteklem letu število zaposlenih v šolskih zavodih povečalo za nekaj sto, je dodal minister. Zaježitev zaposlovanja šolskim oblastem ne nazadnje nalaga odgovorna poraba davkoplačevalskega denarja.

Čigav interes? Finančna ne-
vzdržnost sistema javnega šolstva žal ni izmišljaja, ampak že dalj časa navzoč problem. Obeti pa niso prav vzpodbudni. Učiteljski

Pogovori med ministrom Zverom in predstavnikom SVIZ Štrukljem

pripravniki, ki so se prijavi na javne razpise pripravniških mest v prejšnjem šolskem letu, so preseгли finančne zmožnosti države (vsak pripravnik stane približno tri milijone tolarjev). Glede zmanjševanja števila otrok je zato služba za razvoj kadrov v šolstvu, ki deluje znotraj MŠŠ, že lani opozorila, da lahko nastanejo težave z zaposlovanjem novih diplomantov.

Predsednik ravnateljev Oton Račević

Prerazporeditev ni slaba za učitelje.

Ali bi bilo torej določilo iz okrožnice res v škodo učiteljev? V neformalnih pogovorih smo s strani učiteljev in ravnateljev slišali drugačno zgodbo. Za nekatere šole določila okrožnice še zdaleč ne pomenijo problematične rešitve, saj so že v preteklosti prerazporejali ur upokojenih učiteljev in se tako zavestno odpovedovali zaposlovanju novih kadrov. Dejstvo je, da marsikje učitelji le stežka dosežejo minimalno število ur in se gotovo ne bi branili dodatnega dela, s katerimi bi dosegli tudi boljše plače. Čeprav je pritrjevanje mnenju sindikata močno odvisno od stanja na posamezni šoli in je daleč od soglasja, SVIZ vztraja, da v svojih zahtevah zastopa interese vseh učiteljev.

Politizacija ali avtonomija V petek pa beseda ni tekla le o domnevno sporni okrožnici, ampak sta se sogovornika dotaknila tudi vpra-

šanja sestave svetov zavodov. V primeru osnovnih šol bi to pomenilo, da bi imeli sveti po tri predstavnike učiteljev, staršev in lokalne skupnosti.

Minister je dejal, da je namen spreminjanja sestave svetov zavodov večja ravnateljeva neodvisnost oziroma njegova enakomernjša odvisnost. Ravnatelj naj bi tako dobil bolj proste roke, s tem pa bi v polnosti uresničeval svojo »menedžersko« funkcijo.

Relativno zmanjšanje vpliva učiteljev znotraj sveta pa v SVIZ razumejo kot dopuščanje večjega vpliva lokalnih dejavnikov in s tem nevarnost politizacije odločanja v svetu. Po Štrukljevih besedah se želijo izogniti negativnim izkušnjam iz 90. let, ki so bile v škodo strokovnosti vodij šolskih zavodov.

Zanimivo je, da se je glede predlaganih sprememb v svetih zavodov, ki med drugim predvidevajo, da bo minister že med postopkom povedal svoje mnenje o kandidatu za ravnatelja, na Zverovo stran postavil tudi predsednik združenja ravnateljev osnovnih šol Oton Račević, ki je lani prišel v hud spor z ministrom.

Vloga zasebnosti MŠŠ pripravljala še vrsto sprememb – od notranje diferenciacije v zadnjih razrednih osnovne šole do nivojskega pouka, izbire tretjega predmeta pri zunanjih preverjanjih znanja (tretji predmet naj bi bil v različnih delih države različen) ter sprememb zakona o otrocih s posebnimi potrebami.

Močno pa je na udaru razvoj zasebnega sektorja, čeprav je ta predviden že v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju iz leta 1995. Po Zverovo pogoji za njegov razvoj namreč niso zagotovljeni, vrsta ovir je že v sami zakonodaji. To je škoda, saj po ministrov Slovenija ne premore resursov za večje število zasebnih zavodov, zaradi česar so strahovi o zapostavljanju javnega sektorja nepotrebni. Namesto tega bi morali izkoristiti potencial zasebnosti, tudi zaradi pozitivnih vplivov na šolstvo kot celoto. Ker je javni sektor pomanjkljiv predvsem na področju predšolske vzgoje, minister naglašala možnosti ustanovitve zasebnih vrtcev, o čemer že tečejo pogovori. **D**

Boj za župane se začel

Igor Gošče

V javnosti je že znanih nekaj imen, ki bodo oziroma želijo znova kandidirati na letošnjih lokalnih volitvah za župane v Trbovljah in v Zagorju ob Savi. Čeravno naj bi imel aktualni zagorski župan in poslanec Matjaž Švagan kar nekaj težav z vrhom stranke, ki ji (še) pripada, ne dvomimo, da se bo tudi letos pojavil na plakatnih mestih kot županski kandidat. S podporo LDS ali brez nje. Znano je, da mu stranka, ki ji pripada že vse od začetka, v zadnjem času povzroča precej sivih las. Odnosi so se po zamrznitvi Drnovškove članske izkaznice pred leti, ko je nastopil mandat predsednika Slovenije, začeli precej ohlajati. Z Drnovškom je Švagan v stranki izgubil glavno oporo. Drnovškov naslednik Anton Rop mu je bil precej manj naklonjen. Po slabem volilnem izidu in porazu na parlamentarnih volitvah se je "ljubezen" med Švaganom in Ropom še ohladila. Toliko bolj, ker sta on in njegov občinski odbor zahtevala Ropov odstop s funkcije predsednika stranke. A to jima ni uspelo. Do zamenjave na predsedniškem mestu je prišlo lani, ko je vjavi stranke v svoje roke prevzel evropski poslanec Jelko Kacin, ki pa menda tudi ni po Švaganovem okusu. Za nameček je pred kratkim iz stranke izstopil predsednik Janez Drnovšek. Verjamemo, da se je tisti hip zdel Švagan precej osamljen in zbežan. Od tod tudi njegove hitre in čustvene reakcije na govornice, naj za vrh liberalne demokracije ne bi bil ustrezen županski kandidat. Da le ni vse tako nedolžno kot javnosti, potem ko je novica prišla na dan, razlagata predsednik stranke Jelko Kacin pa tudi Švagan, priča odstop Janeza Groboljška kot člana sveta. Groboljšek namreč prihaja iz zagorske LDS in je bil doslej vedno vdan Švaganu. V pismu Tonetu Anderliču, ki ga je poslal tudi medijem, je med drugim pojasnil razloge za izstop iz sveta stranke. Med

drugim naj bi bil izstopil zato, ker naj bi se bila stranka preveč vtikala v kadrovanje v posameznih občinskih odborih, in pri tem kot primer navedel Trbovlje na zadnjih parlamentarnih volitvah. Več kot očitno je, da se stranka in tudi posamezni odbori šele zdaj soočajo z (bolečo) izgubo oblasti. Sive lase pa zagorskemu županu povzročajo tudi tisti, ki bi radi imeli samostojno občino Izlake. Za zdaj je Švaganu prek ustavnega sodišča referendum za ustanovitev občine Izlake uspelo ustaviti. Kakor koli že, če je Švagan kandidat za zagorskega župana, sta znana vsaj dva, ki se bosta za županski stolček pomerila v Trbovljah. To naj bi bila aktualni župan in poslanec Bogdan Barovič in Slavko Kmetič iz SDS, ki mu nekateri ne prav naklonjeni člani stranke očitajo, naj bi bil glavni zasavski kadrovik. To si lahko šteje v čast ali pa tudi ne. Stvar presoje pač. Svojega županskega kandidata pa mrzlično iščejo v vrstah trboveljske LDS. Njihov adut in najprepoznavnejši član Aleš Gulič naj bi kandidaturo za županski stolček že pred časom zavrnil. Škoda. Zagotovo bi bilo zanimivo spremljati "spopad" dveh nekdanjih novinarjev Radia Trbovlje.

V Zagorju pa se bo, če bo le našel ustrezno stranko – to bi bila lahko stranka koprškega župana Borisa Popoviča – za župana potegoval športni menedžer Ginter Kržišnik iz Kisovca, ki že napoveduje oster spopad za županski prestol. Aktualnemu županu Matjažu Švaganu in javnosti naj bi postregel tudi z nekaterimi projekti, ki jih Švagan ni izpeljal oziroma so mu spolzeli z rok, in z vzroki za to. **D**

V muslimanskem svetu potekajo množični protesti, ki so jih sprožile karikature v evropskih medijih.

Civilizacijski prepad se pogloblja

Ana Müllner, foto: Reuters

Protesti, ki potekajo v muslimanskem svetu, so se iz obsojanja karikatur preroka Mohameda sprevrgli v proteste proti zahodni civilizaciji. V ospredju je vprašanje, ali lahko obe kulturi sobivata ali je prišlo do t. i. trka civilizacij.

Že septembra lani je liberalni danski časnik Jyllands-Posten objavil več karikatur, na katerih je bil prerok Mohamed, čeprav islamska vera prepoveduje njegovo upodabljanje. Takojšnjih odzivov ni bilo, do njih pa je v toliko večjem obsegu prišlo, potem ko so pred nekaj tedni karikature ponatisnili nekateri drugi evropski časniki. Muslimani od Džakarte do Istanbula so začeli na ulicah protestirati tako proti objavljenim slikam kot tudi proti vsem državam, ki so karikature objavile. Medtem pa so že odpustili nekatere urednike od Francije do Jordanije, ki so izkazali podporo danskim kolegom v Jyllands-Posten. Omenjeni dnevnik,

ki v državi s petimi milijoni prebivalcev izhaja v borih 150.000 izvodih, pa potrjuje, da je svet čedalje manjša globalna vas, v kateri lahko vsaka stvar nemudoma postane svetovni problem.

Trk civilizacij? Do današnjega dne so na ulice odšli prebivalci skoraj vseh muslimanskih držav, vendar se v ospredje postavljajo tiste, v katerih so bili protesti najbolj množični in tudi nasilni. Pri tem je treba tudi omeniti, da so v večini teh držav verski voditelji pozvali množice, naj se ne zatekajo k nasilju, in poudarjali možnosti dialoga, ki se sedaj odpirajo predvsem na pobudo evropskih držav. Danski premier Anders Fogh Rasmussen se

je muslimanskemu svetu opravičil in poudaril moč dialoga, ki se sedaj ponuja obema stranema. Hkrati je podaril, da je v začetku leta sprejel vse danske verske

voditelje, med njimi tudi muslimanske, s katerimi so se zavezali k večjemu sodelovanju in preprečevanju medverskih trenj. A kot se je izkazalo kasneje, so bili prav

Urednik časnika Jyllands-Posten Flemming Rose

danski verski voditelji tisti, ki so o karikaturah ob tradicionalnem romanju v Meko obvestili muslimane iz drugih delov sveta.

Kot posebni odposlanec EU je na obisk v nekatere muslimanske države že odpotoval Javier Solana. Na svoji turneji bo poskušal pomiriti duhove, pred tem pa je sporočil svoje spoštovanje muslimanom po svetu. Vprašanje, kako rešiti situacijo, ostaja odprto,

Dokler bodo posamezne države situacijo izkoriščale v svoje dobro, bo težko začeti dialog med obema kulturama.

vsekakor pa je sedaj na potezi muslimanski svet, od katerega svet pričakuje, da se bo znal odzvati na klice k dialogu. V duhu olimpijskih iger je zanimivo rešitev ponudil portugalski minister za zunanje zadeve Diego Freitas do Amaral, ki je predlagal organiziranje nogometnega turnirja med muslimanskimi in evropskimi državami, s katerim bi skozi šport pripomogli k umirjanju razmer.

Vprašanje enakopravnosti Po besedah urednika danskega časnika Jyllands-Posten se je pred časom odločili za razpis karikatur na temo islama, kar se je ujemalo z javno debato o sobivanju islama in zahodne civilizacije ter integraciji muslimanov, ki se je tisti čas začela na Danskem. Urednik Flemming Rose pojasnjuje, da je nekatere danske umetnike prosil za upodobitev Mohameda, kakor ga vidijo sami, pri tem pa od njih ni zahteval karikatur oziroma slik, katerih namen bi bil osmešiti islam. »Te karikature na noben način ne obravnavajo muslimanov drugače kot katerega koli drugega prebivalca Dan-

ske. S tem da jih obravnavamo kot enakopravne, jim sporočamo, da so enakopravni,« razlaga Rose, hkrati pa na vprašanje, ali se bo njegov časnik opravičil, hladnokrvno odgovarja: »Opravičil za kaj?«

Iskanje zunanjega sovražnika

Zdajšnja krizna situacija pa močno koristi nekaterim režimom na Bližnjem vzhodu, ki s stopnjevanjem sovraštva do Zahoda poskušajo prikriti svoje lastne notranje težave. Pri tem sta vsekakor prva Sirija in Iran. Iranski verski voditelj ajatola Ali Hamenei je objavo karikatur v evropskem tisku označil za »sionistično zaroto proti muslimanskemu svetu«, uradni Teheran pa je medtem že deležen številnih kritik, saj po mnenju mnogih ni storil ničesar, da bi preprečil množične proteste, temveč so jih oblasti bolj ali manj celo spodbujale. Na tem mestu ne smemo zanemariti čedalje aktualnejšega iranskega jedrskega vprašanja. Iranska politika na čelu s predsednikom Mahmudom Ahmadinedžadom in verskim voditeljem Hameneijem je s kritiko karikatur preroka Mohameda dobila priložnost odvrniti oči svetovne javnosti od svojega jedrskega oboroževanja.

Da protesti v mnogih muslimanskih državah potekajo s privolitvijo lokalnih oblasti, opozarjajo številni politiki, med njimi ameriška državna sekretarka Condoleezza Rice. »Močno se bojim, da v državah, kot je Iran, oblast spodbuja ljudi, da odhajajo na ulice, grozi jo tujim državljanom in požigajo veleposlaništva. Če se bo tako

Danski premier A. F. Rasmussen

Gospodarske posledice protestov

Zaradi objavljanja karikatur je veliko škodo utrpelo dansko gospodarstvo, saj so v mnogih državah ljudi pozivali k bojkotu danskih izdelkov. Po podatkih New York Timesa naj bi tako Danska do sedaj utrpela škodo v višini pet milijonov dolarjev zaradi zmanjšanja prodaje na Bližnjem vzhodu, večinoma na področju živilske industrije. Medtem pa so si jezo Evropejcev nakopala nekatera druga evropska podjetja, kot sta švicarski gigant Nestle in francoski Carrefour, ki sta uradno zanikala tako gospodarske kot politične povezave z Dansko. S tem sta po besedah danskega premierja »poskušala na umazan način zapolniti vrzel, ki je nastala z bojkotom danskih izdelkov. To je nečastna poteza, ki je skrajno žaljiva do vseh Dancev«. Nestrinjanje s takšno politiko je izrazila tudi nizozemska poslanka in glasna kritičarka islama Ayaan Hirsi Ali: »Sram naj bo vsa podjetja, ki svoje proizvode na Bližnjem vzhodu propagirajo, s tem da razglašajo, da niso Danci in da ne prodajajo danskih izdelkov. Od sedaj naprej Nestlejeva čokolada ne bo nikoli več istega okusa.«

MORGENAVISEN Jyllands-Posten

Karikature iz danskega časnika (na sliki) je ponatisnilo več evropskih časnikov.

nadaljevalo, lahko situacija kmalu uide izpod nadzora.« Podobno kot v Iranu do nasilnih protestov prihaja v Palestini, še posebej na Zahodnem bregu. Tudi tam so protesti skoraj popolnoma zasenčili notranjepolitično dogajanje. Po volitvah 25. januarja, na

katerih je večino glasov dobilo skrajno gibanje Hamas, je njihovo politično prizorišče čedalje bolj razdeljeno, protidanski protesti pa so nasprotujoče si strani poenotili v skupnem boju zoper »zunanjega sovražnika«.

Da te države delujejo po načelu »stalnega iskanja zunanjega sovražnika«, potrjuje tudi prostodušno priznavanje mnogih protestnikov, da Mohamedovih karikatur sploh niso videli. Na množičnih protestih v Savdski Arabiji je namreč večina protestnikov v televizijsko kamero prostodušno priznavala, da pravzaprav ne ve, kaj je bil povod za začetek konflikta. Ob podpihovanju lokalnih oblasti so ljudske množice v mnogih državah tako le izkoristile priložnost, da se znašajo nad zahodnim svetom, ki ga uradna politika velikokrat predstavlja kot sovražnika številka ena. **D**

Condoleezza Rice

Čudni medvedi

Na skrajnem severovzhodu Rusije to zimo opažajo številne primere nenavadno agresivnega obnašanja severnih medvedov. Svetovni sklad za varstvo narave ta pojav povezuje s podnebnimi spremembami in globalnim segrevanjem. Ocenjujejo, da je takšno obnašanje medvedov neposredno povezano s tajanjem ledu, ki povečuje tudi učinke globalnega segrevanja na severni polobli. Da bi prišli do kopnega in hrane, severni medvedi plujejo na ledenih ploščah, te pa se zaradi globalnega segrevanja tajajo. Zato so nekateri prisiljeni preplavati velike razdalje. Tisti, ki se jim uspe dokopati do kopnega, so zelo izčrpani, postanejo nepredvidni in pridejo tudi v naselja.

Zaprta prekop Zaradi nasedle tovrstne ladje je bil v Sueškem prekopu blokiran celoten promet. Edina prometna povezava med Sredozemskim in Rdečim morjem je bila pretrgana, ko je ladja, ki je plula pod zastavo Hongkonga in na kateri je bilo 93.000 ton tovora, v bližini kraja Ismajlija zašla s svoje

poti in nasedla. V konvoju je bilo še najmanj sedem drugih ladij, ki jim je nasedla tovorna ladja zaprla pot, potem so bile pristojne oblasti prisiljene ustaviti promet v prekopu v obe smeri. Na kraj nesreče so poslali štiri vlačilce, da so rešili zaplet. Skozi 190 kilometrov dolg Sueški prekop, ki je na najožjem delu širok le 300 metrov, poteka približno 7,5 odstotka svetovne pomorske trgovine. Kanal je tretji največji vir dohodka za Egipt. Ocenjujejo, da enodnevno zaprtje pomeni izgubo v višini kar sedem milijonov dolarjev.

Rekordni obisk V minulih treh mesecih si je razstavo z naslovom Dunaj in Budimpešta na prelomu stoletja – od 1870 do 192 v Sankt Peterburgu ogledalo rekordno število obiskovalcev, okrog 300.000. Na razstavi, ki je v muzeju Eremitaž

taž potekala od 11. novembra do 5. februarja, je bilo razstavljenih 390 madžarskih in 160 avstrijskih umetniških del – od ročno slikanih razglednic, slik in skulptur prek kostumov, oken iz barvnega stekla, arhitekturnih načrtov do gledališke scenografije in knjig. Ekspozite so si sposodili iz 11 madžarskih in šestih avstrijskih muzejev ter iz zasebnih zbirk. Z zaprtjem razstave se je uradno končala predstavitev madžarske kulture v Rusiji, ki se je začela lanskega februarja.

Putin v Španiji Ruski predsednik Vladimir Putin je bil na dvodnevem uradnem obisku v Španiji. Putina in njegovo soprogo Ljudmilo sta v kraljevi palači v Madridu z državniškimi častmi sprejela španski kralj Juan Carlos in kraljica Sophia. Ruski predsednik se je sešel tudi s španskim premierjem Joséjem Luisom Rodriguezom Zapaterom, pogovarjala pa sta se o varnostnih

vprašanjih, predvsem o boju proti terorizmu, in ruskem sodelovanju z evropskimi organizacijami,

TUJI TISK

La Repubblica

Telegram je zgodovina

Elektronska pošta je ubila telegram. Telegram ni mrtev šele od danes: že nekaj desetletij telegrafistov, ki so nekoč pisali sporočila v Morsejevi abecedi, ni več. Nove metode so odpravile Morsejevo abecedo, uvedene so bile nove naprave – najprej teleks, nato faks

in na koncu še elektronska pošta. Kako dolgo je že, odkar smo nehali pošiljati telegrame? Telegram je obljubljal maksimalno hitrost in priljubljenost; telegraf se je zelo kmalu po odkritju pojavil povsod in je imel funkcijo zares hitre pošte. Bil je tudi »kriv« za to, da so ZDA stopile v dve svetovni vojni. Prvi tak telegram zgodovinarji imenujejo Zimerev telegram, prestregli pa so ga Angleži. Nemški minister za zunanje zadeve je namreč predlagal Mehčanom protiameriško zvezo, zaradi česar so se ZDA morale pridružiti vojni. Čisto drugačna je bila usoda telegrama, s katerim je ameriški veleposlanik na Japonskem leta 1941 opozoril na možnost napada na Pearl Harbor – ta telegram je bil tragično prezrt.

The Guardian

Brez nafte

Švedska je prva med zahodnimi državami, ki bo v petnajstih letih poskušala nehati uporabljati nafto in pri tem ne bo gradila jedrskih elektrarn. Da bi Švedska postala prvi ekonomski sistem na svetu, ki ni odvisen od nafte, se trudi cel kup ljudi: industrial-

ci, kmetje, akademiki, izdelovalci avtomobilov in drugi. Že čez nekaj mesecev bodo svoj načrt predstavili v švedskem parlamentu. Po načrtu naj bi vse vrste organskega goriva zamenjali z energijo obnovljivih virov, še preden bi podnebne spremembe porušile gospodarske sisteme držav ali še preden pomanjkanje nafte povzroči nov val povišanja cen. Odvisnosti od nafte bi se morali rešiti vsaj do leta 2020. Energetski komite Švedske kraljeve akademije znanosti se boji, da je količina pridobivanja nafte na svetu dosegla vrhunec in bo kmalu začela upadati, saj bodo zaloge izčrpane, njene visoke cene pa bodo povzročile upad svetovne ekonomije. Od leta 1996 je cena nafte narasla že za trikrat.

kot so EU, OVSE in zveza NATO. Tako Rusija kot Španija sta se zavezali k boju proti terorizmu, saj sta bili obe državi v zadnjih letih tarči terorističnih napadov. Zapratero je dejal, da se strinja s Putinovim stališčem, da se s teroristi ni mogoče pogajati.

Brez ljubezni Policija v vzhodni Indiji lovi 31-letnega ženina, ki je sredi poroke v predmestju Kalkute pustil nevesto, ko so njeni starši dejali, da ne morejo izpolniti njegove želje, da bi za doto dobil motorno kolo. Nevestina mati je dejala, da so se za poroko hčere dogovorili novembra lani. Mati

je ženinu za hčerino doto že dala 65.000 rupij (1.480 dolarjev) v gotovini pa tudi pohištvo, posodo in zlate okraske. Na dan poroke pa je ženin zahteval še moped. Nevestina mati je dejala, da so vse prodali, da bi hčerko lahko poročili. Ne morejo pa mu zdaj kupiti še motornega kolesa. Policija je aretirala tudi ženinovega očeta in

ženitnega posrednika. Čeprav so v Indiji zahtevo po doti uradno prepovedali že leta 1961, je ta praksa v Indiji še naprej v veljavi.

Premalo denarja Ameriška vesoljska agencija NASA je za leto 2007 dobila skupaj 16,8 milijarde

dolarjev, kar je za 3,2 odstotka več kot letos, kljub temu pa premalo za uresničitev vseh projektov, zaradi česar bodo nekatere odložili. Pred nadaljevanjem raziskav vesolja bo treba dokončati Mednarodno vesoljsko postajo (ISS) in najti nadomestilo za raketoplane. Za dokončanje ISS potrebujejo od tri do pet milijard dolarjev, flota raketoplanov, ki se bo upokojila predvidoma leta 2010, pa bo do takrat opravila še 17 poletov, med njimi 16 na ISS, eden pa bo namenjen za popravila na vesoljskem tele-

skopu. Kljub temu naj bi NASA 500 milijonov dolarjev namenila majhnim podjetjem, ki se ukvarjajo z raziskavami vesoljskih plovil s človeško posadko, ki bi lahko v prihodnje nadomestila raketoplane in morda spet ponesla človeka na Luno do leta 2020.

Zvarki V Rusiji je lani umrlo 36.000 ljudi, ki so se zastrupili z doma zvarjenim alkoholom. Največ smrtnih primerov, skoraj 9.000, so zabeležili v najgosteje poseljenem zahodu države. V moskovski regiji je po zauzi-

tju alkohola slabe kakovosti oziroma domačih alkoholnih zvarkov lani umrlo okoli 2.150 ljudi, med njimi 368 v ruski prestolnici. Leta 2004 je v Rusiji zaradi zastrupitve z alkoholom po podatkih ruske agencije za nadzor izdelkov umrlo skoraj 43.000 ljudi.

Vsestranske lame

Izraelska vojska je rekrutirala južnoameriške lame, ki imajo sicer odličen sluh in visoko razvit voh, kot novo nekonvencionalno transportno sredstvo za pehoto na skalnatem območju. Na severu Izraela blizu libanonske meje sta dve vojaški enoti že preskrbljeni z lamami, od katerih lahko vsaka nese 60 kilogramov tovora. Izraelska vojska je prej poskusila z mulami, vendar so se živali izkazale za zelo trmaste in neprimerne za nošenje težkih tovorov.

TUJI TISK

New Scientist

Kitajska gripa

Znanstveniki so odkrili, da virus ptičje gripe H5N1 že več kot deset let obstaja med domačo perjadjo na jugovzhodu Kitajske. Genske analize so pokazale, da so glavni vir širjenja tega virusa domače ptice in da so virus v Turčijo zanesle selivke prav s tega območja

Kitajske. Tako trdijo, da je edini mogoči način zaježitve tega nevarnega virusa njegova zaježitev na jugovzhodu Kitajske. Kitajska oblast zanika, da bi bila Kitajska izvor ptičje gripe. Znanstveniki so pregledali 13 tisoč ptic selivk in 50 tisoč domačih ptic na jugovzhodu Kitajske med januarjem 2004 in junijem 2005 – takrat so Kitajske oblasti prepovedale nadaljevanje raziskav. V tem času so odkrili virus H5N1 pri okoli 2 odstotkih gosi in rac, ki so bile navidezno zdrave, pa tudi pri nekaterih kurah. Genska struktura virusov, odkritih pri pticah iz različnih pokrajin, Guandun, Hunan in Junan, se je nekoliko razlikovala, vendar so vsi virusi izšli iz enega virusa, ki so ga prvič odkrili v pokrajini Guandun leta 1996.

The Times

Sto let

Stoletnica je v Veliki Britaniji jubilej, ki ga odlikuje čestitka s podpisom Njenega veličanstva in častna objava na prvi strani lokalnega časopisa. Toda po sedanjih podatkih bo stoti rojstni dan nehal biti tako redek pojav. Danes v Veliki Britaniji živi deset tisoč stoletnikov,

toda v naslednji 68 letih se utegne njihovo število povečati za več kot stokrat, kakor trdijo demografske napovedi. Tako naj bi bilo leta 2074 tam že 1,2 milijona upokojencev, starih sto ali več let. Vsak osmi Britanec, ki je zdaj star med 30 in 40 let, ima možnost doživeti 110 let ali več. Tedaj bo število prebivalcev Britanije naraslo na 75 milijonov, če pa se bodo uresničile napovedi povečane rodnosti, jih bo že 90 milijonov. Danes je 4,6 milijona Britancev starejših od 65 let, leta 2074 pa bo takšnih kar 15 milijonov in pol. Toda to so samo napovedi, saj lahko katera koli epidemija destabilizira situacijo. A tudi če se uresničijo najbolj črne napovedi, bo leta 2074 živelo vsaj 350 tisoč Britancev, starejših od sto let.

INTERVJU

Mag. Božo Rustja

Medijsko poročanje o Cerkvi še vedno neprofesionalno

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Doma je iz Vipavske doline. Po končani klasični gimnaziji v Vipavi je vstopil v ljubljansko semenišče in študiral teologijo, študij pa je končal leta 1989, ko je bil posvečen za duhovnika koprške škofije. Nato je začel delovati kot novinar pri Ognjišču, vmes je študiral misijologijo in komunikologijo v Rimu ter študij končal z magisterijem. Od leta 2002 je odgovorni urednik mesečnika Ognjišče in tiskovni predstavnik koprške škofije. Je tudi višji predavatelj na Teološki fakulteti v Ljubljani, večkrat predava na seminarjih s področja novinarstva in komuniciranja. Je avtor priljubljenih knjig iz zbirke Zgodbe za dušo, pred petimi leti je izdal tudi priročnik Sporočam veselo novico.

Za nami je mesec januar, ki v Cerkvi velja za mesec verskega tiska. Zakaj prav januar?

Najprej je razlog v tem, da je zimski čas primeren za branje. Po tej logiki bi moral biti to december, a padejo v ta mesec adventni čas in božični prazniki, zato je januar primernejši. V zadnjem času se je temu pridružila še nedelja Svetega pisma. Tudi Sveto pismo spada med tisk. Vse te vsebine so pripomogle, da je januar mesec verskega tiska. Sem prištejmo še god sv. Frančiška Saleškega (14. januarja), zavetnika katoliških časnikaev.

V Sloveniji izhaja kar nekaj publikacij, ki jih lahko uvrstimo med verski tisk, najbolj izstopata tednik Družina in mesečnik Ognjišče, pozabiti pa ne smemo niti na Radio Ognjišče. Kakšno vlogo ima dejansko verski tisk?

Verski tisk ima specifično vlogo, še posebej glede na zgodovinske okoliščine, ko v polpreteklem obdobju novinarji niso smeli svobodno pisati. Že od takrat je tudi alternativa medijskemu monopolu, ki (še) vlada v Sloveniji. Številne probleme kaže iz drugega zornega kota. Dodaja novo dimenzijo. Če pa gledamo iz cerkvenega vidika, potem verski tisk pomaga, da ljudje poglabljajo svojo vero, saj vemo, da knjiga in tisk sploh zahtevata poglavljen

odnos. Čedalje bolj pa postaja verski oz. katoliški tisk avtentičen glas Cerkev, ki pove, kaj Cerkev uči. To je pomembno zlasti ob čedalje večji zmedni na »religijskem trgu«, ko se številne izdaje hočejo prikazovati kot verske, pa velikokrat to niso.

V minulem letu je mesečnik Ognjišče zaznamoval štirideset let delovanja. Kako ocenjujete prehojeno pot?

Sam težko ocenjujem štirideset let izhajanja, ker sem tu komaj petnajst let, poleg tega sem vmes skoraj tri leta študiral v Rimu. Najprej je treba čestitati ustanoviteljem, ker so imeli toliko daljnovidnosti in poguma, da so ustanovili to revijo. Še danes je to najbolj bran mesečnik v Sloveniji, kar pomeni, da ima velik vpliv. Mnogi ljudje, s katerimi sem se pogovarjal, so mi rekli, da so največ odmevov dobili, ko so dali intervju za Ognjišče. To je še en dokaz branosti mesečnika. Poleg tega smo se uredniki in novinarji trudili, da bi bili blizu življenju, izhajali iz njega in zanj pisali. Tu bi izpostavil vpliv pisem, na katera že štirideset let odgovarja glavni urednik Ognjišče je prvi medij v Sloveniji, ki je vzpostavil takšen način komuniciranja z bralci. To je bila takrat izredna in privlačna novost.

Znano je, da je slovenska medijska javnost omenjeno obletnico nekako prezrla, na kar ste opozorili septembra lani na javni tribuni Zbora za republiko ...

Prvo septembrsko nedeljo smo imeli v Postojni glavno mašo in celodnevno proslavo, na kateri se je zbralo več kot deset tisoč ljudi, toliko jih nismo pričakovali. Bil je res izreden odziv. Kljub obisku pa je ostala prireditve v medijih neopazena. Vsa čast izjemam! Na to neodzivnost so gledalci sami protestno klicali na radio in televizijo ter izrazili svoje ogorčenje. K sreči so nekateri poklicali tudi nas in nam sporočili, da so protestirali. Predvidevam, da niso govorili prav milo, kajti ni minilo dolgo, ko so nas klicali s televizijo, da bi posneli prispevek. Tisti

dan smo dočakali kar dve ekipi z nacionalne RTV: iz verskega in informativnega programa. Vidi se, da je šlo za popolnoma neuskajeno delovanje. Ko je Cerkev na Slovenskem javno izpostavila ta dogodek kot primer nekorektnih obravnave Cerkev, so odgovorili, češ da so imeli prispevek. Vendar smo odgovorili, da so prispevek dali v program šele dan kasneje brez enega samega posnetka praznovanja 40-letnice, pa še takrat na zahtevo gledalcev. Ni profesionalno, da se nekdo spomni narediti prispevek šele po protestih.

Če se prav spominjam, ste tedaj omenili tudi nekatere medijske cvetke, na primer o skupni maši kristjanov in judov...

Na to so me opozorili tudi drugi, in sicer naj bi bil po besedah poročevalca iz Nemčije papež Benedikt XVI. neekumenski in nedialoški, ker ni imel skupne maše z judi. Moteče je že to, da nekdo slabo obvlada področje, o katerem poroča, in ne ve, da maše skupaj z judi ne more biti, ker je judje ne poznajo. Če si v Sloveniji že lahko privošči vsako neumnost glede katoličanov, bodite, za božjo voljo, spoštljivi do judov, da vas Evropa ne bo obtožila antisemitizma! To je približno tako, kot bi rekel, da je bil neki trener zelo nestrpen, ker se atleti in smučarji niso hoteli skupaj spustiti po planiški velikanki ... Kakšno mnenje bi imeli o takem športnem poročevalcu? Drugič me moti, da je zaradi neznanja poročevalec negativno ocenil papeža, očrnil ga je kot zadržega konservativca. To je storil iz neznanja, kar seveda ni znak strokovnosti. In na žalost to ni osamljen primer.

O odnosu slovenskih medijev do umirajočega papeža Janeza Pavla II. je bilo izrečenih veliko kritičnih besed, kritičen je bil celo marksistični intelektualec dr. Lev Kreft. Kako ste sami doživljali odnos medijev do papeževega odhoda?

Svoje ogorčenje sem izrazil zlasti zaradi začetnega poročanja. Zanimivo je, da se je na ▶

► moj prispevek v Družini odzval neki izkušen novinar iz Italije in mi čestital zanj. Motila me je zlasti začetna neodzivnost in popolna nepripravljenost javne RTV. Tu se je javna RTV učila, naredila kakšen korak, vendar ne več kot to. Vem, da je celo prišlo do velikih trenj v hiši. Prepovedano je bilo namreč govorjenje, da je papež duhovni voditelj najštevilčnejše verske skupnosti v Sloveniji. Hoteli so ga predstaviti samo kot državnika. Vem pa tudi, da so se nekateri novinarji trudili, da bi korektno poročali, in so dobivali polena pod noge. Drugo, kar me je zelo motilo, je bila zahteva, češ, naj bomo kritični do papeža, ko je ležal na smrtni postelji. To je podobno, kot če bi novinarji od družine, kjer umira oče, zahtevali, naj kritično oceni očeta. Pustimo družino, naj očeta pokoplje in za njim odžaluje. Čas za kritično presojo bo še kasneje. Zmotil me je tudi prenos pogreba na Pop TV. Med drugimi ga je komentiral eden najbolj strpnih sociologov religije v Sloveniji dr. Marko Kerševan. Ko je bil na vrsti evangelij o Petru in Jezusu, ki ga je spraševal: »Ali me ljubiš?«, je teolog razložil, da je omenjeni evangelij nekakšna osnova za prvenstvo papeža. Sociolog religije je dodal, da je bil pokojni papež velika ovira za edinost zaradi primata Petrovega naslednika. Vendar pa je papež zapisal stavek, da je pripravljen v pogovoru s predstavniki drugih Cerkva storiti vse, da se papeška služba preoblikuje tako, da ne bo več ovirala edinosti. Tega na primer ni zamolčala italijanska nacionalna televizija, ko je presojala papeževo ekumensko delovanje.

Pred dobrimi sedmimi leti ste v mesečniku Sončna pesem, ki ga izdaja vaša založba, zapisali, da je poročanje medijev o Cerkvi podobno poročanju o nogometni tekmi brez omembe rezultata ...

Dostikrat me je zelo motilo dejstvo, da se je poročalo o papeževem obisku tako, da se je povedalo samo, da je skupin(ic)a ljudi demonstrirala zaradi nekaterih njegovih pogledov. To je bilo tudi vse, kar so mediji poročali, povzeli pa so po Slovenski tiskovni agenciji. Pri tem gre največkrat za osamljene primere nezadovoljnih in pogosto, milo rečeno, čudnih majhnih skupin, ki se zberejo ob stotisočglavih množicah. Tako poročanje sem primerjal s poročanjem o nogometni tekmi, kjer bi mediji poročali, da so se navijači obeh moštev med seboj stopili, ne bi pa povedali rezultat tekme. Seveda bi takšno poročanje imeli za popolnoma neprofesionalno. Še drugi primer: ko je leta 2001 tedanji predsednik države Milan Kučan obiskal ZDA, je nekaj Slovencev protestiralo proti njegovemu obisku (dobil je namreč častni doktorat). Mediji o teh demonstracijah niso poročali, na dolgo pa so poročali, s kom se je pogovarjal in o čem. Če bi poročali v »papeževem« slogu, bi omenili samo proteste Slovencev in nič več. Tako vidimo, kako neprofesionalno in krivično je lahko poročanje o Cerkvi.

Januarja se je formiral programski svet RTV. So vas presenetile kritike, da ima Cerkev v njem velik vpliv?

Moram reči, da me te kritike niso presenetile, ker je v Sloveniji nekakšna nastrojenost proti Cerkvi in tudi prevelik strah pred njo. Na drugi strani pa v podtonu slutim mnenje, da katoličani nismo sposobni nič narediti. Nismo v zgodovini Slovencev res še ničesar storili?

Kako pa komentirate zadnje dogajanje v drugih medijih, na primer na Delu, kjer je v zadnjem času prišlo do velikih kadrovskih premikov?

Pustimo vsakemu, da se dokaže. Krivično se mi zdi že na začetku ocenjevati, da nekdo ne bo nič naredil. Tako govorjenje izvira iz predsodkov, kar pa ne vodi nikamor.

Pričakujete, da se bo medijski prostor postopoma uravnotežil?

Upam, da se bo. Hudo bi bilo, če bi ostal takšen, kot je. Veseli me, da tudi profesorji s FDV in razni teoretiki poudarjajo, da morajo biti mediji odraz vseh segmentov družbe. Zlasti to velja za nacionalne medije, na primer RTV. Zelo slabo je, če ti mediji niso odraz vseh segmentov družbe. Več kot pol stoletja katoličani nismo bili dovolj zastopani, večino tega časa celo krivično in sovražno obravnavani, nekaj časa pa popolnoma izrinjeni. Prevečkrat smo (bili) zapostavljeni in krivično predstavljeni. Pa na žalost nismo edini. Samo po sebi

neustrpnosti. Omenili ste tudi zažig strunjskega križa in vandalske napade na sakralno arhitekturno dediščino. Je bil po tistem še kakšen podoben dogodek?

Rad bi poudaril dejstvo, ki so ga omenjali le katoliški mediji. To pa je, da se je v slabih desetih letih zgodila vrsta napadov na objekte Katoliške cerkve na Obali, kar bi moralo sprožiti alarm. Zunanost koprške stolnice je bila večkrat porisana z žaljivimi napisi, zažgan je bil strunjski križ, zavezani zvonovi. Popisano je bilo poslopje škofije, cerkev v Semeđeli, kip Matere Božje v Portorožu, Povsod je nastalo veliko škode. Zgodilo se je tudi, da so bila vrata na škofiji razbita, celo avtomobili na dvorišču škofije so bili poškodovani, poškodovan vrt pred njo ... Šlo je za sistematičen napad na objekte Katoliške cerkve. Bilo jih je toliko, da bi država morala reagirati. Vendar nihče ni storil ničesar! Ko sem te dogodke dokumentiral, sem dobil en sam odziv novinarja koprškega radia, pa še ta me je ostro zavrnil, češ, kako si upam kaj takega pisati, naj rajši sebe pogledamo, kakšni smo! Žal je bila nacionalna televizija celo dejavno soudeležena pri tej neustrpnosti, saj je bila koprška ekipa nacionalne TV ob nemogočih urah zraven ob največjih dogodkih neustrpnosti, sovražnosti in povzročanju škode Katoliški cerkvi. Marko Breclj je sam rekel, da je šlo za mehko teroristično akcijo. Človek se vpraša, kako je mogoče, da nacionalna televizija sodeluje pri teroristični akciji, pa čeprav je ta »mehka«. Naloga

Veseli me, da tudi profesorji s FDV in razni teoretiki poudarjajo, da morajo biti mediji odraz vseh segmentov družbe. Zlasti to velja za nacionalne medije.

pa se nič ne spremeni. Pravzaprav smo tudi katoličani odgovorni. Protestirati moramo proti vsakršni neustrpnosti v družbi in vsakemu neobjektivnemu poročanju. Zdi se mi, da smo tudi v tem pogledu premalo aktivni.

Pred dvema letoma in pol ste po incidentu, ko je Marko Breclj zavezal zvonove koprške stolnice, v okviru komisije Pravičnost in mir opozorili na čedalje bolj žgoč problem

nacionalne TV je, da spodbuja strpnost med različnimi skupinami, v tem primeru pa je šlo za sodelovanje pri netenju neustrpnosti. Popolnoma nerazumljivo! Po Brecljevem dogodku ni bilo več izgrediv. Mi je pa resnično veliko ljudi različnih prepričanj osebno in po telefonu izrazilo solidarnost. Odličan komentar proti neustrpnosti je takrat izšel tudi v Primorskih novicah, in kolikor se spominjam, tudi v Financah. Še danes sem jim hvaležen

za prijazne besede v tistih res težkih časih, ko zjutraj nisem vedel, kaj bom dobil razbito, kaj uničeno, kaj popackano.

Spomini na afero Strelnikoff so v teh dneh znova oživel, ko so se zaradi karikatur preroka Mohameda v danskem časopisu vneli nasilni protesti muslimanov. Je mogoče potegniti kakšno vzporednico?

Je in ni. Kolikor gre za dejanje nestrpnosti in nespoštovanja verskega prepričanja, je. Če nekdo nima vrednot, ga to ne opravičuje, da ne bi spoštoval tistih, ki so mu nekatere stvari svete. Niti malo ne odobravam karikatur, ki žalijo preroka Mohameda. Svoboda izražanja je omejena s spoštovanjem in odgovornostjo do drugega in na to vse preradi pozabljamo. Ni pa vzporednice z odzivom katoliške in muslimanske javnosti. Slednja grozi s smrtjo, razbija, dela škodo, tudi žali ... Katoliška javnost tega ni počela, če pa je že protestirala, so ji to pravico odvzeli. Nikoli ni grozila s smrtjo in zahtevala likvidacij. Ob tem divjanju množic pa se mi je ponudila še druga vzporednica, namreč manipuliranje z množicami. Ko sem bil še bogoslovec, je izbruhnila afero ob izidu 57. številke Nove revije. Tedaj so se oglašale razne organizacije – od zveze borcev prek raznih aktivov zveze komunistov do malodane gasilskih društev – ter protestirale in grozile, vendar sem prepričan, da niso prebrale študij, objavljenih v Novi reviji. Tudi če bi jih prebrali, jih velika večina ne bi razumela. Protestirali so, ne da bi vedeli, za kaj gre. Tudi v primeru nemirov v islamskem svetu gre velikokrat za to.

Menite, da bo to nasilje vplivalo na graditev džamije v Ljubljani?

Poglejte, sem absolutno za to, da se muslimanom omogoči molitveni prostor. Zelo me boli, da ne morejo moliti, kot bi radi. Moti pa me, da se pozablja na to, da je Katoliška cerkev v številnih mestih prav tako žrtev in ji ne pustijo graditi sakralnih objektov. V Luciji se že desetletja prizadevajo dobiti lokacijo, a je ne dobijo. Podobno je v Mariboru in Velenju, verjetno še kje. Za to pa javnost nima razumevanja in mediji ne povedo, da se kristjanom v novih naseljih, kjer je veliko prebivalcev, že desetletja ne dovoli graditi cerkva. Prav je, da protestirajo zaradi tega, ker muslimani nimajo svojega prostora. Vendar bi lahko imeli enotna merila. V Luciji morajo na primer imeti polnočnico v telovadnici, tudi muslimani se v telovadnicah zbirajo k praznovanju, a s to razliko, da o njih pišejo mediji in se zanje zavzema varuh človekovih pravic. Za kristjane se ni še nikoli!

Med žrtvami nasilja se je znašel tudi italijanski duhovnik v Turčiji ...

Ko govorimo o problemu islama in krščanstva, nisem samo za to, da muslimani dobijo prostore za molitev v Sloveniji, sem tudi za to,

Kakšen je nasploh odnos Cerkev do množičnih medijev? Za Cerkev na Slovenskem, zlasti za njen vrh, je mogoče večkrat slišati kritike, da premalo uporablja internet.

Morda je to upravičena kritika. Vendar to ni zaradi tega, ker interneta ne bi hoteli, ampak ker nimajo časa, da bi se naučili delati z njim. Skoraj vsi škofje so zrasli v času, ko interneta še ni bilo. Včasih me prime, da bi zbral vse komplimente, ki jih je Cerkev izrekla o množičnih medijih. Poudarja pa tudi, da je potrebna distanca – zavedati se je treba tudi nevarnosti, ki jih prinašajo mediji.

Še morda kratek skok k odnosom z Italijo. Znano je, da si koprška škofija prizadeva za vrnitev umetnin, ki so jih Italijani odnesli iz cerkva na obalnem območju. Je bil glede tega dosežen kakšen napredek?

Dogovor ni dosežen. Že prejšnji koprški škof dr. Janez Jenko je vedno, kadar je šel v Rim, postavil to vprašanje. Oglasil se je vedno

Niti malo ne odobravam karikatur, ki žalijo preroka Mohameda. Svoboda izražanja je omejena s spoštovanjem in odgovornostjo do drugega.

da kristjani dobijo sakralne prostore v islamskem svetu. Turčija, čeprav zelo liberalna islamska država, je velik problem. Vprašate lahko slovenskega misijonarja patra Matina Kmetca (ki so ga prav na dan intervjuja napadli, op. G. B.), kakšne težave ima Cerkev tam. Nemški turisti na primer ne morejo zgraditi cerkve na obali, kamor hodijo samo na počitnice, da bi tam hodili k maši. Tudi v islamskem svetu bi morali graditi cerkve. In spet smo pri dvojnih merilih.

Znano je, da je papež Janez Pavel II. zelo dobro razumel pomen množičnih občil. Imajo ga celo za »medijskega« papeža ...

Papež Janez Pavel II. je vedel, da se mora vse, kar se dogaja, dogajati pred očmi javnosti. Če se ne dogaja pred njenimi očmi, potem tega dogodka ni. Seveda to zahteva tudi transparentnost Cerkev, da nič ne skriva. On se je tega zavedal, poleg tega je bil v mladosti igravec. V javnih nastopih je bil zelo sproščen, kar je nenavadno za tako službo. Zelo hitro je doumel tudi pomen novega medija – interneta. Napisal je poslanico, v kateri je navedel prednosti interneta in opozoril na njegove nevarnosti. Pozval je ljudi, zlasti kristjane, naj bodo na internetu navzoči s pozitivnimi vsebinami. Papeški svet za družbeno obveščanje je izdal dokument Etika v internetu. Papež je torej spremljal nove medije in jih vključeval v oznanjevanje. Pomenljivo je, da je zadnje apostolsko pismo Hiter razvoj, ki ga je napisal dobra dva meseca pred smrtjo, namenil prav delavcem pri medijih.

pri komisiji za kulturne dobrine in zahteval slike nazaj. Anekdota pravi, da so v Rimu rekli, kadar se je pojavil, da prihaja »škof od slik«. Veliko dopisov je bilo poslanih v zvezi s tem. V zadnjem času je zelo pozitivno, da skupaj delujejo Cerkev, država in stroka, ker je skupen interes, da se umetnine vrnejo.

Ste avtor knjig v zbirki Zgodbe za dušo. Lahko v kratkem pričakujemo kakšno novost iz te zbirke?

Doslej jih je izšlo sedem, najnovejša je izšla novembra lani. Za osmo knjigo je material že pripravljen, vendar si moram vzeti čas, da ga uredim in potem knjigo z oblikovalci pripravimo za tisk. Poudaril pa bi, da gre za knjižno izdajo, ki je dosegla velik uspeh. Drobne zgodbe za dušo so bile doslej prodane v več kot petnajst tisoč izvodih. Prevedena je tudi v hrvaščino. V Italiji bi bila naklada petnajst tisoč pomnožena s trideset (več kot 450 tisoč), ker je Italijanov tridesetkrat več kot Slovencev. Moji sošolci iz Rima pravijo, da je zanje nepojmljivo, da bi imela knjiga z versko vsebino tako visoko naklado. V Sloveniji pa je bilo doslej prodanih že več kot 50 tisoč knjig iz te zbirke.

Zame pa je največje priznanje to, da se mi včasih kdo približa, me vpraša, ali sem Božo Rustja, in se mi potem zahvali, da mu je kakšna zgodba ali misel ob njej pomagala prebroditi življenjsko krizo. Takrat ponižno iz vsega srca rečem Bogu hvala, da mi je zaupal poslanstvo, ki ga opravljam. ■

Franjo Sirc leta 1940

Kaznovana podjetnost

V. M.

Nova revija je izdala knjigo Kaznovana podjetnost zgodovinarja Jožeta Žontarja, ki je posvečena kranjskemu industrialcu Franju Sircu, očeta ekonomista dr. Ljuba Sirca.

Franjo Sirc (1891–1950), kranjski trgovec in industrialc, oče danes veliko bolj znanega kritičnega intelektualca dr. Ljuba Sirca, je s svojim uspešnim delovanjem pomembno zaznamoval obdobje pred drugo svetovno vojno v gorenjski prestolnici. Svojo kariero je začel na področju trgovine, kjer si je nemudoma pridobil velik ugled, zato je postal najvidnejši predstavnik trgovcev kranjskega političnega okraja. Bil je tudi direktor podružnice Slavenske banke, na pobudo svojega tasta, liberalnega veljaka in tedanjega kranjskega župana Cirila Pirca, se je dejavno vključil v krajevno politiko. Velike načrte je imel tudi s tastovo tiskarno Savo, zato jo je temeljito posodobil. Ker se je zavedal velikega gospodarskega, ekonomskega in socialnega pomena industrializacije Kranja, je s številnimi tujimi družbami

začel dejavno sodelovati pri ustanavljanju podjetij, ki so podpirala domač kapital in zagotavljala delovna mesta. Tako je Kranj kmalu postal pomembno središče tekstilne industrije. Sirc je tedaj kot prvovrsten, na Češkem izučeni strokovnjak ustanovil lastno tovarno, nato pa se je v svoji vsestranskosti preizkusil še v turizmu.

Okupacija in revolucija Tovarniška proizvodnja je cvetela do nemške okupacije leta 1941, ko je Franjo Sirc izgubil celotno premoženje. Po vojni je na ministrstvu za industrijo in rudarstvo deloval kot referent za tekstilno in bombažno industrijo, dokler ga leta 1947 skupaj s sinom Ljubom kot posrednega sodelavca t. i. protipartijske organizacije v Nagodetovem montiranem procesu komunisti niso obsodili na deset let zavora, kar je usodno vplivalo na

njegovo zdravje in (pre)zgodnjo smrt. Kljub številnim prošnjam je bila skonstruirana in izmišljena obtožba na vrhovnem sodišču umaknjena šele po štiriinštiridesetih letih, kar je seveda sramota za vse tiste, ki so pri tem in podobnih procesih sodelovali ali jih

omogočali. Ne pozabimo, naše današnje sodstvo korenini globoko v komunističnem ideološkem kvazisodstvu. Zato je tako, kot je!

Uničenje tovarne Ob okupaciji aprila 1941 sta se Franjo Sirc in žena Zdenka, ki mu je vedno stala ob strani, umaknila pred Nemci v Ljubljano in tako je bila odslej Ljubljana, ki so jo zasedli Italijani, prizorišče drugega dela Sirčeve zgodbe. Z nemško zaplembo je Sirc prvič izgubil celotno premoženje. V tovarni so Nemci uredili proizvodnjo delov za bojno letalstvo, sredi leta 1944 pa je prišlo do spremembe proizvodnega programa, ko je bil obrat vključen v program streliva za pehoto. Z razstrelivom, ki je bilo še na zalogi, so Nemci ob umiku tovarno razstrelili.

V Ljubljani kljub silnemu prizadevanju Sircu premoženja ni uspelo rešiti in tako je bistvo njegovega življenja s tem ugasnilo. Še bolj kot to pa je Sirca, ki je začel bolehati, prizadelo brezdelje in moreča atmosfera, kaj bo po vojni. Shajal se je z liberalnimi prijatelji, ki so verjeli v Mihailovića, in s prijatelji, ki so se tudi umaknili iz Kranja. Vedel je, da njegov sin Ljubo hodi k dr. Črtomirju Nagodetu, vendar se za profesorja ni zanimal, ker ga je imel za komunisto. Prek stanovančev iz bloka je dobil stik z Osvobodilno fronto in je tudi zanj plačeval mesečne prispevke. V sporazumu Tito–Šubašić iz novembra 1944 je videl zadnjo možnost, da se Jugoslavija ne bi spremenila v povsem komunistično deželo.

Povojna zaposlitev Po končani vojni sta Sirc in žena morala ostati v Ljubljani, ker so v njuni

Pogled na Sirčevo tovarno v Kranju z zvonika cerkve sv. Martina leta 1940

stanovanjski hiši v Kranju nastanili brezdomce. Že maja 1945 je Sirca minister za industrijo in rudarstvo Franc Leskošek dal poklicani na ministrstvo, kjer so ga razporedili v tekstilni odsek. Po štiriletnem prisilnem brezdelju je bila služba zanj prijetna sprememba, čeprav se je kot samostojni poslovni človek težko navadil na birokracijo. Dobival je čedalje odgovornejše zadolžitve, najprej v zvezi z repatriacijo med vojno odpeljanih tekstilnih strojev in nakupom blaga, ki je bilo potrebno za usposobitev tekstilne industrije, potem z organizacijo te industrije v Sloveniji in s pogajanjem na centrali Unrre v Washingtonu zaradi dobave tekstilij in kož Jugoslaviji. Nazadnje je bil postavljen za direktorja plana na Glavni direkciji za tekstilno industrijo. Bil je prizadeven in delaven; sam je zapisal, da ni nikdar klonil, tudi v najtežjih trenutkih je opogumljal tovariše za nadaljnje delo.

Sodni umor Zakon z dne 24. maja 1945 je določal, da je treba lastnino, ki jo je odvzel okupator, vrniti lastnikom. Sirc je upal, da bo mogoče tovarno obnoviti ali pa da si bo, če jo bo izročil državi, lahko zagotovil prežvljanje na starost. Aretacija na ljubljanski železniški postaji zadnjega maja 1947, ko se je vrnil iz Poljske, kamor je šel na službeno potovanje, je razblinila tudi to upanje. Skupaj s sinom Ljubom so ga vključili v skupino na procesu proti Črtomirju Nagodetu, čeprav ni imel z njim nobene povezave. Naprtili so mu skonstruirane in izmišljene obtožbe. Obsodili so ga na deset let zopora, na zaplembo vsega premoženja in na izgubo državljanskih pravic. Z drugimi besedami: nad njim so tako kot nad mnogimi v tistem času izvršili sodni umor.

Žalostno in pretresljivo zvenijo Sirčeve besede, izrečene zasliševalcem v zaporu, da je presenečen, ker so ga aretirali, namesto da bi bil za svoje delo nagrajen. Franjo Sirc je čakal za žico in rešetkami na prezgodnjo smrt, izmučen, izčrpan in hudo bolan. Po treh letih in pol prestajanja "kazni" se je 8. novembra 1950 izteklo njegovo življenje. Na pokopališču v Kranju, kjer so ga pokopali, mu ni nihče upal govoriti v slovo.

Razglasitev "sodbe" 12. avgusta 1947. Franjo Sirc je prvi z leve v drugi vrsti.

Sirčevo sporočilo V čem je pomen knjige? V sebi nosi sporočilo o velikih prizadevanjih enega izmed sposobnih podjetnikov, ki so v času med obema svetovnjima vojnama veliko pripomogli k naglemu napredku slovenskega gospodarstva pa tudi domačega kraja. Pri predstavitvi knjige (se) je zgodovinar in avtor knjige Jože Žontar vprašal, "ali ni to del velike zgodbe tega časa, mnogo pomembnejše od raznih političnih dogodkov. Kaže se tudi vprašati, ali je tako obujanje življenja podjetnikov smiselno. Svojega dela nisem vzel le kot izpolnitev želje dr. Ljuba Sirca, da se oživi tragična usoda očeta, marveč prav tako z namenom, da se prikljče v spomin širše javnosti pomen prizadevanj teh ljudi in da dobi to, kar so ti ljudje ustvarili, neko trajnejšo zgodovinsko vrednost."

Učbenik za zgodovinarje Žontarjevo delo ni pomembno le kot zgodovinsko pričevanje, temveč tudi kot družbena in človeška rehabilitacija občudovanja vrednega podjetnika Franja Sirca. Na začetku knjige je objavljen krajši spominski zapis Ljuba Sirca z naslovom *Zgodba o očetu in sinu*, v kateri je zapisal: "Po vsej verjetnosti je bil /oče Franjo Sirc/ sam tarča komunističnega sovraštva. Ker je imel svojo tovarno, v kateri je bilo 250 delovnih mest, in ker je na splošno sodeloval pri industrializaciji Kranja, kar je prineslo v celoti 6.000 delovnih mest in pomenilo konec vaške revščine in izseljevanja v Ameriko, je bil po mnenju jugoslovanskih in posebej slovenskih komunistič-

nih voditeljev zločinec, ki ga je bilo treba ugonobiti."

Lagali, ropali in morili Človeku se milo stori, ko bere "izsledke" slovenskih zgodovinarjev mlajše generacije, ki pišejo o medvojnem dogajanju na Slovenskem, še posebej pa tistih, ki pišejo o povojnem dogajanju. Glede njihovega pisanja lahko domnevamo dvoje: ali so do konca pokvarjeni in se sprenevedajo ter pišejo popolnoma napačno zgodovino, ki z dejanskim doga-

janjem nima veliko skupnega, ali pa so bili skozi šolski in študijski sistem in skozi vplive svojega delovnega okolja tako močno in-doktrinirani, da v množici lepo zvenceh fraz in lepih načelnosti niso zmožni videti resnice. Toda ta je zelo preprosta, le gore lepih in načelnih fraz je treba odkidati.

Komunisti so lagali, ropali in morili. To je vsa resnica o slovenski zgodovini v obdobju od leta 1941 do 1990. Franja Sirc, uspešnega človeka in garača, so aretirali, v zaporu trpinčili, "obsodili" na podlagi odurnih laži, ga javno prikazali kot zločinca samo zato, da so si lahko prilastili njegovo premoženje. Šlo je za navadno krajo in sodni umor. Vse drugo je sprenevedanje. In leta 2006 Slovenija s svojo miselnostjo, delovanjem, (ne)poštenostjo in (ne)moralo ni skoraj nič dlje, kot je bila v trdem komunistično-udbovskem režimu. Berite to knjigo. Naše zgodovinarje (Čepič, Prinčič, Lazarevič, Repe in še kdo), ki pišejo o naši povojni zgodovini, je lahko sram. Seveda, trde besede, a resnične. ■

RADIO OGNIŠČE

&

Misijonsko središče Slovenije

vabita na dobrodelno

PUSTNO

SOBOTNO ISKRICO!

25. februar ob 12h v športni dvorani Zavoda sv. Stanislava.

DROBIŽ ZA RIŽI!

Z darovi bomo pomagali lačnim otrokom na Madagaskarju, ki so jim poplave pobrale pridelek riža.

25. februarja med 9. in 17. uro boste lahko darovali za otroke na tel. št.: 01/512-25-25.

Zabavala nas bosta Nuša Derenda in mladi mojster na harmoniki Matija Veninšek.

Pridite na pustno dobrodelno zabavo tudi vi! Jasno, z masko!

RADIO OGNIŠČE

Art nouveau

V. M.

Secesija, ki se je navdihovala z motivi iz narave, je v začetku 20. stoletja tudi v Ljubljani polepšala prenekatero pročelje, pohištvo, knjigo itd. Razstava *Nova umetnost – vizije in resničnost* v Narodnem muzeju v Ljubljani bo na ogled do 18. marca.

Narodni muzej v Ljubljani je gostitelj mednarodne razstave *Nova umetnost – vizije in resničnost* (*Art Nouveau in Progress*), ki jo je pripravila mednarodna mreža Art Nouveau v okviru programa Evropske zveze *Kultura 2000*. Kot partnerica mreže na razstavi sodeluje s svojim gradivom tudi Ljubljana.

Izraz art nouveau se je uveljavil v strokovni literaturi za označevanje umetnostnega gibanja, ki je zajelo Evropo in nekatere zunajevropske države v obdobju med letoma 1890 in 1920. Gibanje je povezovala skupna želja po prelomu s preteklostjo, vendar je v različnih deželah razvilo različne slogovne izraze, zato je dobilo tudi različna imena, na primer Jugendstil, Modernisme,

Liberty. V Avstriji in v Sloveniji se je imenovalo secesija. Pri razstavi so uporabili poslovenjeni izraz nova umetnost.

14 secesijskih mest Narodni muzej Slovenije je že leta 1984 pripravil odmevno razstavo *Secesija na Slovenskem*. S tem je hotel opozoriti na bogato dediščino tega obdobja na prelomu iz 19. v 20. stoletje. Nosilec postavitve sedanje razstave v Sloveniji je Urbanistični inštitut Slovenije. Razstava, ki jo je pripravilo štirinajst evropskih mest, opozarja na dragoceno umetnostno in arhitekturno dediščino tega umetniškega gibanja, ki Ljubljano umešča na zemljevid evropskih secesijskih mest. Ljubljanski del razstave je

pripravila Breda Mihelič z Urbanističnega inštituta Slovenije. Razstava raziskuje usodo art nouveauja v štirinajstih mestih, tako da ga predstavlja s tematskega in splošnega vidika hkrati, njena izvirnost pa je v tem, da odkriva do zdaj neznane urbanistične načrte ter dela arhitektov in drugih umetnikov. Ima več razdelkov. Razdelek *Vizije* raziskuje živahne dejavnosti, ki se skrivajo za modernostjo art nouveauja na različnih ravneh, od urbanizma do uporabne umetnosti. Izbor neizvedenih, po obsegu okrnjenih ali začasnih projektov (tak je bil v Ljubljani Jakopičev paviljon v Tivoliju) ponazarja utopični ideal in sanje umetnikov in arhitektov. Razdelek *Izgubljena dediščina* je posvečen delom, katerih rušenje

ali spreminjanje je spodbudilo nove varstvene politike.

Razdelek *Živa in prenovljena dediščina* prikazuje dediščino art nouveauja, ki se je bodisi ohranila v svoji prvotni funkciji ali pa je bila prenovljena in namenjena novi rabi. Umetnostni zgodovinarji se v zadnjem času zavzemajo za večstransko obravnavanje art nouveauja, zato so na razstavi na časovnem traku predstavljeni različni izrazi, s katerimi poimenujejo art nouveau v različnih državah, ob tem pa še kronologija pomembnih zgodovinskih dogodkov v posameznih državah ter pregled prireditev in izdelkov, ki so bili predmet kulturne menjave. Razstava s predstavitev svojske identitete, ki označuje posamezna partnerska

Slovenski trg v Ljubljani z začetka 20. stoletja

mesta, ne prikazuje le napredka, ki sta ga v obdobju art nouveauja doživeli umetnost in industrijska proizvodnja, marveč tudi zlivanje oblike in funkcije, ki izhaja iz tehničnih inovacij in navdihovanja v naravi.

Wagner in Fabiani Namen razstave je z zgledi prikazati usodo sloga, ki je zapustil globoke sledove v arhitekturi in uporabnih umetnostih na prelomu v 20. stoletje. Razdelek *Vizije* prikazuje prvine art nouveauja, ki odpirajo novo gledanje na moderno mesto kot središče človekovega razvoja, t. j. o mestu naj bi začeli razmišljati kot o celoti in ne več razdrobljeno. Nastajati so začeli načrti za urejanje in širjenje mest, vrtna mesta, razstavne paviljone, rekreacijske površine, stanovanjske stavbe in velika javna poslopja.

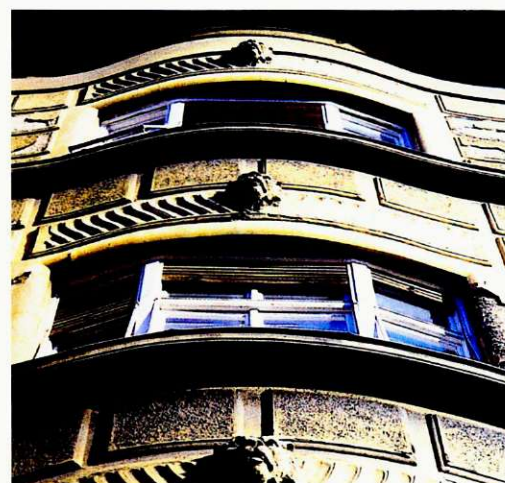
Eno glavnih vprašanj tedanjih politikov, arhitektov in urbanistov je bilo, kakšno naj bi bilo mesto prihodnosti. Zaradi skokovite rasti prebivalstva je bilo treba poskrbeti za uravnoteženo širitev mest. To je bilo tudi obdobje velikih razstav. Vsako mesto, ki je kaj dalo nase, je moralo prirediti razstavo, da bi na njej pokazalo svoje izdelke in inovacije skupaj z najlepšimi umetniškimi dosežki. Razstavni paviljoni so tako dopuščali veliko svobode, saj je bilo največkrat že na začetku jasno, da gre začasne objekte. Okoliščine, ki nam jih prikazuje razdelek *Vizije*, nam tako dajejo misliti, da je bil art nouveau politična in umetniška avantgarda, ki je morala, zadevajoč ob klasiko, pogosto iskati možnosti sporazuma.

Rojstvo avstrijske secesijske arhitekture se povezuje z začetkom profesure Otta Wagnerja na dunajski likovni akademiji 1894. Z Dunaja se je secesija prenesla tudi v Ljubljano, najprej z arhitektom Maksom Fabianijem.

Secesija v Ljubljani Slovenski trg v Ljubljani, kot se je prvotno imenoval današnji Miklošičev trg, je simboliziral željo prebivalcev in župana, da bi mestu nadeli podobo moderne prestolnice. Fabianijev načrt za trg je arhitekturno skladna celota. Trg je najpomembnejše secesijsko okolje v Ljubljani in kljub prenovi parka tik pred

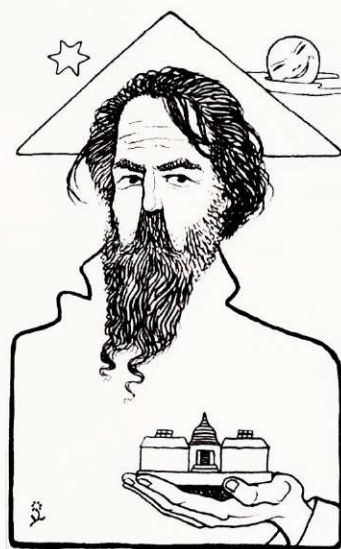
Dekliški licej Mladika

Hribarjeva hiša na Ajdovščini

Paviljon Secesija na Dunaju

Jakopič z maketo svojega paviljona

Krisperjeva hiša na Miklošičevi

drugo svetovno vojno je prvotni videz trga deloma še ohranjen. Trg pred sodnijsko palačo s simboličnim imenom Slovenski trg je dala urediti mestna občina po potresu, projekt pa je finančno podprla tudi vlada na Dunaju. Načrte za urbanistično-arhitektonsko ureditev trga je napravil Maks Fabiani leta 1899. Načrtoval je enotno zavidavo trga z enako visokimi stavbami, na vogalih poudarjenimi s stolpci, kar je še posebej ustrezalo željam takratnega župana Ivana Hribarja, da Ljubljano po potresu prenovi po zgledu Prage.

Prvotno Krisperjevo hišo na Miklošičevi je načrtoval Fabiani sam in na tem načrtu pokazal, kako si je zamislil obzidavo trga. Fasado je oblikoval v lahkotnem secesijskem slogu po zgledu sodobne dunajske arhitekture in jo okrasil s tipičnimi cvetličnimi in rastlinskimi stiliziranimi motivi v elegantni liniji. Fabianijevo delo je tudi Bambergova hiša na Miklošičevi. Že za časa graditve je bila zaradi elegantne fasade

deležna velike pozornosti. Fasado členijo mogočne lizene v rusticiranem ometu, na vrhu pa jo krasijo keramični reliefi bradatih mož v beli barvi na modri podlagi. Fabiani je naredil načrte tudi za Hribarjevo hišo, ki stoji na Slovenski cesti nasproti Evrope. Dekliški licej in internat Mladika so zgradili med letoma 1904 in 1912. Mestna občina je načrte za stavbo dekliškega liceja Mladika naročila pri Maksu Fabianiju. Šola je bila dokončana leta 1907, leta

1910 so ji prizidali telovadnico ob Šubičevi, leta 1912 pa so zgradili še internat. Med italijansko okupacijo leta 1941 so poslopje spremenili v vojaško bolnišnico in temu je bil kompleks namenjen tudi po vojni. Leta 1992 je nova slovenska država kompleks prenovila za zunanje ministrstvo.

Pravi secesijski dragulji v Ljubljani so Urbančeva hiša (zgradba Centromerkurja), hotel Union, Mestna hranilnica na Čopovi, Ljubljanska posojilnica na Miklošičevi, Zmajski most.

Razstava bo v Narodnem muzeju na ogled do 18. marca, potem pa se bo preselila v Francijo. **D**

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Cerkno

etra Janša, foto: vir SIO/ Bobo

Na območju, kjer vodijo naravni prehodi iz Poljanske in Selške doline proti dolini Idrijce in naprej proti Soški dolini, leži 324 metrov nad morjem v kotlini na robu Primorske in Gorenjske, med alpskim in dinarskim svetom Cerkno, upravno, gospodarsko in kulturno središče Cerkljanskega.

Cerkljansko skozi stoletja Prazgodovinsko paleontološko arheološko najdišče Divje babe so kraška jama v strmih, skalnih pobočjih nad dolino reke Idrijce, ki pričajo o sledih ledenodobnega človeka izpred 45.000 let. V njej so poleg ostankov jamskega medveda, kurišč ledenodobnega človeka in kamnitega orodja našli tudi kost jamskega medveda s štirimi luknjami. Če bodo znanstveniki potrdili domnevo, da je luknje naredil človek, potem je bilo v Sloveniji najdeno najstarejše glasbilo v Evropi, neandertalčeva piščal. Divje babe bodo od spomladi letos leta na ogled tudi turistom.

Pred obdobjem Rimljanov, ki so že uporabljali tovrno pot, ki je povezovala Škofjeloško, Cerkljansko s Tolminskim in Furlanijo, so Cerkljansko že pred našim štetjem naselili Iliri in Kelti. V 7. stoletju je čez Cerkljansko potekala selitev Slovanov s Škofjeloškega hribovja proti Soški dolini in Furlaniji.

Prva pisna omemba Cerkljanskega sega v drugo polovico 11. stoletja. Do 14. stoletja je bil posvetni vladar teh krajev in sosednjega Tolminskega oglejski patriarhat. Leta 1377 je bil napisan tolminski urbar, knjiga s seznamom dohodkov zemljiškega gospoda od podložnikov. Od leta 1420 do 1509 je Cerkno spadalo pod beneško upravo, nato je bilo do začetka 20. stoletja priključeno habsburškim posestvom v goriški grofiji. V času Avstro-Ogrske je bilo Cerkno trg, sedež okrajnega sodišča in davkarije.

Po 1. svetovni vojni, leta 1920, ko je bila dokončno potrjena rapalska meja med Italijo in Jugoslavijo, je Cerkno pripadlo Italiji. Po drugi svetovni vojni je ozemlje postalo spet slovensko. Povojni razvoj industrije in nova delovna mesta v tovarni ETA so pospešila gospodarski razvoj Cerkljanskega.

Naravne znamenitosti Najlepši naravni spomenik je nedvomno aragonitna **Ravenska jama**, kjer se v treh nivojih spleta 352 metrov rovov. Jama je znamenita zaradi bogatega aragonitnega okrasja. Krhke, snežno bele aragonitne kristalne prevleke najdemo v obliki stalaktitov in stalagmitov, sig ter različno oblikovanih in velikih iglic. Najiminenitnejši so skupki tudi nad 10 cm dolgih iglic v obliki tako imenovanih ježkov, ki predstavljajo krono okrasja Ravenske jame. Jama leži v Ravnah pri Cerknem, a je za javnost zdaj zaprta.

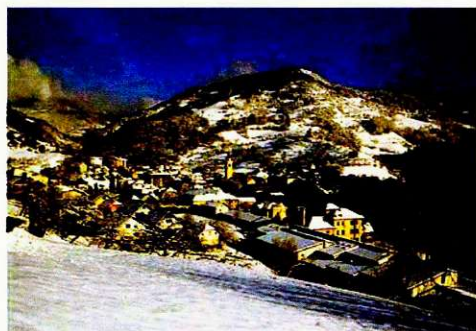
Cerkljanski laubar: »Ta terjast«

Poleg razgibanega **Cerkljanskega hribovja**, ki ponuja veliko lepote za ljubitelje narave in pohodništva, med katerimi izstopata najvišji vrh **Porezen** s 1632 metri in 1300 metrov visoka **Kojca**, sta zanimivi soteski **Kazarska** in **Zakojška grapa**. Prva se razteza od izliva potoka v Idrijco navzgor do Bukovega. V grapi je polno naravnih znamenitosti: naravni most, korita in brzice, tolmeni in skladi lehnjaka. Do nedavnega je tu deloval mlin, a ga zdaj obnavljajo.

Sakralna dediščina **Župnijska cerkev sv. Ane** nosi letnico 1717 in je delo domačega arhitekta Gregorja Mačka v baročnem slogu. Med umetninami sta najpomembnejši dve oltarni sliki slovenskega slikarja Fortunata Berganta, trije leseni oltarji pa so delo cerkljanskega umetnika Jakoba Raspeta. Leta 1713 je bil tolminski punt in Cerkljani v njem niso sodelovali, saj so bili preveč zaposleni z graditvijo te cerkve. Cerkev stoji v samem središču Cerkna. V Cerknem stoji tudi **cerkev sv. Jerneja** iz 13. stoletja, ki je bila večkrat prezidana in v 18. stoletju temeljito barokizirana. Notranja oprema iz 19. stoletja je delo Jožefa Štravsja iz Raven pri Cerknem. Ob prenovi leta 2000 so odkrili staro gotsko okno. Plošča sredi cerkvene ladje pokriva grobnico pod cerkvijo. Cerkev stoji na pokopališču ob poti iz doline Idrijce v Cerkno.

Znani domačini Poleg že omenjenih podobarjev **Jakoba Raspeta** in **Josipa Štravsja** so bili v Cerknem rojeni tudi ljudski skladatelj **Peter Jereb**, goriški nadškof in

Cerkljansko hribovje

borec za pravice slovenskega naroda na Primorskem **dr. Francišek Borgia Sedej** in znameniti slovenski matematik **dr. Franc Močnik**.

V Zakojci pri Cerknem se je v skromni bajtarski družini 17. septembra 1890 rodil slovenski pisatelj **France Bevk**. Po poklicu je bil učitelj, a se je posvečal predvsem urednikovanju in pisateljevanju. Snov za svoj obsežni opus je črpal iz otroških in mladostnih doživetij, iz cerkljanskih vasi, zgodovine kmečkih uporov in iz časov fašistične okupacije Primorske. V ta čas posega tudi njegovo najbolj znano delo Kaplan Martin Čedermac. Njegove knjige so prevedene v številne evropske jezike in celo v japonščino. Bevkova rojstna hiša je danes preurejena v muzej, kjer sta urejeni etnološka in literarnozgodovinska razstava.

Etnološki zanimivosti Prva se imenuje **novaška smučka**. Sprva je bila čisto navadna lesena smučka, ki je imela na sredini pritrjeno okovje. Tovrstno obliko je dobila, ko se je marsikateremu italijanskemu vojaku pri smučanju navadna smučka najraje zlomila prav na sredini, kjer

Pročelje župnijske cerkve sv. Ane

Kazarska grapa

Aragonitni ježki v Ravenski jami

je bilo pritrjeno okovje. Zlomljene smučke so odvrgli, domačini pa so ugotovili, da je sprednji del smučke še mogoče uporabiti. Na prelomljenem delu so jo zažagali, na sredini pribili jermen, v katerega je mogoče vtakniti čevljev, vendar je bila zaradi svoje kratkosti in nepravilnega okovja težko obvladljiva. Da bi izboljšali vodljivost, so na smučko namestili lok, s katerim se je umiril sprednji in zadnji del smučke in je s tem smučar lažje lovil ravnotežje.

Cerkljanski laufarji so druga znamenita etnološka zanimivost in so ena izmed najizvirnejših pustnih skupin v Sloveniji. Prav letos praznujejo 50 let od prve prireditve v Cerknem, a njihove korenine segajo globoko v davnino in so del šeg in navad, ki zaokrožajo predalpsko in alpsko območje Evrope.

Kmalu po novem letu se ob nedeljah po maši na cesti pojavijo prvi laufarji. Vsako nedeljo jih je več, dokler na pustno nedeljo ne pridejo ven vsi. Današnja laufarska družina šteje 24 likov. Za cerkljanske laufarje velja, da se pod masko lahko skrivajo le polnoletni samski fantje. Pa se pravila povsod kršijo, tako da so pod iz lesa izrezanimi in poslikanimi maskami laufarjev tudi poročeni moški in celo ženske.

Glavni laufarski lik je Pust, ki ima obleko, pošito z mahom, v rokah pa nosi mlado smreko. Spremljajo ga »Ta bršljanast in Marjetica«, »Ta star« in »Ta stara«, »Ta slamnat« in »Ta terjast«, ki je ena najbolj imponantnih mask v laufarski družini. S svojo razcefrano obleko spada v skupino arhaičnih mask, ki izvirajo še iz poganskih časov. Njegova obleka je narejena iz terja, ostankov pri tkanju platna, in odtod tudi njegovo ime. V laufarski družini so kar trije Ta terjasti, njihova naloga pa je, da skrbijo za red med laufarji in med gledalci. Z leskovo palico, ki jo nosijo, radi strašijo

Smučišče Cerkno

Novaške smuči

Bevkova domačija

Neandertalčeva piščal

otroke in druge nadležne obiskovalce. Najpomembnejše pa je, da skrbijo za Pusta, da ne pobegne, oziroma ga poiščejo, ko se to zgodi, in ga pripeljejo nazaj pred obličje sodnika. So tudi najbolj dinamični liki, saj neprestano tekajo in skačejo in dajejo ime celotni skupini - laufarji (iz nem. laufen - tekati). Samo Ta star lahko govori, vse druge maske morajo molčati. Skozi maske in like so v cerkljanski laufarji predstavljene značilnosti in slabosti posameznih skupin prebivalstva. Pust je kriv za vse, kar se je v preteklem letu slabega zgodilo, zato ga obsodijo na smrt z drvarskim kladivom – batom. **D**

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), www.cerkno.si/turizem

Rože in trnje

Celjska Mohorjeva družba

Glasbenica Mirjam Tozon (1913–2001), organistka, učiteljica glasbe in pesnica, je pred petdesetimi leti zapisala svoje spomine. Prvemu delu, v katerem opisuje obdobje svoje mladosti do poroke leta 1936, je dala naslov *Rože*, drugega pa je naslovlila *Trnje*, saj v njem opisuje medvojni čas, ko je bil mož štiri leta v internaciji, in grenke preizkušnje katoliških družin v povojnem revolucionarnem času. V naslednjem desetletju je dodajala spomine na glasbeno življenje in bogata doživetja v sodelovanju z različnimi cerkvenimi zbori, umetniki in duhovniki skladatelji. Posebno mesto je namenila glasbeni vzgoji in (po)ustvarjalni poti svojih sinov. Spomini tudi s pomočjo dokumentarnih fotografij razkrivajo del slovenske polpreteklosti: kulturne zgodovine in družabnega življenja v Ljubljani.

Jesihove pesmi

Cankarjeva založba

V zbirki *Miniatarka* je Milan Jesih, najizrazitejši pesnik generacije, ki se je vpisala v zadnjo tretjino 20. stoletja, pripravil izbor iz svoje tridesetletne pesniške bere, predvsem sonetov. Jesih je nastopil kot velik inovator, nadaljeval kot velika osebnost slovenskega pesništva svojega časa, segel s svojimi *Soneti* tudi med velike ljubljence slovenskih bralcev poezije, vseskozi pa izpričuje besedno mojstrstvo, s katerim se lahko na Slovenskem meri kvečjemu Župančič.

Klasični jeziki

Založba ZRC

Če se ozremo približno 200 let v zgodovino šolstva in primerjamo šolske sisteme, njihove spremembe in reforme ter ustanove, ki so se oblikovale znotraj njih, je ustanova, ki je najbolj zaznamovala to obdobje in je več kot poldrugeto stoletje veljala za najiminenitnejšo izobrazovalno ustanovo ter je kot takšna še danes usidrana v naši zavesti, nedvomno klasična gimnazija. Z njo se je srednje šolstvo dvignilo na povsem novo kakovostno raven, mu dalo novo vsebino in ga zaznamovalo za dobrih 150 let. V knjigi *Klasični jeziki v slovenskem šolstvu 1848–1945* je zato obravnava osredinjena prav na fenomen klasične gimnazije kot središča in žarišča klasično-humanistične izobrazbe s poudarkom na klasičnih jezikih. V obravnavi avtor dr. Matej Hriberšek prepleta dva vidika: zgodovinsko-pedagoškega in filološko-didaktičnega. Z združevanjem obeh skuša raziskovalno-analitično in komparativno podati kompleksen

pregled položaja klasičnih jezikov v slovenskem šolstvu v obravnavanem obdobju.

Goli otok

Revija Borec

Prvi del najnovejše številke revije *Borec* (št. 626–629, 2005) prinaša novo pričevanje o trpljenju v socialističnem koncentracijskem taborišču na Golem otoku. V zadnjih petnajstih letih smo v Sloveniji dobili že precej pričevanj o mučenju na Golem otoku. Vsako novo je koristno in je kamenček h golootoškemu mozaiku trpljenja. V *Borcu* objavljena zgodba obsega 70 strani, napisal pa jo je Ante Rusković, rojen leta 1904 na polotoku Pelješac. Aretiran je bil leta 1951 na Reki, izpustili so ga maja 1953. Spomine, ki jim je dal sarkastičen naslov *Spomin na Havaje Goli otok 1951–1953*, je napisal leta 1987, umrl je leta 1999 na Reki. Spomine spremlja spremna beseda Vesne Česen, v kateri piše o Golem otoku.

Zgodovina sveta

Didakta, Radovljica

Ilustrirana zgodovina sveta je obsežen, izrpen in bogato ilustriran priročnik (zemljevidi, zgodovinski pregledi, več kot 2.000 barvnih ilustracij) in se odlikuje z mednarodnim pristopom, saj je veliko pozornosti posvečene zgodovini islama, Afrike, Daljnega vzhoda pa tudi razburkani zgodovini Evrope in Amerike. Knjiga je razdeljena na šest poglavij, ki so posvečena posameznim časovnim obdobjem: *Začetki* (nastanek vesolja, razvoj življenja, človeška prazgodovina, neolitska revolucija), *Stari svetovi* (prve civilizacije in zgodnji imperij – globalni pogled), *Srednjeveški svet* (srednji vek v Evropi, renesansa, vzpon islama, mongolski imperij, Kitajska), *Evropska ekspanzija* (evropsko raziskovanje, kolonije, trgovina, verski spori), *Evropska prevlada* (kolonializem, Napoleonova Evropa, industrijska revolucija, širitev ZDA), *Mo-*

derni svet (dogodki, ljudje, spori in težave od prve svetovne vojne do današnjih dni).

Zgodbe na delu

Založba *cf.

Mojca Urek (r. 1966) je zaposlena na Fakulteti za socialno delo, kjer raziskuje in predava na področju duševnega zdravja v skupnosti, študijev spola, spolnih manjšin in pripovedovanja zgodb v socialnem delu. Njena knjiga *Zgodbe na delu* (založba *cf. jo je izdala v *Oranžni zbirki*) je namenjena študentom socialnega dela pa tudi drugim. Osredinja se na pripoved kot središče socialnega dela in raziskuje različna prizorišča pripovedi v njem. Avtorica je snov razdelila v šest poglavij in jih naslovlila: *Narativna konstrukcija socialnega dela: ustvarjanje primera, Pripoved v dokumentarnem polju: zapisovanje primerov, Pripoved na terenu: življenjske zgodbe, klepeti in zemljevidi, Pripovedovanje zgodb v svetovanju, Pripovedovanje kot upor in Pripoved v raziskovanju*.

Imunski sistem

Svet knjige

Mar ne bi bilo dobro, če bi se lahko izognili vsem virusom, ki potujejo s človeka na človeka in komaj čakajo, da se nas oprimejo? Ali da bi preživeli najbolj delovni mesec v letu, ne da bi se pri tem opotekali pod pezo stresa? Vse, kar moramo storiti, je, da si okrepimo imunski sistem. Za to je potrebnih le nekaj sprememb v našem življenju: bolj zdrava prehrana, več gibanja, trdnější spanec, pozitivno naravnani duh ... V obsežni knjigi *Kako okrepiti imunski sistem* (kot ekskluzivna izdaja je izšla le v knjižnem klubu Svet knjige) najdemo vrsto metod in praktičnih nasvetov, zanimivih dejstev, informativnih preglednic in še veliko drugega o teh temah. Knjiga je prava enciklopedija z mnogimi koristnimi podatki, napisana je zelo razumljivo, opremljena je z izvrstnimi ilustracijami.

Vizij ni

Lovro Kastelic

V začetku februarja so v ljubljanski galeriji Kresija zaprli razstavo z naslovom *Vizije so*, ki jo je pripravilo Društvo arhitektov Ljubljane. Tam je bilo predstavljenih 18 različnih ljubljanskih urbanističnih in arhitekturnih načrtov.

Njihova skupna točka je bila, da niti eden od njih doslej še ni bil uresničen, temveč že leto ali več iz različnih razlogov ležijo v predalih javnih ali zasebnih naročnikov. Arhitekt Miha Dešman je dejal, da je bila razstava *Vizije so* projekt civilne strokovne javnosti, ki je na podlagi javne predstavitve konkretnih in uresničljivih arhitekturnih vizij odprla dialog z mestom, ki mu jih v obliki končanih objektov ali ureditev doslej še ni uspelo razviti. Po njegovem prepričanju je namreč mestni urbanizem povsem suspendiran oziroma omejen na »tržni urbanizem« enega naročnika ali ene parcele.

Laissez-faire Kje tiči potemtakem tista poglobljena zavora, ki zavira številne ideje in vizije, v zadnjem obdobju žal najpogosteje obsojene na propad ali kvečjemu razstavo? V urbanističnem smislu vsemogočni mestni občini Lju-

bljana (MOL) ali nemara v sami arhitekturni stroki, ki se s svojo sedanjo prakso »laissez-faire« (iz francoščine: pusti, da gre, kot pač gre), tiščanjem glave v pesek in čakanjem, kaj se bo pač zgodilo, stihijsko prepušča mikavnim vplivom politike in kapitala? Po ideologiji »laissez-faire« je vsak trg sposoben samooplajanja in samokorekcije, a le pod pogojem, da se vlade in regulatorji ne vmešavajo v mehanizem samoregulacije. V urbanističnem sistemu MOL pa prihaja prav do teh vmešavanj ... V zadnjem obdobju se je v Ljubljani zgradilo nič koliko izjemno dragih profitnih stanovanj, dosegljivih le peščici najbogatejših. Županja Danica Simšič meni, da središče Ljubljane, ki vsaj nekajkrat na teden popolnoma zamre, nujno potrebuje »nov izziv, svežino, smelost, drznost«. Zato je tudi podprla načrt za nov Kolizej, ki ga je sprejela komisija, v kateri je vedril sam načelnik za

urbanizem Igor Jurančič. Izbrani načrt pa je povsem v nasprotju z veljavnimi urbanističnimi načrti. Za MOL je že nekaj časa vzpenjača pomembnejša kot stadion, ki ga je medtem Celje z državno pomočjo že zdavnaj zgradilo.

»Svežina, smelost, drznost« Županja bi morala »nove izzive, svežino, smelost, drznost« vsekakor izrabiti za neodvisen urbanistični razvoj, v katerega se z vseh vetrov nasilno vri-va neoliberalni kapital in (ne)slog. MOL bi morala zatorej drugačne voditi urbanistično politiko, kot jo je vodila do zdaj, in spoznati, da je mesto Ljubljana medtem že iz provincialnega središča postalo evropska prestolnica. Nujno bi se morala razrešiti vrsta infrastrukturnih vprašanj, ki Ljubljano ta čas davijo in ji onemogočajo preboj med najsodobnejša mesta. Tako za glavni ljubljanski problem, kot kaže, znova zmanjkuje sape in razuma: železniško postajo bi mo-

rali namreč vkopati pod zemljo, saj v zdajšnjem stanju onemogoča normalno fluktuacijo med severnim in osrednjim delom mesta. Tam so tudi odlična zemljišča, ki bi se jih z ustreznim vkopom dalo smiselno uporabiti. Tako novi deli Ljubljane kot tudi osrednji okoli Figovca in Metalke so urbanistično neurejeni, da o propadajočih Cukrarni, Rogu in Tobačni tovarni niti ne govorimo. Nenadzorovano razraščanje trgovskih središč ob obvoznici je povsem podivjalo, znameniti Kolizej pa je postal tragikomični primer, kako lahko investitor poseže v pravno določene normative. Semkaj naj torej županja usmeri »nov izziv, svežino, smelost, drznost«! Na drugi strani pa bi se morala zavdati tudi vseh kvalitiet, ki jih Ljubljana premore. Ravnikarjeva in Plečnikova arhitektura bi morala biti sredstvo uveljavljanja. Ozre naj se v urbanistično in arhitekturno plodnejša 60. in 70. leta prejšnjega stoletja, ko je generacija arhitektov, kot so bili Ravnikar, Mihevc, Sever dala Ljubljani Astro, Trg republike in Kozolec.

Pomanjkanje identitete V Ljubljani gre danes za nadvlado kapitala in politike nad urbanističnim znanjem! Tako strokovna sfera kot nosilci kapitala so preveč razdrobljeni in ne zmorejo povezovalnega delovanja. Vse to kaže tudi na pomanjkanje identitete. Ljubljanski urbanistični problem bo namreč neurejen toliko časa, dokler nad ključnimi objekti, ki ustvarjajo identiteto mesta, ne bo zavladovala strokovnost. Koli- kor bomo te objekte prepustili trenutnim in kratkotrajnim ekonomskim ambicijam, se lahko kaj kmalu zgodi, da se bo podoba Ljubljane začela spreminjati v vedno spreminjajoče se, a nikoli izoblikovano ... ■

Prešernove nagrade leta 2006

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

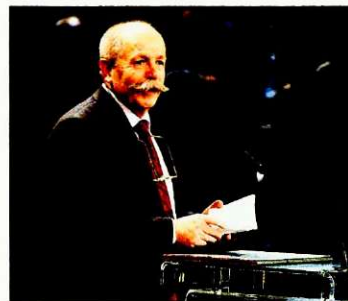
Predvečer slovenskega kulturnega praznika je bil tudi letos nadvse slovesen tako za dobitnike Prešernovih nagrad in nagrad Prešernovega sklada kot za povabljenega na osrednjo državno proslavo v čast praznika.

Njen program je s svojo izbranstvo vлил povabljenim veliko dobre volje. Neposredno pred začetkom slovesnosti je bil v Klubu Lili Novy Cankarjevega doma slavnostni sprejem nagrajencev. Prešernova nagrajena leta 2006 sta pesnik, esejist in pisatelj Milan Dekleva, ki je nagrado prejel za življenjsko delo na področju literature, in režiser Karpo Godina za življenjsko delo na področju filmske umetnosti. Nagrade Prešernovega sklada so prejeli kipar Mirko Bratuša, pianist Bojan Gorišek, igralka Nataša Barbara Gračner, pisatelj Milan Kleč, lutkovni ustvarjalec Silvan Omerzu in pesnica Maja Vidmar.

Poezija na zatožni klopi Milan Dekleva je s svojim ustvarjalnim

duhom posegel v vse zvrsti literarne umetnosti, je avtor številnih pesmi in dramskih del, piše eseje, kratko pripovedno prozo in romane, pod njegovim peresom so nastajale tudi mladinske igre, pesmi in muzikali. Je dobitnik mnogih literarnih nagrad: za knjigo Gnezda in katedrale je dobil Rožančev nagrado, Veronikino za V živi zob, Župančičevo za Šepave sonete in Jenkovo za Paničnega človeka, s pesniško zbirko Zapriseženi prah si je prislužil tudi nagrado Prešernovega sklada. Slovenski literaturi se je zapisal tudi kot avtor prve slovenske zbirke haikujev *Musu Mushi* (1971), ki je bila hkrati njegova prva pesniška zbirka. Kot je v utemeljitvi zapisala Irena Novak Popov, dosega književno delo Milana Dekleva vrhunsko kakovost, a ga ni mogoče ujeti

v sklenjen sistem. Ena najvidnejših lastnosti njegovega ustvarjanja je občutljivo slednje globalnim duhovnim premenam v času in globoki uvidi, ki jih dosega kot slepi pesnik z ustvarjanjem namišljenih svetov, kot esejist pa zelo natančno podaja stanje, v katerem je dandanes poezija. »Poezija je na zatožni klopi zaradi tega, ker predstavlja moteč element v brezhibno nama-

Milan Dekleva

zilenem svetu funkcionalizma,« je med drugim rekel Milan Dekleva v svojem nagovoru v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma.

Graditi mostove ljubezni Če je svoje zmagoslavje slavila beseda, ga je morala slaviti tudi živa slika – film, ki je danes množično spremljana umetnost. Prešernovo nagrado za življenjsko delo na področju filmske umetnosti je prejel režiser Karpo Godina, ki je velik del svojega ustvarjalnega časa preživel v krajih nekdanje Jugoslavije. V ozadju njegovih številnih kratkih in dolgih, dokumentarnih in igranih filmov je ves čas mogoče prepoznati znamenja slovenske kinematografije. Na začetku je pritegnil pozornost s kratkimi amaterskimi filmčki, prvi profesionalni film z naslovom Piknik v

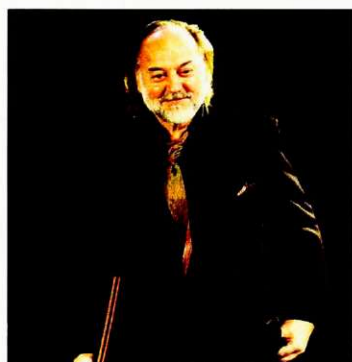

nedeljo pa je posnel leta 1968. Sledil mu je modernistični eksperiment *Grantirani možgani Pupilije Ferkeverk*. Dva kratka dokumentarna filma, *Zdravi ljudje za razvedrilo* (1971) in *O ljubezenskih veččinah* ali film s 14441 kvadrati (1972), sta povzročila hudo politično jezo. Prvi celovečerni film *Splav meduze* je posnel leta 1980, drugega, *Rdeči boogie ali kaj ti je deklica*, pa leta 1982. V letu pred osamosvojitvijo, 1990, so bili gledalci deležni še filma *Umetni raj*, zadnji Godinov celovečerec, po zvrsti dokumentarec, pa smo si prvič ogledali leta 2002. *Zgodba gospoda PF* prepleta domovino s tujino in je pripoved o človeku, ki je serijski uspešnik in v vseh pogledih zunajserijski Slovenec. Peti celovečerec Karpa Godina *Stella del Nord* pa čaka ugodnejšo priljubljenost. »Vsi njegovi filmi, narejeni v srbsko-vojvodinskem ali slovenskem okolju, vsi po vrsti kažejo v svet svobodne, odprte, nehierarhizirane družbe in nekonvencionalnih odnosov. V tem svetu imajo prvo besedo izjemni posamezniki, najraje umetniki. Godinova filmografija, tudi zato, ker jo dopisuje mojstrski delež filmskega fotografa, ni iz enega kosa – a vsi kosi sestavljajo film in nič drugega kot film,« je v predstavitvi filmografije Karpa Godine zapisal Peter Kolšek. Karpo Godina pa je v nagovoru dejal: »Če mi je z mojimi filmi uspelo graditi mostove ljubezni, z veseljem in častjo sprejemam današnjo nagrado. S hvaležnostjo do vseh, ki ste te mostove prepoznali, in z upanjem v to, da jih bo slovenski film imel priljubljenost graditi še v prihodnje.«

Nagrade Prešernovega sklada

Mogoče je trditi, da je ta večer prišel na svoj račun vsak del slovenske umetnosti: kipar Mirko Bratuša si je nagrado Prešernovega sklada prislužil z razstavo v madridski galeriji Circulo de Bellas Artes. »Dela Mirka Bratuše so kot celota, a tudi kot posamezni objekti posebnost v opusu slovenskega kiparstva tako po teoretski kot po estetski izkušnji. Izjemno inventivni, domiselni v vsebinski in likovni zasnovi, nekakšni abstraktni »stroji« domišljije in ustvarjalne moči, ki vznikajo iz nič, a so vendarle dejavni v umetniškem,

pomenskem in »funkcionalnem« smislu,« je ocenil Andrej Medved. Pianist Bojan Gorišek se je odločil, da bo deloval doma, čeprav bi lahko brez težav ostal in deloval v tujini. Pohvaliti ga je mogoče za čisto in neposredno izrazno moč ter obsežno diskografijo, ki šteje več kot dvajset solističnih zgoščenk. »Svoj repertoar izbira s tehničnim premislekom o vsaki skladbi. Njegov veliki glasbeni talent pa se razkriva predvsem v nenehnem iskanju novega in neznanega,« je v utemeljitvi zapisal Milko Lazar. Nagrado Prešernovega sklada je prejela še Nataša Barbara Gračner za odlično odigrani vlogi Katarine Ivanovne Verhovceve v Bratih Karamazovih F. M. Dostojevskega in Nurie in Enem španskem komadu Yasmine Reza; Lutkovni ustvarjalec Silvan Omerzu je nagrado prejel za avtorstvo trilogije Misterij življenja in smrti ter režijo predstav *Zbogom, princ*, *Peskar* in *Svetnik Krespel*; Je predstavnik ustvarjalcev lutkovnih predstav za odrasle, ki so v dialogu z dru-

Karpo Godina

gimi umetnostmi, predvsem s kiparstvom in glasbo. Tudi zbirka kratke proze *Srčno dober človek* in zvest prijatelj pesnika prozajista in dramatika Milana Kleča je s svojim sinergičnim učinkom več slogovnih prijemov, nadrealističnimi prizori, obrati, paradoksi, bizarnostmi, distanco in humorjem vzbudila posebno pozornost žirije, da je tudi njemu prisodila nagrado Prešernovega sklada. Le-te je bila vredna še pesniška zbirka *Prisotnost* avtorice pesnice Maje Vidmar. O zbirki je Maja Korun zapisala, da v njej pesnica nagovarja moškega, patriarhalnega boga, ki je včasih neusmiljen, krut, domišljav in tudi odsoten, zmeraj pa nedoumljiv. **D**

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 16. 2.

11.00 ZRC SAZU: Ženske v vzhodni Evropi v 20. stoletju. Predava prof. dr. Marija Wakounig (Avstrija).

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije, dirigent: John Axelrod, klavir: Jasminka Stančul

19.30 MGL: N. Labute: Prasica debela

19.30 KUD France Prešeren: Baron Münchhausen. Igra Uroš Potočnik.

PETEK, 17. 2.

17.00 Knjižnica Nove Poljane: Izdelovanje japonskih zmajev, delavnica

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije, dirigent: John Axelrod, klavir: Jasminka Stančul

19.30 SNG Drama: A. E. Skubic: Fužinski bluz

19.30 MGL: N. Labute: Prasica debela

SOBOTA, 18. 2.

19.30 SNG Drama: L. N. Tolstoj: Ana Karenina

20.00 SNG Drama, Mala drama: W. Schwab: Predsednice

19.30 MGL: A. Jelačin: Agencija za ločitve. Gostuje Gledališče Koper Teatro Capodistria.

11.00 in 17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: H. C. Andersen: Mala morska deklica. Gostuje Divadlo Radost (Češka). Za otroke od 6. leta dalje.

NEDELJA, 19. 2.

9.30 Tržnica Šiška: Sezamov otroški boljši sejem

17.00 Mini teater Ljubljana: O. Wilde: Ribič in njegova duša. Igrajo: Veronika Drolc, Maša Kagao Knez in Jose. Predstava za otroke in mladino.

19.00 Slovenska filharmonija: Marjan Trček, tenor, Nataša Valant, klavir. Vokalni abonma.

PONEDELJEK, 20. 2.

18.00 Slovenska filharmonija: Eric Le Sage, klavir, Maja Štromar, pripovedovalka. F. Poulenc: Babar. Predstava v francoščini, povzetek v slovenščini.

18.00 SNG Drama: D. Jančar: Katarina, pav in jezuit

19.00 Slovenska filharmonija: Mojca Zlobko Vajgl, harfa, Eric Le Sage, klavir. »Francoski teden«.

20.00 SNG Drama, Mala drama: A. Lasič: Za zadaj nikje

TOREK, 21. 2.

16.30 Lutkovno gledališče Ljubljana: Le Roman de Renart, lutkovna predstava s slovenskimi podnapisi. Teatre du Petit Miroir; brezplačne vstopnice.

19.00 Cankarjev dom: Berite z Manco Košir. Dr. Koširjeva se z gosti, zdravnico Urško Lunder, mentorico BMK, Natašo Kranjc in zaporniškim duhovnikom Robertom Friškovicem, pogovarja o knjigah *Zgodbe ob kuhinjski mizi* in *Blagoslovi starega očeta* avtorice Rachel Naomi Remen.

19.30 Slovenska filharmonija: »Kavarna Francija«. Predavanje in pogovor o skladatelju Pierru Boulezu. Pogovor vodi novinar Philippe de la Croix.

SREDA, 22. 2.

19.30 Slovenska filharmonija: »Kavarna Francija«. Predavanje in pogovor z umetnikoma karikaturostoma Jeanom Plantujem, časnik Le Monde, in Francom Jurijem, časnik Dnevnik, o poklicu karikaturostoma

19.30 MGL: D. Muck: Neskončno ljubljeni moški, predpremiere

20.00 Cankarjev dom: Simfonični orkester RTV Slovenija, Akademski pevski zbor Tone Tomšič. Marko Munih, dirigent, Dubravka Tomšič Srebotnjak, klavir. Koncert ob 70-letnici Marka Munih.

Brezčasne zgodbe

Monika Maljevič

Režiser James Mangold nam bo v biografiji Johnnyja Casha predstavil življenjsko pot legendarnega pevca, ki je za vedno zaznamoval glasbeni svet in osvojil kar 14 grammyjev.

Leto 1955 je žilavi, suhljati kitarist, ki si je pravil J. R. Cash, vstopil v Sun Studios v Memphisu in kmalu nato zaslovel. Ta trenutek bo zapustil neizbrisen pečat na ameriško kulturo. S svojimi odločnimi akordi, vnetostjo jeklenih oči in glasom, temačnim in globokim kot noč, je Cash prepeval ganljive skladbe o zlomljenih srcih in preživetju, polne življenja in takšne, kakršnih do takrat ni slišal še nihče. Življenje, polno vzponov in padcev, prvih ljubezni, obdobje zasvojenosti z mamili in soočanja z usodno boleznijo, nam poskušata v glavnih vlogah prikazati Joaquin Phoenix in Reese Witherspoon.

S tem dnem se je začela vznemirljiva zgodnja kariera Johnnyja Casha. Kot pionir neizprosno izvirnega zvoka, ki je utrl pot za rock, country, punk, folk in rap zvezdnike prihodnosti, je Cash začel svoje preobratov polno potovanje osebne preobrazbe. V najbolj nemir-

nem življenjskem obdobju se je iz samouničevalskega popzvezdnika prelevil v ikonskega Moža v črnem – spopadel se je s svojimi demoni, se bojeval za ljubezen, s pomočjo katere je znova vstal in se naučil, kako hoditi po kot britvice tankem

Walk The Line

Režija: James Mangold

Scenarij: James Mangold, Gill Dennis

Produkcija: Alan C. Blomquist, James Keach, Cathy Konrad

Igrajo: Joaquin Phoenix, Reese Witherspoon, Robert Patrick, Ginnifer Goodwin, Shelby Lynne, Hailey Anne Nelson

Premiera: 16. 2. 2006

Distribucija: Continental Film

robu med uničenjem in odrešenjem. O Cashu scenarist in režiser James Mangold pravi: »Čim več sem izvedel o Johnu oziroma njegovih mladostnih letih in zgodnji karieri, jasneje sem videl možnost, da posnamem film o času, ko je bila pri skladanju in snemanju glasbe res pomembna glasba, ne pa denar in videospoti. Johnova zgodba ni zgodba o čudežnem dečku ali surovi ambiciji; začel je pozno, se sam naučil igrati kitaro in bil deležen le malo spodbude. Ko je prišel v Memphis, si nihče ni utiral poti do njegovih vrat. Ampak John je bil dovolj bister, da se je zasidral pri Sun (Records), točki nič glasbene revolucije. Obkrožen z nezaslišanim talentom se je razvil v nekaj, kar ni uspelo nikomur drugemu – brezčasnega pripovedovalca zgodb. Nekaj magičnega je bilo v zamisli, da je bil edini kraj, kjer sta bila celo desetletje John in June lahko sama, oder, pred njim pa 10 tisoč ljudi.«

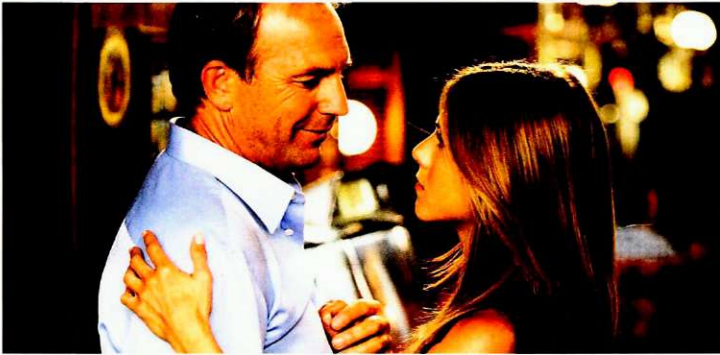
V središču zgodbe je strastna glasba, ki je dodobra pretresla popkulturo petdesetih. Mangold je bil mnenja, da to lahko na najbolj čustven in avtentičen način prikaže le, če bodo igralci večino skladb odpeli in odigrali v živo. »Zgodnja petdeseta so zaznamo-

vali uglajen povojni zvok, Doris Day in lahkotna glasba. Še celo country je bil na začetku petdesetih »izpiljen po robovih«, da je bil bolj prijazen do ušes. V filmu pa sem skušal pokazati neverjetno grobost glasbe, dober humor, postavljanje, nujo, vročico in ogenj, ki je pretresel ljudi, ko so ti fantje prvič nastopili pred množico.«

Zvezdnik countryja Ko je mladi J. R. Cash sredi petdesetih zapustil ameriške zračne sile in prišel v Memphis, rokovskih zvezdnikov ni bilo. Cash si je želel samo, da bi ljudje poslušali njegove skladbe in zgodbe o likih, ki jih je sreča pustila na cedilu ter iščejo vero in odrešitev. Mlad, zagnan in lahkomišeln je Cash postal del rojstva rock and rolla. Vplival je na mnoge folkpevce, ki so srce nosili na dlani, na pevce countryja, ki so peli o resnici, in na jezne punkrokerje. Hripav glas, preprostost njegovih skladb, način, kako je svojo kitaro uperil proti občinstvu kot bi bil na strelišču, podarek, ki ga je dal garanju in vrednosti človeka – zaradi vsega tega so ga občudovali Beatli, Bob Dylan, Joe Strummer, U2 in Coldplay.

Vendar le malo ljudi pozna zgodbo o mladem Johnnyju Cashu, kako se je bojeval za svojo glasbo, ki je podirala žanrske okvirje, kako je skoraj izgorel, preden je dosegel veličino, in kako je našel ljubezen, ki mu je spremenila življenje. **D**

Šušlja se...

Tik pred poroko se začne ambiciozna Sarah spraševati, ali je poroka z njenim izbrancem Jeffom res pametna poteza.

Dodaten čas za razmislek ji ponudi poroka sestre Annie (Mena Suvari), toda ob druženju z babico spozna veliko družinsko skrivnost. Njena babica naj bi bila namreč zapeljala ljubimca svoje hčerke, in kar je še huje, Sarah domneva, da je to tudi njen resnični oče. Odločena, da odkrije resnico, se nameni poiskati skrivnostnega možkega. Toda kot se izkaže, Beau (Kevin Costner) ni njen oče, temveč zabaven avanturist, zaradi katerega bi utegnila tudi Sarah nadaljevati družinsko tradicijo podleganja njegovim čarom.

Sarah Huttinger, igra jo Jennifer Aniston, je zmedena. Privolila je v poroko s svojim fantom Jeffom (Mark Ruffalo), vendar jo je na smrt strah. Njena novinarska kariera je obtičala na točki pisanja osmrtnic za New York Times. Sestra Annie se bo poročila s svojim teniškim partnerjem, zato se Sarah poda na poročno slavo v rojstno mesto Pasadena v Kaliforniji, kar pomeni, da se bo morala soočiti s svojo družino.

Odkar pomni, je bila Sarah črna ovca v družini. Čeprav ima rada svojega očeta in sestro, se ne more navaditi na življenje podeželskih

klubov in tenisa. Edina stvar, ki jo še kolikor toliko spravlja v dobro voljo, je družba njene trpke babice Katharine, ki ji uide, da Sarah ni prva v družini, ki ima pomisleke – pred tridesetimi leti je njena pokojna mama pobegnila s skrivnostnim mladeničem, preden se je poročila s očetom hčere Sarah. Presenetljivo pa približno ob istem času začnejo krožiti govornice, naj bi bilo neko dekle pobegnilo z mladeničem, ki ga je zapeljala deklina mama, zaradi česar je v Pasadeni prišlo do velikega škandala.

Iz govorice se je rodila knjiga, iz knjige pa film. Sredi sestrine poroke si obupno želi najti kopijo filma Diplomiranec iz leta 1967, saj verjame, da je bila njena družina navdih za zgodbo, in sicer naj bi bila Katherine starejša ženska, Sarahina mama pa mladeničeva ljubezen. Tako ostaja samo še eno vprašanje: Kdo je mladenič? Ker verjame, naj bi ta stara zgodba skrivala ključ do njene prave identitete, se sama odpravi v San Francisco, da bi poiskala maminega sošolca Beuja Burroughsa, ki je zdaj slavni internetni milijarder. Bo našla svojega očeta ali čisto nekoga drugega? M. M.

Rumor Has It...

Režija: Rob Reiner

Scenarij: Ted Griffin

Produkcija: Paula Weinstein, Ben Cosgrove, George Clooney

Igrajo: Jennifer Aniston, Kevin Costner, Shirley MaLaîne, Mark Ruffalo, Mena Suvari, Steve Sandvoss, Jenny Wade

Premiera: 9. 2. 2006

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

Na kratko

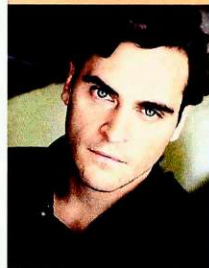
Po ekranizaciji življenja Raya Charlesa in Johnnyja Casha je na vrsti MARVIN GAYE, še ena legenda ameriške popularne glasbe, čigar življenjska zgodba bo prirejena za veliko platno. Film *Sexual healing*, poimenovan po eni najbolj znanih uspešnic pevca soula, bo zrezirala Lauren Goodman

za neodvisne producente z Jesseom L. Martinom, znanim po številnih televizijskih policijskih nadaljevanjih, v glavni vlogi. Celovečerni film, ki ga bodo začeli snemati maja, bo pripovedoval o zadnjih letih življenja Marvina Gayea, enega vodilnih umetnikov diskografske hiše Tamla Motown. Njegovo ploščo *What's going on* iz leta 1971 štejejo za mojstrovino ameriške popularne glasbe. Po premoru ob koncu 70. let in težavah z mamili se je Gaye skozi glavna vrata vrnil leta 1982 s svetovno uspešnico *Sexual healing*. Dve leti kasneje ga je tik pred 45. rojstnim dnevom med preprirom s pištolo ustrelil lastni oče.

Zadnja leta ekranizacija klasične literature ni v modi samo v Rusiji, ampak tudi v Združenih državah Amerike. Po Dostojevskem, Bulgakovu in Pasternaku bodo letos poletni začeli snemati rusko-ameriško nadaljevanko *VOJNA IN MIR* v osmih delih po romanu Leva Tolstojca. To bo tretja »filmska« epopeja o Nataši Rostovi. Prva je bila ameriška v režiji Kinga Vidorja iz leta 1956, drugo je leta 1965 posnel ruski režiser Sergej Bondarčuk, tretjo pa bo delala rusko-ameriška ekipa, ki za zdaj še skriva ime režiserja. Znano je le, da bo režiser svetovno znana osebnost, scenarist pa je Ron Hutchinson.

Ameriški igralec JOAQUIN PHOENIX, ki se letos poteguje za oskarja za najboljšega igralca, bo nastopil v akcijski policijski srhljivki *We own the Night*, ki se bo dogajala v New Yorku v 80. letih 20. stoletja. Enaintridesetletni Phoenix in Mark Wahlberg bosta nastopila v vlogah bratov iz družine policistov, od katerih je eden, igral ga bo Phoenix, vpleten v mafijske posle. Film bo režiral Mark Gray, avtor filma *V imenu pravice* iz leta 2000 in *Male Odese* iz leta 1994. To bo prva vloga Joaquina Phoenixa po vlogi pevca countryja Johnnyja Casha v *Walk the Line*.

107.8 MHz
radio
velenje

www.radiovelenie.com

03/ 897 50 03

Le-on?

Gašper Stamač, SAGA Institute, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Seat leon 2,0 TDI stylance sport up

Niti ne ... če ne drugega, je ona izbrala barvo. Karoserija je po njeno morala biti rdeča, on pa je hotel, da sta tako obarvani dve črki: D in I. In če je spredaj še srebrn T, vemo, da gre za najmočnejšo različico z dizelskim motorjem v nosu. In tak stroj se mu dobro poda. Že navzven namreč jasno kaže, da gre za dinamičen avtomobil.

Strast je v obliki Seat leon, najšportnejši med avtomobili te znamke, je svojo podobo prejel izpod peresa Walterja De Silve in njegove ekipe. Osnovne smernice vsekakor spominjajo na študijo salse, bočna linija z visokimi boki ter skriti kljuki zadnjih bočnih vrat ustvarjajo kompaktno športno-elegantno vozilo. Agresivnejšemu videzu v prid je imel testirani avtomobil 17-palčna lahka platišča. Nasploh je glede na prejšnji model napredoval tako v drznosti kot tudi v velikosti. Zrasel je v 4,3-metrski avtomobil, pridobil pa tudi v vse druge smeri, vključno z daljšo medosno razdaljo.

Po meri voznika Takšno povečanje je imelo posledice v notranjosti, saj je sedenje na zadnji klopi občutno izboljšano. Kljub temu pa zaradi kupejevsko izpeljane strehe nad glavami ni ravno preveč prostora. Enako velja za voznikov in sovoznikov prostor, le da je tu občutek zračnosti precej boljši zaradi velikega vetrobranskega stekla. V primerjavi z drzno zunanjostjo je v kabini dizajnerska roka imela nekatere zadržke. Armaturna plošča je preprosta in klasično oblikovana. A to ni nič slabega, takšna namreč jasno kaže, da je leon tudi resen avtomobil. Morda najboljši del je voznikov delovni prostor, kjer se usmerjenost k užitkom v vožnji takoj opazi. Odebeljen, v usnje odet volanski obroč

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	SEAT LEON 2,0 TDI
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1968
moč v kW (KM) pri vrt./min	103 (140) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	320 pri 1750-2500
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4315 x 1768 x 1458
medosna razdalja v mm	2578
prtljažnik v litrih	341/1166
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1315 (570)
največja hitrost v km/h	205
pospešek 0-100 km/h v s	9,3
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,4/4,6/5,6
poraba na testu v l/100 km	7,8
cena vozila v SIT	4.919.144

lepo sede v roke, prestavna ročica deluje ravno prav trdo, športni sedež pa telo dobesedno objema. V primeru mirne in udobne vožnje je nabor naprav za sprostitev ravno tako zadovoljujoč. Samodejna klimatska naprava je pri opremi stylance serijska, s seznama doplačil pa je na voljo predvajalnik datotek mp3 in naprava bluetooth.

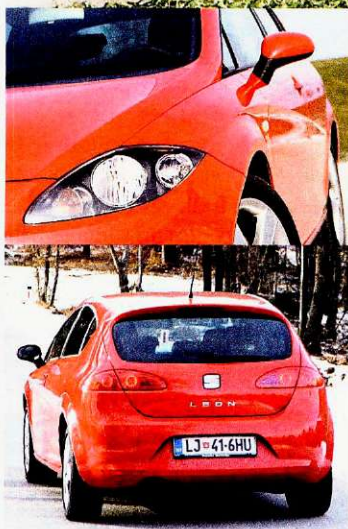
Preizkušen pogon Na istem seznamu boste našli tudi paket sport up, ki poskrbi, da udobna vožnja pravzaprav ne more biti takšna, razen na čisto lepem asfaltu. Športno podvozje in nizkoprosečne gume pač. Pozitivna stran tega je

seveda vožnja, ki požene kri po žilah. To je španski temperament! In avtomobilu, ki cesto zamenjuje za tirnice, se poda tudi odlični motor. Dvolitrski TDI od koncernskih sorodnikov iz Nemčije s svojimi 140 konjskimi močmi in 320 Nm navora poskrbi predvsem za zvezno pospeševanje. Širok pas vrtiljajev, pri katerih je navor na voljo, in šeststopenjski menjalnik zagotovita odlično odzivnost. Seveda je glavni vzrok za nakup tega motorja nizka poraba ob dobrih

zmogljivostih. Včasih malce prerobusten motor je s porabo vsekakor skromnejši od enakovrednih bencinskih, a pri dinamični vožnji vam ne bo uspelo porabiti manj kot 7 litrov plinskega olja na 100 prevoženih kilometrov. Pravzaprav je resnica bliže številki osem, priganjanje pa lahko zahteva še kak deciliter več. Najbolj se izkaže na dolgih avtocestnih potovanjih. Z vključenim tempomatom in konstantno hitrostjo na zgor-

nji meji dovoljenega se poraba spusti na tovarniško obljubljenih 5,7 litra na 100 km.

Tudi zanjo Če boste poskušali 100 kilometrov na uro doseči v dobrih devetih sekundah ali pa boste lovili končnih 205 km/h, te porabe ne boste dosegli. A bodimo pošteni, če se vozite v tem avtomobilu, ste svoje že dosegli. Predvsem če je boljša polovica izbirala le barvo. Na koncu koncev je on to barvo hotel že od samega začetka. Da le ne zve tega ona! **D**

Novice

SUZUKI SX4 Predvidoma v maju 2006 bo na slovenski trg zapeljal novi suzuki SX4. Suzuki SX4 je rezultat sodelovanja med Suzukijem in Fiatom, ki bo predstavil svojo različico. Za zunanjo podobo vozila z dolžino 4,11 metra je poskrbel oblikovalski mojster Giorgetto Giugiaro. Sodobni bencinski s tehnologijo VVT premore 1,6 litra gibne prostornine in ima »107-konjsko« zalogo moči. Drugo izbiro predstavlja 1,9-litrski agregat JTD s 120 KM in 280 Nm navora.

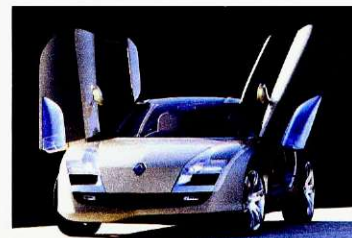

FIAT STILO – PRENOVA V Ženevi bo predstavljen prenovljeni stilo, ki bo potencialne kupce privabljal z večjo količino serijske opreme ter novimi barvnimi kombinacijami in materiali v notranjosti, hkrati pa tudi z novo paleto karoserijskih barv. Zunanji videz modela stilo 'anno 2006' je ostal skoraj nespremenjen. Od aktualne izvedbe se bo ločil po široki kromirani lameli na maski hladilnika ter drugače oblikovanih 16-palčnih lahkih platiščih. Prihod na nekatere evropske trge je predviden v maju.

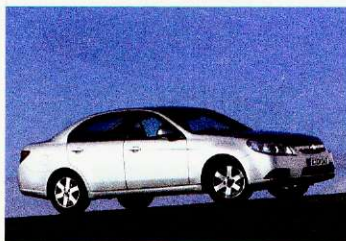
Zunanji videz modela stilo 'anno 2006' je ostal skoraj nespremenjen. Od aktualne izvedbe se bo ločil po široki kromirani lameli na maski hladilnika ter drugače oblikovanih 16-palčnih lahkih platiščih. Prihod na nekatere evropske trge je predviden v maju.

RENAULT ALTICA CONCEPT

S predstavitevijo fotografij najnovejšega koncepta altica so se pri Renaultu spomnili nekoliko pozabljene avtomobilske vrste, ki sliši na ime 'kombi-kupe'. Do danes so se v serijski proizvodnji ohranili le redki pripadniki te vrste, ki doživlja sedaj pri nekaterih znamkah nekakšno renesanso in je vedno ponujala dober kompromis med športnostjo in uporabnostjo. Konceptni 'break de chasse' ponuja tudi uporabo pri Renaultu razvite in patentirane elektromehanske tehnologije 'Synthetic Jet', ki poskrbi za približno 15-odstotno zmanjšanje aerodinamičnega upora pri hitrosti 130 km/h.

CHEVROLET EPICA Znamka Chevrolet bo na letošnjem ženevskem avtomobilskem salonu svetovni javnosti predstavila novo limuzino srednjega razreda epico, pa bo na evropskih trgih na voljo od junija 2006. Kupci se bodo najprej lahko odločili med 2,0-litrskim V6 (142 KM) in 2,5-litrskim V6 (155 KM) bencinskim motorjem. Nekoliko kasneje se jima bo pridružila še celotna družina novih dizlov s tehnologijo skupnega voda.

Radio Krka
106.6 MHz

Hoja je priporočljiva.

Tromboza

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Tromboza je strditev krvi, običajno v žili, lahko pa tudi na kakem drugem mestu v telesu, npr. na zaklopki, v samem srcu, v venoznih sinusih možganov, lahko tudi drugod.

Proces, ki vodi do tromboze, je pravzaprav proces strjevanja krvi, potreben za ustavitev krvavitve, na primer iz poškodovanih žil, tudi lasnic. Dokler je notranja plast žile, imenovana intima, zdrava in gladka, in dokler ni oviran za normalen tok krvi, ne more priti do tromboze. Do nje pride, ko postane tok krvi upočasnen ali ko notranja plast žile zaradi bolezni ni več gladka. »Če se ta pojavi v veni, govorimo o venski, pri strjevanju krvi v arteriji pa o arterijski trombozi. V primeru nastajanja trombusov ali krvnih strdkov na srčnih zaklopkah, predvsem če so te umetne, govorimo o trombozi na zaklopkah,« pravi prof. dr. Josip Turk, predsednik Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije.

Nevarna tiha venska tromboza

Venska tromboza ali flebotrom-

boza najpogosteje nastane v venah goleni, stegna in male medenice. Nastane lahko zaradi imobilizacije spodnjega uda zaradi poškodbe in ob ležanju po operaciji, ko je pretok krvi v venah upočasnen, kar lahko vodi do njenega strjevanja. Strdek, ki nastane, je najprej

narahlo pritrjen na žilno steno. Lahko se odkrhne in odleti skozi srce v pljuča, kjer zamaši eno ali več pljučnih arterij. Tako pride do pljučne embolije, ki lahko dan ali dva po uspešni operaciji povzroči pacientovo smrt. Flebotromboza je zahrbtna, ker nastaja tiho, brez bolečine in temperature. Za nastanek embolije je manj nevaren tromboflebitis – tromboza z vnetjem, bolečino in oteklino ter vročino. Zaradi vnetja so trombusi močnejše pritrjeni na vensko steno, zato je manj možnosti, da bi se odtrgali. Postoperativno vensko trombozo lahko preprečimo z gibanjem prstov na nogah, s telovadbo v postelji in z zgodnjim vstajanjem in povijanjem nog po operaciji. Telo je v obdobju same operacije in v dneh po njej bolj nagnjeno k nastajanju tromboze zaradi celjenja, ki sledi kirurškemu posegu. »Prehitro strjevanje

Aspirin je antiagregacijsko zdravilo.

krvi po operaciji se preprečuje z injekcijami nizko molekularnega heparina, ki ga začnejo dajati v podkožje že nekaj ur po operaciji in z njimi nadaljujejo še več dni ali vsaj toliko časa, da operiranec lahko spet bolj ali manj normalno hodi,« je dejal prof. dr. Turk. Večja nagnjenost k venskim trombozom je tudi pri rakavih obolenjih.

Arterijska tromboza Notranja plast arterijske stene ali intima postane hrapava najpogosteje zaradi ateroskleroze oziroma poapnenja žil. Če so prizadete koronarne arterije, ki oskrbujejo srčno mišico s krvjo, je to koronarna bolezen. »Dokler je pretok krvi skozi bolno zoženo žilo le oviran, čuti bolnik pri naporu zaradi pomanjkanja kisika v srčni mišici bolečino, imenovano angina pectoris. Če se arterija zaradi nastanka strdka ali trombusa zamaši, odmre tisti del srčne mišice, ki ga je prizadeta žila oskrbovala s krvjo in kisikom. Zgodi se miokardni infarkt,« razlaga dr. Turk. Ob podobnem dogajanju na arterijah, ki oskrbujejo s krvjo možgane, nastane možganska kap. Arterijska tromboza lahko prizadene ožilje, ki oskrbuje spodnje ude, kar lahko vodi do odmrtja prstov na nogah, stopala ali goleni: pride do gangrene. Zapora črevesne arterije povzroči gangreno črevesja, zapora arterije na očesni mrežnici pa slepoto.

Aspirin – prvo zdravilo Poznamo več dejavnikov tveganja za nastanek arterijske tromboze. Najpogostejši so povišan krvni tlak, zvečane maščobe v krvi, sladkorna bolezen, debelost, kajenje, pomanjkanje telesne dejavnosti in stresi. Nastajanje strdkov, zoženj ali zamašitev arterij preprečujemo z antiagregacijskimi zdravili. Aspirin je prvo takšno zdravilo. V nizkih odmerkih zavira strjevanje krvi, zato ga je smiselno jemati po že preboleli možganski kapi ali srčnem infarktu, pa tudi še preden se pojavijo prvi znaki teh bolezni kot preventivno zdravilo. Aspirin bi morali v odmerku 100 mg na dan jemati ljudje od 45. leta dalje, tudi če se počutijo zdrave, vendar ni priporočljiv za astmatike, ker lahko zaradi pre-

občutljivosti izzove ali poslabša astmo. Redkim aspirin izzove krvavitve iz želodčne sluznice. V zadnjih letih se je antitrombotičnim zdravilom pridružil klopidogrel. »Po raziskavi CAPRIE je bil klopidogrel učinkovitejši od aspirina pri zmanjšanju skupnega tveganja za miokardni infarkt, ishemično možgansko kap in drugih vzrokov za smrt ob boleznih ožilja. Bil naj bi manj škodljiv za želodčno sluznico kot aspirin, a to še ni dokazano,« pravi prof. dr. Turk. Pomisleki glede predpisovanja klopidogrela so finančne narave – zdravljenje z njim je za zavod za zdravstveno zavarovanje dražje kot z aspirinom, a to ne bi smel biti razlog, da ga ne bi odrejali v primerih, ko se je izkazal za bistveno boljše od drugih zdravil, ki preprečujejo trombozo, to je pri določenih intervencijah na koronarnih arterijah: po širjenju z balonom in katetrom. Če so po širjenju vstavili metalno opornico, ga predpisujejo štiri tedne do šest mesecev po intervenciji, po širjenju brez opornice pa še 12 mesecev. Enako dolgo ga predpisujejo po srčnem infarktu brez širjenja arterije.

Umetne zaklopke Trombozi so zelo izpostavljene umetne srčne zaklopke, zato morajo bolniki,

no zdravilo varfarin, imenovano marivarin. Bolniki, ki ga jemljejo, morajo hoditi na kontrole v trombotične ambulante, kjer iz kaplje krvi ocenijo, kolikšen je protrombinski čas in kakšen odmerek zdravila potrebujejo. »Ob migetanju preddvorov, t. j. ob atrijski fibrilaciji, lahko nastajajo strdki, ki lahko pridejo v možgane in zamašijo arterijo. Posledica je možganska kap zaradi embolije,« razlaga prof. dr. Turk. Tudi v takšnih primerih se tromboza v samem srcu preprečuje in zdravi z varfarinom (marivarinom).

Preprečevanje tromboze Trombozo je treba preprečevati, še preden povzroči embolijo, kap ali infarkt. Predvsem z veliko gibanja in pravilno prehrano. Pomembno je razgibavanje stopal in prstov po operaciji ter že omenjena zdravila. Če krvni strdek v pomembni žili ni starejši kot nekaj ur, ga poskušajo raztopiti s fibrinolitičnimi zdravili. Previdnost velja v predpisovanju zdravil, ki lahko ustvarjajo boljše razmere za nastajanje tromboze. »Sem sodijo prvenstveno zdravila na hormonski podlagi, npr. kontracepcijske tablete. Preden jih ženska začne jemati, bi bilo treba izključiti morebitne neugodne pogoje, kot so dedna dispoziacija,

Tveganje po operacijah je veliko.

ki jim je bila vstavljena umetna mehanska zaklopka, dosmrtno jemati zdravila proti strjevanju krvi ali antikoagulantna oziroma antitrombotična zdravila. Od njih je danes pri nas najbolj uveljavlje-

prebolela vnetja ven ali tromboflebitisi pa tudi krčne žile,« pravi prof. dr. Turk. Tromboza je resna bolezen, zato zanjo še prav posebej velja pravilo, da jo je boljše preprečiti kot zdraviti. **D**

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabljskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremenska napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Prenovljeni NK Maribor je produkt modernizacije slovenskega nogometa.

Nogometne reforme

2. del

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

Nogomet je z licenciranjem tudi pri nas končno presegel samoupravne okvirje in postal del poslovnega sveta, v katerem so tudi nogometni klubi postali podjetja.

V 5. številki Demokracije smo obravnavali pomemben projekt licenciranja slovenskih nogometnih klubov, s katerim je slovenski klubski nogomet zavil na pot transparentnejšega poslovanja. Tokrat pa bo beseda tekla o skorajšnji prenovi statusa in lastniške podobe slovenskih nogometnih prvoligašev, ki bodo morali

tudi po tej plati čim hitreje ujeti vlak modernega globalnega nogometnega spektakla.

Velik posel Svetovna nogometna organizacija (FIFA) ima že več članic (kar 207), kot jih imajo Združeni narodi (189), v nogometu pa se letno ob 242,378.000 aktivnih igralcih obrne kar 280 milijard

ameriških dolarjev. Tudi pri nas ta številka ni zanemarljiva: na leto se ob približno 26.000 registriranih nogometnih igralcih zavrti 5 milijard slovenskih tolarjev, kar pomeni 0,08 odstotka slovenskega BDP.

Nogomet je torej velikanski POSEL! Ob svobodnem pretoku delovne sile in kapitala pa mu je treba tudi v Sloveniji zagotoviti takšne

razmere in sistem, ki bodo sledili modernim smernicam in ob katerih takšni, kot je denimo ameriški poslovnež srbskega rodu Milan Mandarić, ki zdaj ob solastništvu pri angleškem prvoligašu Portsmouthu kani vložiti svoj zajetni kapital še v NK Koper, ne bodo zavijali z očmi, še preden bodo razprli svoje mošnjčke. »Vlaganje v družbeno lastnino je praktično nemogoče, zato moramo najti način, kako bom vložil denar in v delo vključil svojo ekipo z Mladenom Rudonjo,« je potožil Mandarić in spomnil na že znano slovensko dejstvo, ki ga bodo spremenile nemara šele reforme, da je tujemu vlagatelju zaradi preobsežne birokracije izjemno težko odpreti podjetje pri nas.

Prenovljeni Maribor Tega pa se na srečo zaveda Rudi Završ, predsednik NZS, ki razume, da potencialni vlagatelji želijo predvsem čisto in nezahtevno situacijo; vedeti morajo, kam vlagajo, poznati morajo vse prednosti in pomanjkljivosti. Pri nas pravzaprav ta čas še ni mogoče kupiti kluba, kar seveda izhaja iz še ne privatiziranih športnih društev, ki sicer že dalj časa neuradno poslujejo po načelu gospodarskih društev. Delovanje (nogometnih) društev, ki bi moralo biti javno in transparentno, je namreč skrito očem javnosti.

Francoski primer lahko pokaže zablodo v slovenskem društvenem sistemu. Limit, po katerem bi klub moral postati gospodarska družba, je v Franciji namreč že pri 10 milijonih tolarjev. Pri nas je denimo propadli NK Olimpija v svojem najboljšem obdobju zapravil po 2,5 milijona evrov na leto, NK Maribor pa še milijon več ... Leta 1999 je namreč NK Maribor v ligi prvakov

tv PRIMORKA

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

PRIMORSKI ŽUPANI: PAVEL GREGORČIČ
župan Občine Kobarid, pogovor
torek, 21.2.2006 ob 20.30

skupno zaslužil kar 730 milijonov tolarjev, kar je ob stalnem (480 milijonov tolarjev) letnem proračunu pomenilo skoraj 150-odstotno dodatno finančno injekcijo in hkrati zagotovljeno svetlo prihodnost. NK Maribor je tako postal slovenska zgodba o uspehu, saj je bil zanimiv za nove pokrovitelje in oglaševalce. Že dve leti po sanjskem uspehu denarja ni bilo več. Kje je denar od lige prvakov? »Obnova stadiona, davki, premije igralcem in potovanja so odnesli največ prihodka lige prvakov,« je dejal tedanji predsednik Jože Jagodnik, ki ni nikoli odgovarjal za denar, zato je ta tako senzacionalno, kot je prišel, tudi izpuhtel. Kakor pridobljeno, tako izgubljeno!

NK Maribor z najzvestejšimi navijači in podporo si je nekako opomogel šele po petih letih.

Sprva s sanacijsko ekipo, zatem s (pre)izkušenima predsednikoma Rudijem Turkom in odličnim 60-letnim strategom Milanom Đuričićem, staroselcem iz Osijeka, ki zna delati z mladimi in neveljavljenimi, hkrati pa razume tudi identiteto in koncept kluba. Zagotovo pa je NK Maribor na pravo pot preusmerilo šele licenciranje, ki je klub prisililo v transparentno poslovanje, zaradi katerega so se morale opite in zakrnele klubske strukture dokončno strezniti. Novi NK Maribor je torej produkt vzajemnosti: NZS je pod patronatom UEFA priskrbelo ustrezen sistem, zdajšnji vodilni pri NK Mariboru pa so še pravi čas prepoznali sodoben nogometni trend. Različne pogodbe tako ne bodo smele biti več

velike poslovne skrivnosti, temveč bodo morali biti vsi prihodki in odhodki javnosti znani.

Modeli preoblikovanja Aleš Zalar, vodja licenčnega oddelka, je ob teh nujnih spremembah, pred katerimi se je znašel slovenski klubski nogomet, dejal: »Na področju pravnih kriterijev je NZS v okviru projekta licenciranja opravila tudi analizo pravne podlage in pravnih oblik za delovanje nogometnih klubov v Sloveniji, v okviru katere so bile zajete vse pravno-organizacijske oblike, ki so se v obdobju 2002–2005 posredno ali neposredno pojavljale v nogometu. Poleg posnetka obstoječega stanja v Sloveniji smo analizirali tudi pravno ureditev delovanja nogometnih klubov na Nizozemskem in Nemčiji, do konca januarja 2006 pa je bila pripravljena tudi analiza za Avstrijo.«

S strani NZS je bila imenovana tudi strokovna delovna skupina pod vodstvom prof. dr. Šimeta Ivanjka, dekana mariborske Pravne fakultete, za pripravo celovitega projekta mogočih modelov pravnega preoblikovanja nogometnih klubov v Sloveniji, upoštevajoč zakonodajo in predpise RS in EU, predpise FIFA, UEFA in NZS ter ugotovitve opravljene analize.

NZS predvideva predstavitev ugotovitev navedenega projekta februarja 2006 na seminarju za slovenske nogometne klube, poprejšnji predstavitvi slovenskim klubom pa bo sledila tudi ustrezna objava za javnost. **D**

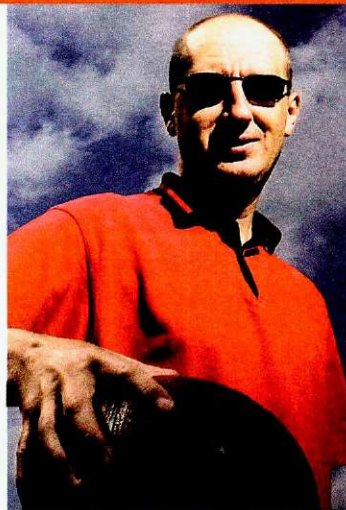
Dr. Šime Ivanjko

Moštvo ameriškega poklicnega nogometa PITTSBURGH STEELERS je v finalu lige NFL osvojilo naslov prvakov, potem ko je z 21:10 ugnalo ekipo Seattle Seahawks. Za Pittsburgh je to že peti osvojeni naslov po letih 1975, 1976, 1979 in 1980. Lani se je naslova veselila ekipa New England Patriots.

Portorož bo v začetku septembra v sklopu desetih tekmovalj CLASS 1 WORLD POWERBOAT CHAMPIONSHIP prvič gostil dirko najhitrejših čolnov na svetu. Eno najbolj gledanih tekmovalj motornih vozil na svetu bomo tako med 31. avgustom in 3. septembrom prvič gostili tudi v Sloveniji.

Važno je sodelovati

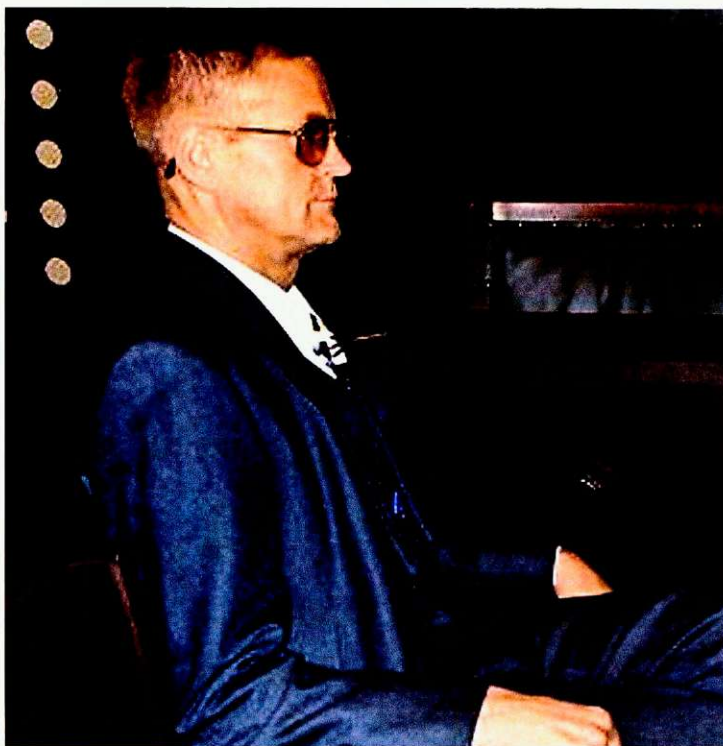
Esad Babačić

Olimpijske igre so vrtiljak, s katerega padajo tisti, ki so najbolj privezani, ostajajo pa oni, za katere si nihče ni upal misliti, da lahko obstanejo.

Pri športu ostajamo tudi zato, ker imamo radi presenečenja, zaradi katerih nas vse skupaj drži v pričakovanju. Nikomur ni všeč, da je Juventus prvak že toliko krogov pred koncem, prav tako je dolgočasno dejstvo, da Chelseaja nihče več ne more ujeti.

V našem bistvu je zapisano, da navijamo za slabše, za tiste, ki niso favoriti, ne pa za superiorne in ošabne. Seveda je lepo, kadar zmaga nam ljubo moštvo ali posameznik, a vendarle se lahko tudi najbolj vnet navijač naveliča popolne vladavine ene barve. Živimo čas, v katerem je jaz ujetnik lastnih stremljenj. Zmagujemo sami zase, iz dneva v dan, toda brez odmeva navzven; vse se vrača v vrečo egoističnih želja, ki so le odmev ničevosti. Bode Miller je mesija, ki so ga nekateri že sprejeli, vendarle pa se zdi, da bo izgubil bitko, ker je zanemaril temeljni namen svojega početja. Javnost je neizprosna do svojih junakov, ko se ti enkrat spustijo po hribu navzdol. Bode je prestopil mejo, zaradi česar mora biti kaznovan. Kdor je enkrat zmagoval, je zaznamovan: povprečnost ne pride v poštev, pa če je še tako simpatična. Ostajajo samo legende, pa še te s pridihom posmeha, ki ga tako dobro obvladamo. Olimpijske igre dajejo možnost tistim, ki so bili zatirani in se želijo maščevati: športniki duha morajo okusiti dno, da se lahko spet dvignejo. Koliko besa je moralo biti v smučeh tistega Rusa, ki se je skoraj umešal v boj za medalje, in kakšno linijo je našel Francoz, ki so ga vsi analitiki razglasili za mrtvega. Olimpijada daje moč, ki presega dnevno formo in ustvarja nove heroje. Zaradi vsega tega je Janica Kostelić prva in edina zvezda Bormia: snežna kraljica je kljub setu medalj izpred štirih let še vedno v vlogi tiste, ki grozi velikim in razvajenim. Njena neodvisnost je najbližja olimpijskemu duhu, ki je že dodobra načet. Verjetno ni naključje, da je v smuku, ki velja za prestižno dirko zimskih olimpijskih iger, zmagal Francoz, ki je totalen neznanec, brez kančka karizme. Kot da je hotel zapreti usta vsem, ki so videli le tistih nekaj favoritov, naveličanih vladanja v svetovnem pokalu. Vse drugo ne bi bilo v skladu s tistim, kar od iger pričakujemo. Samo upamo lahko, da bo med eksplozijami olimpijskega klubovanja tudi kakšna slovenska, ki nam bo povrnila malce tiste skromnosti, zaradi katere je vredno sodelovati.

Končan je prvi del prve faze.

Štiri leta je bil na begu.

Na prvi stopnji tri leta zapora

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Po sedmih letih končno izrečena prvostopenjska sodba v primeru Dadas. Na obravnavo pa čaka še šest ovadb proti nekdanjemu finančniku Davorinu Sadarju.

Po svetopisemskih sedmih letih se je na mariborskem sodišču končal prvi del prve faze sojenja nekdanjemu prvemu možu propadlega finančnega sistema Dadas – Davorinu Sadarju. Prvostopenjsko sodišče mu je namreč izreklo zaporno kazen treh let, saj naj bi si bil protipravno prilastil 18,4 milijona tolarjev. Tožilstvo je bilo zadovoljno z obsodbo, ne pa z izrečeno kaznijo, saj je zahtevalo štiri leta zapora in pol. Jasno pa se bo pritožil tudi Sadar, saj vztraja, da je nedolžen.

Zgodba se je začela pred petnajstimi leti, natančneje leta 1991, ko sta zakonca Davorin in Danila Sadar ustanovila podjetje. Iz začetnic svojih imen in priimka sta skovala ime Dadas. Podjetje je začelo ustanavljati sklade in do sredine devetdesetih so ljudje vložili v sklade, ki jih je upravljal Dadas, okoli šest in pol milijarde

tolarjev. Leta 1996 pa so se začeli nad finančnim imperijem zakoncev Sadar zbirati črni oblaki. Agencija za trg vrednostnih papirjev je odvzela licenco za upravljanje skladov podjetju Proficia Dadas. Poleg tega je prepovedala nadaljnje vplačevanje v Dadasove sklade. Sadar je podjetje umaknil z borze, že leto kasneje pa je prišlo do katastrofe. Delnice podjetja z 240.000 tolarjev za delnico zdrsnjejo na vsega 200 tolarjev! Vložen je predlog za stečaj in uvedena preiskava. Leta 1998 kriminalisti v okviru preiskave zasežejo dokumentacijo, s podjetjem pa je konec.

Pripor, sojenje, beg, izročitev Sadarja so zaprli leta 1999 in začelo se je sojenje. Po skoraj dveh letih še ni kazalo na konec, zato so Sadarju odpravili pripor, vsa družina pa je avgusta 2000 pobegnila v Združene države Ame-

rike. Po letu dni bega se je Danila prostovoljno vrnila iz tujine in bila obsojena zaradi zlorabe pravic na dve leti zapora, sodba pa je bila kasneje razveljavljena. Primer Davorina Sadarja se potem ni premaknil do leta 2004, ko so ga prijeli v Združenih državah. Vzrok je bil banalen, ob prehodu mehiško-ameriške meje so uradniki ugotovili, da mu je pretekel bivalni vizum in so ga zato pripravili. Po večmesečnem priporu so ga ameriške oblasti izročile slovenskim in obravnava se je nadaljevala.

Sadar je na vse načine poskušal dokazati svojo nedolžnost, šel je celo tako daleč, da so ga na eno obravnavo prinesli v samih spodnjicah, ker se ni hotel obleči. Ob izreku sodbe in zaporne kazni pa se je samo porogljivo posmehtnil. A ta obsodba je, kot že rečeno, le prvi del prve faze. Proti Sadarju je namreč vloženi še šest obtožnic in sojenja bodo sledila v nadaljnjih mesecih in celo letih. A sodišče bo moralo pohiteti. Sadar je namreč do zdaj v priporu in hišnem priporu preživel že več kot dve leti. Če do sojenja na bo prišlo kmalu in bo izrečena kazen postala pravnomočna, se lahko zgodi, da bodo nekdanjega finančnika morali izpustiti. Seveda se lahko zgodi, da bi jo spet pobrisal kam v tujino, in kdo ve, ali bi bil tudi v drugo prezrl, da mu je vizum potekel. **D**

Kazen za umor pastorka

Stojan Radin je bil obsojen na petnajst let za umor pastorka. Zagovarjati se bo moral tudi njegov sin.

Petindvajsetega septembra je 46-letni Mariborčan Stojan Radin v stanovanju z nožem umoril svojega 23-letnega pastorka Marka Šauperla. Za to dejanje je bil obsojen na petnajst let zapora, čeprav se je skliceval na začasno neprištevnost. Tragični dogodek je bil vrhunec dalj časa trajajočega družinskega nerazumevanja. Šauperl se je celo preselil, saj je bil po besedah družinskih članov Radin čedalje nasilnejši do družine. Usodnega dne je prišel Šauperl na obisk k mami in polbratom. Z enim sta igrala videoigrice, v drugi sobi pa se je medtem prebudil od alkohola omamljeni Radin. Vzel je nož z dvajsetcentimetrskim rezilom in pastorka od zadaj zabodel v hrbet. Krvavitev, ki je zalila pljuča, je bila za napadnega usodna.

A to še ni bil konec družinske tragedije. Radin je potem z nožem v roki odšel k ženi. Njun petnajstletni sin Gregor, ki se je zbal, da bo oče kaj naredil tudi materi, je vzel v roke drug nož in očeta zabodel, vendar pa življenje Stojana Radina ni bilo v nevarnosti. V bolnišnici je preživel nekaj dni, potem pa je bolniško žimnico zamenjal z zaporniško.

Na rozsodbo se bo obtoženi vsekakor pritožil, zato še ni pravnomočna. A tudi njegov sin se bo moral zagovarjati pred sodiščem. Zaradi poskusa umora je bila proti njemu podana kazenska ovadba. Ker je obtoženi mladoleten, se bo moral zagovarjati pred sodnikom za mladoletne, razprava pa bo potekala za zaprtimi vrati sodne dvorane. B. S.

DRNOVŠKOV SINDROM Stojan Auer, ki je v devetdesetih letih zaslovel kot voditelj oddaje Poglej in zadeni, menda resno razmišlja o prošnji za pomilostitev. Obsojen je bil na leto zapora zaradi davčne utaje, kazni še ni začel prestajati, vzrok za to pa so menda poslovni razlogi.

Drnovškov sindrom se tako širi med obsojenci po naši državi. Potem ko je doživel nekakšno razsvetljevsko filozofijo, je predsednik republike začel vsevpred izrekati pomilostitve. Med drugim obsojenemu igralniškemu baronu Danilu Kovačiču in celo prekupčevalcem z mamili. Slednje naj bi bil pomilostil nevede, saj naj ne bi bil vedel, koga pravzaprav pomilošča.

NELOJALNA KONKURENCA Novomeški policisti so imeli dober nos, ko so se lotili hišne preiskave pri 23-letnem Novomeščanu. Sumili so namreč, da je nelojalna konkurenca državi, s tem ko v lastnem stanovanju tiska denar, kar je protizakonito. Kriminalisti so zasegli računalniško opremo, s katero je ponarejevalec opravljal svojo kaznivo dejanje, poleg tega pa tudi nekaj ponaredkov. Ponarejal je bankovce za pet in deset tisoč tolarjev. Izkazalo pa se je, da ni bil konkurenca samo lastni državi, ampak tudi obema monetarnima velesilama. Našli so namreč tudi ponarejene bankovce za sto in dvesto evrov, poleg njih pa tudi stodalarske ponaredke.

vsak delavnik
18.00
(pon-pet)

KRONIKA
osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko oddajnikov v Mejlakar, Trzinu, Dobru, ter preko kablinskih sistemov na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 09 (Ptuj), K 35 (Celje in okolica), K 67 in S 9 (Ljubljana), kabl. (Ljubljana in okolica), S 21 (Murska sobota)

EVJ ELEKTROPROM

**EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.**

Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kablensko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMMICA

RADIO ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

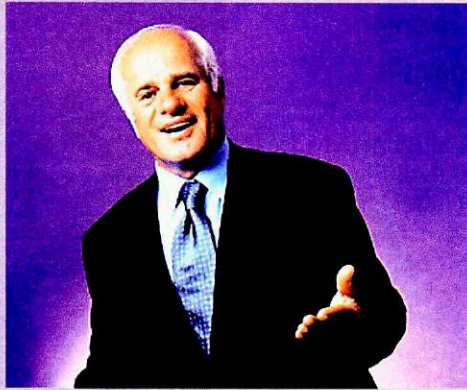
domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Napevi Marjana Zgonca

Kdor pozna Marjana Zgonca, ve, da imajo njegove pesmi poudarek predvsem na lepih melodijah, ki jih izredno lepo in doživeto zapoje. Javnosti se je prvič predstavil z napolitanskimi napevi, kot sta O sole mio in Santa Lucia, saj je belcanto (lepo petje, it.) že od otroških let njegova največja strast. Sam pravi, da je album uresničitev njegovih dolgoletnih želja, zato je vanj zares vključil velik del sebe in izbral same najlepše pesmi. Velik poudarek je na Verdijevih operah – Rigoletto, Nabucco in Traviatta. Pri slednji se mu v duetu pridruži glas ene najprepoznavnejših slovenskih opernih pevk Norine Radovan, solistke SNG Opere in baleta Ljubljana, širši javnosti zagotovo najbolj znane po sodelovanju z enim od treh svetovno znanih tenoristov Lucianom Pavarottijem. Med najlepše napolitanske napeve po Zgončevem mnenju sodi Arrivederci, Roma, pesem, ki jo je za istoimenski film leta 1958 pel njegov veliki vzornik, italijanski pevec Mario Lanza. V ta namen je prav prek Nedeljskega dnevnika oktobra potekala akcija iskanja nove mlade pevke, ki bi z njim zapela v omenjenem duetu. Tako žirijo kot Zgonca je najbolj prepričala simpatična in samozavestna 7-letna Julija

Zgonc je zapel skupaj z mlado Julijo ...

Urbančič. Kot zanimivost dodajmo, da je očitno usoda tokrat svoje niti spletla že pred njenim nastopom, saj verjetno ni naključje, da je imela Julija svoj rojstni dan 26. 1., le nekaj dni pred izidom nove plošče, na kateri je omenjeni duet. Pesem Arrivederci, Roma sta Marjan in Julija že večkrat predstavila in z njo požela veliko navdušenje, na albumu pa jo najdemo v kar dveh izvedbah – slovenski in italijanski. Pri nastajanju albuma je Marjan Zgonc sodeloval s producentom Raayem.

Pesmi ljubezni

Februar je zaznamovan z valentinovim, ki vsem romantičnim dušicam zagotovo pomeni enega lepših trenutkov v letu, ko lahko svojim najdražjim še dodatno in na poseben način izkažejo svoja čustva, ljubezen, naklonjenost. Najlepše melodije nastanejo prav zaradi čustvene izpovednosti pesmi in se obdržijo tudi v času. V tokratni zbirki ljubezenskih pesmi boste našli nekatere večne ljubezenske pesmi, balade in uspešnice, kot so Kraljica poročnega potovanja, Žametne noči, Ti ljubezen si, Zate živim, Ljubim te, Ti dajesh mi krila

in mnoge druge. Zbirka Ljubezenske pesmi bo prav gotovo navdušila vse ljubitelje slovenske zabavne glasbe, saj uspešnice prepevajo Alfi Nipič, Saša Lendero, Werner,

Karmen Stavec, Nace Junkar, Marjan Zgonc, Natalija Kolšek, California, Oto Pestner in Brigita Šuler. Najlepše pesmi lahko govorijo namesto ljudi.

102.4
103.7

CENTER

Jutranji šov na Radiu št. 1

Prebujamo se z vami

100% hiti, 100% zabava, 100% informacije

Radio Center & s. Trnava 12 2000 Mediac

MEDIA MIX

Jan »krade brez vere« ...

Jan krade, a le v pesmi

Slovenski očarljivec Jan Plestenjak je v začetku lanskega leta izdal že osmi studijski album z naslovom *Do raja*. To je bil hkrati začetek še enega leta, ki je bilo Janu naklonjeno. Zalansko valentinovo je iz radijskih sprejemnikov odmevala pesem *Iz pekla do raja* v duetu z Evo. Pesem smo poslušali skoraj vse lansko leto, a je še vedno med največkrat predvajanimi. Jan in Eva sta zasluženo prejela dve glasbeni nagradi Slovenskega radijskega festivala za leto 2005 – za največkrat predvajano skladbo (glede na dejansko predvajanje) in hit leta

2005 (po izboru poslušalcev). Jeseni je sledila bolj umirjena balada *Barka iz perja* in nadaljevala uspešnost albuma, malo za tem pa še remiksana različica omenjene pesmi. Z albuma, na katerem je sicer deset skladb, zdaj prihaja *Kradeva brez vere*. Veliko temperamentnejša kot njena predhodnica – mešanica latina, popa in kubanskega melosa. Odlična kombinacija za obdobje, ki je pred nami. Vsekakor izjemna skladba, ki bo prepričala tudi zahtevnejše poslušalce. Jan že ve, kako se poslušalkam streže ...

Zakaj ne bi jim prisluhnil?

Na slovenski glasbeni sceni se je pojavila nova skupina: trije mladi Korošci, postavnin in simpatični fantje Tomaž, Denis in Primož, združeni pod imenom Petelini. Pravi slovenski fantje, s harmoniko v roki, prijetnimi glasovi in poskočno glasbo so že začarali marsikatero obiskovalko svojih koncertov in že po prvih nastopih občutili moč slave, saj jim telefoni nenehno zvonijo. Prav zdaj je na police glasbenih trgovin prišla tudi njihova debitantska plošča s preprostim, a simpatičnim naslovom *Ki-Ki-Ri-Ki*. Na njej je 14 skladb, nekaj jih je posnetih v več različicah. Kot producent in tudi avtor skladb se podpisuje eden izmed odličnejših slovenskih

Nova poživitev na naši glasbeni sceni

harmonikarjev Boštjan Konečnik, ki tudi sicer skrbi za petelinčke. Moderna produkcija je zagotovo prava osvežitev in poživitev glasbene scene. Prvi singel, ki se že vrtil na radijskih postajah, se imenuje *Zaka pa ne?*. In res, zakaj pa jim ne bi prisluhnil...

Neprijetna reč, zavist

Barbara Kavtčičnik

Majhen lokal v našem malem kraju. Od sosednje mize ujamem pogovor, ki nehote pritegne mojo pozornost. Ženska radovednost pač. Malomeščanski sosed razpravlja o novem avtomobilu drugega sosedu, o njegovem finančnem stanju in vsem, kar spada zraven. V ušesa me zbode njegova nevoščljivost, ki jo pljuva skozi opazke o neprimerni barvi avta, o prevelikem številu konjev ipd. Za nameček doda, da si s svojo plačo takšnega avta sploh ne more privoščiti in da tukaj nekaj ne »štima«. Vem, da se opravljivec prevaža v povprečnem avtu, in vem tudi, da svojo željo po dokazovanju skriva za nenehnim pritoževanjem in tarnanjem. Utrne se mi že slišana misel, da veliki um razpravlja o idejah, povprečni um razpravlja o dogodkih, mali um razpravlja o ljudeh. Razpravljanje o ljudeh pa je skoraj neločljivo povezano z zavistjo. Neprijetna stvar!

Zavist ima blede polt in opravljen jezik. Španski pisatelj Cervantes je zavist imel za »razjedo« vseh kreposti in vir velikega zla. Dejal je, da »imajo vse razvade neki poseben čar, zavist pa je le vir nezadovoljstva, očitkov in jeze«.

Zdi se, da zavistnež z obrekljivostjo poskuša zmanjšati dosežke in uspehe drugih. Skozi to poskuša ustvariti popolno podobo samega sebe, ki pa prav zaradi njegovega nezadovoljstva deluje popačeno. Katarza v tem primeru ne deluje, saj takšna oseba ostane skupek lastne neizpoljenosti in notranje tesnobe. Občutek ljubosumnja grize naprej ...

Opažam, da ljudje pogosto tarnajo, se pritožujejo in z zavistjo opravljajo druge, naredijo pa nič za to, da bi tudi sami ustvarili nekaj, na kar bi bili lahko ponosni in s čimer bi osvetlili svoj zeleni obraz. Če se ljudje ne rešijo svoje nevoščljivosti, bodo za vedno ostali ujetniki neskončne žalosti. Že Wilde je rekel, da je priznanje sebi in drugim, da lahko nekdo stori nekaj bolje kot jaz, enkratno in plemenito dejanje.

Po dobri kavi se odpravim iz lokala in s kotičkom očesa še enkrat pogledam k sosedu. Čeprav na maram opravljajna, se mi človek v tem trenutku zasmili – ker je za svoje govoričenje kaznovan. Kaznovan s svojo zavistjo, ki ga razjeda in hromi. Zavist je kazen sama po sebi.

Blanka in Janez

Magična gledalka

Ponedeljki Izzivi so bili res izzivanje. Voditeljica Blanka Doberšek in predsednik Janez Drnovšek sta, misleč, da izzivata drug drugega, izzivala gledalce.

Za začetek morda vprašanje, kaj sploh je oddaja Izzivi. Je to bosanski lonec ali kaj drugega? Nima stalnega voditelja, še manj stalnega koncepta, v njej je vse od davčnih nasvetov, ptičje gripe do pogovora s predsednikom države. V 30-minutno oddajo vrtajo poleg gosta oz. gostov še prispevke in telefone gledalcev, in komaj jih pet dobi zvezo, je oddaje konec. Poleg tega nikoli ne vem, kako lahko voditelj ve, kdo kliče v oddajo, saj ga že vnaprej predstavi po imenu, preden se gledalec sploh oglasi. Ali torej urednik oddaje Igor Jurič kliče gledalce, ne gledalci v oddajo?

Da o jezikovni ravni, ki se je razbohotila po celotnem programu, niti ne pišem. Recimo, da sem v Izzivih zasledila dve cvetki. Voditeljica je predsedniku države rekla, »da nam je natrosil (!) kar veliko sprememb«.

Novinarka v prispevku pa je dejala, da je »predsednik na tiskovkah (!) dejal ...«. Mene je zmotilo že to, da je voditeljica gostila predsednika in mu vprašanja postavljala v tretji osebi. »Kaj se je zgodilo s politikom Drnovškom, ki je oktobra šel na kongres LDS, januarja pa iz stranke izstopil in ustanovil gibanje?«

Ampak to so glede na celotno oddajo pravzaprav malenkosti. Na prave cvetke nismo čakali dolgo. Voditeljica je ugotovila, da so se Drnovškovega gibanju pridružili »samo trije člani LDS« in da bi ona pričakovala recimo zakonca Hribar in Draga Jančarja. Če pustimo njena pričakovanja ob strani in pogledamo gostov odgovor. Razhudil se je, da v svoje gibanje ne vabi politikov, in potem povprašal voditeljico, od kod ji podatek, da so trije pomembni

člani LDS stopili v gibanje. Ona pa nič. Na kraj pameti ji ni padlo, da bi se popravila ali pa zrecitirala imena teh treh članov. Nič.

Naslednja trditev voditeljice. Da je Drnovšek z gibanjem hotel storiti nekaj dobrega, potem pa je s pomilostitvijo Kovačiča dal temu gibanju slabo popotnico. Nazadnje pa je pomilostil še preprodajalca mamil. Drnovšek je nekaj protestiral, kaj je on rekel, in Doberškova, kaj je ona pokomentirala. Na vprašanje o preprodajalcu mamil pa je kar pozabila. Še posebej nerodno pa je bilo, da je moral voditeljico in gosta na to spomniti gledalec, ki je vprašanje o pomiloščencem preprodajalcu mamil ponovil, Drnovšek pa je nato priznal, da sploh ne ve, o katerem pomiloščencu govori, češ da on doslej praviloma zasvojenecv in »dilerjev« ni pomiloščal.

No, pred tem je voditeljica med telefonska vprašanja gledalcev vrnila še vprašanje, ki je prišlo s telegramom s Ptujja, nanašalo pa se je na alternativno zdravljenje. In predsednik je protestiral, češ da je to zunanje-politična oddaja in da je to provokativno vprašanje, ki ni bilo postavljeno dobronamerno. Marička! Če je predsednik privolil v vprašanja gledalcev, je glede na njegov razpiti način zdravljenja moral pričakovati tudi kakšno tako vprašanje. Če pa je sumil, da mu ga je voditeljica podtaknila in da ni bilo pristno, bi ga pa vzel, vtaknil v žep in zagotovil, da bo gledalki s Ptujja pisno osebno odgovoril.

Tako se nisem mogla znebiti občutka, da sta si ta večer predsednik in novinarka res zaslužila drug drugega. Le gledalci, se mi zdi, smo si zaslužili kaj bolj profesionalnega. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Preden kaj rečete, pomislite, potem dvignite slušalko in pokličite, kamor je treba. V sredo in četrtek boste porabili čas za nekoristno spogledovanje z nekom, ki za vas ni primeren. Če imate družino, boste večinoma doma.

Bik
21.4.-21.5.

Čas za pogovor si vzemite v petek, sicer vam bo preveč obremenil že tako nafrpan urnik. Kmalu boste spoznali, da ste se v nekaterih zadevah motili in neumestno nekoga obdolžili po krivici. Potrudite se to čim prej popraviti.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ne le da dežuje – prav lije, v metaforičnem smislu seveda. V teh dneh ste srečali kup ljudi, ki so za vas izjemno zanimivi in privlačni. No, dela imate več kot dovolj, tako da boste lahko ves čas v gibanju. Vzemite si le dovolj počitka.

Rak
22.6.-21.7.

Vaša divja narava bo kaj hitro udarila na dan, če si ne boste dali duška s športom. Ljudje poleg vas bodo odkrili, da ste izjemno zanesljiv sodelavec, kadar gre za akcijske podvige. To vam bo vtilo dodatno samozavest.

Lev
22.7.-21.8.

Zabava je imenitna priložnost za odkrivanje vam neznanih situacij. Zdelo se vam bo imenitno, da se tako dobro razumete z vsemi, ki vam pridejo na pot. Intuicija vas bo vodila tudi ta konec tedna in vam omogočila najboljšo varianto.

Devica
22.8.-21.9.

Vse, kar potrebujete, so sposobnosti in iznajdljivost matematika. Če to niste, uporabite logiko svojega najzanesljivejšega prijatelja – to vam bo odkrilo zaroto, ki se že nekaj časa napleta proti vam. Uspešno se ji boste izognili in nekomu vrtili milo za drago.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Čprav poznate šele delno zgodbo, vam je že sedaj od vsega kar slabo. Potrudite se, da se boste pravočasno odstranili in ne boste več poskušali sodelovati z določeno osebo. To vam ta trenutek lahko prinese samo škodo.

Škorpion
23.10.-21.11.

Kakor je v življenju včasih dobro tvegati, tako je dobro kdaj tudi pustiti in se odpovedati lastnim rezultatom. Kakšna dejanja se pogosto pozitivno obrestujejo, ker to veliko ljudi opazi. Vseeno pa je ključna previdnost.

Strelec
22.11.-20.12.

Nekateri ljudje pač radi sedijo na klopci in pripovedujejo o svojih sanjah, drugi pa jih uresničijo. Med slednje spadate tudi vi. Tudi ta teden si privoščite nekaj svojih sanj in vsi se bodo čudili vaši dobri volji. Imeli boste veliko uspeha.

Kozorog
21.12.-19.1.

Ljudje se radi gredo z vami skrialnice in imeli boste dodatne naloge. Bodite prijazni in se ne pustite ujeti. Raje se posvetite svojem seznanu dolžnosti, ki ga morate še izpolniti. Konec tedna bo za vas minil zelo mirno, če ne že dolgočasno.

Vodnar
20.1.-18.2.

Ogenj vaše romance še gori s polnim plamenom. Skrbite za to, da ne bi ugasnil, in se posvetite ustvarjanju razmer za lepo ljubezensko gnezdece. Nič ni lepšega kot priti domov v objem najdražje osebe in se ji prepustiti.

Ribi
19.2.-20.3.

Čprav zaradi določenih razlogov hiše niste nameravali niti zapustiti, se konec tedna utegne zgoditi, da boste ves čas zdoma. Vaša ambicioznost bo nekoga nekoliko zmotila in bo sledil manjši prepir – toda nič resnega.

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- › **13.2.1873** se je rodil znameniti ruski basist Fjodor Ivanovič Šaljapin. Ko so ga vprašali, katere vloge najraje poje, je odgovoril: "V dobrih operah velike, v slabih pa majhne."
- › **13.2.1945** se je ob desetih zvečer začel zračni napad na Dresden. 764 angleških in 450 ameriških letal je mesto spremenilo v goreč pekel, v katerem je umrlo okoli 35.000 ljudi.
- › **14.2.1911** je norveški raziskovalec Roald Amundsen kot prvi človek dosegel južni tečaj.
- › **14.2.1989** je ajatola Homeini oznanil, da je dolžnost slehernega muslimana ubiti Salmana Rushdieja, ker naj bi v svoji knjigi Satanski stih žalil preroka Mohameda.
- › **15.2.1564** se je rodil italijanski astronom in fizik Galileo Galilei. Nekoč ga je nekdo vprašal, koliko let ima. "Od osem do deset," je odgovoril znanstvenik. Potem pa dodal: "Veste, štejem samo tista leta, ki so še pred mano. Tistih, ki so že minila, nimam več."
- › **15.2.1944** so Nemci zaradi maščevanja za partizanski napad na policijsko kolono med Komnom in Rihenberkom požgali oba kraja in prebivalce odpeljali v Nemčijo.
- › **16.2.1834** se je rodil nemški zoolog Ernst Haeckel. Poglejmo si izvleček iz njegovega zasebnega pisma prijatelji: "Značilno je, da se večinoma teoriji, da imata človek in opica skupnega prednika, upirajo prav tisti, ki so se v svojem duševnem razvoju najmanj oddaljili od opic."
- › **16.2.1989** je bila ustanovljena Socialdemokratska stranka Slovenije, sedanja Slovenska demokratska stranka (SDS).
- › **17.2.1600** so v Rimu na grmadi zažgali filozofa Giordana Bruna, ker je trdil, da se Zemlja vrti okoli Sonca.
- › **17.2.1989** je predsedstvo SFRJ razglasilo izredno stanje na Kosovu. Zaradi tega je čez deset dni v Cankarjevem domu v Ljubljani prišlo do velikega protestnega zborovanja.
- › **18.2.1698** so v topliški krstni matici prvič omenili trg Dolenjske Toplice.
- › **18.2.1833** so avstrijske oblasti sprejele zakon, ki je pospeševal gojenje krompirja. Določili so, da se od krompirja pobira davek samo, če raste na zemljiščih, ki so podvržena desetini.
- › **19.2.1473** se je rodil poljski zdravnik, astronom in teolog Nikolaj Kopernik. Oživil je heliocentrično teorijo in postavil Sonce v središče vesolja.
- › **19.2.1971** je umrl Nobelov nagrajenec, francoski pisatelj André Gide. Ko je nekoč moral poslušati dolgo pesnitev urednika velikega časopisa, je ob tem večkrat zadremal. Ko so ga že četrtič zbudili, je pozval avtorja: "Odločiti se boste morali, ali me ne boste več uspavali ali pa me ne boste več budili."

POGLED NAZAJ (OD 13. 2. DO 20. 2.)

Papeška država

Za krščanstvo je postal Vatikanski grič pomemben, ko so leta 67 tam križali apostola Petra. Kristjani so mu postavili grob nasproti cirkusa, kjer je bil usmrčen. Pozneje so na istem kraju pokopali svetega Lina, Petrovega naslednika. Sveti Anaklet je na grobu zgradil prvo kapelo.

Dokler je trajalo Zahodnorimsko cesarstvo, je bil škof mesta Rima, od 4. stoletja dalje imenovan papež, podrejen cesarju. Ko pa je leta 476 cesarstvo propadlo, se je začel rimski škof osamosvajati. Karel Veliki, zaščitnik Rimljanov, je dal na Vatikanskem griču zgraditi celo vrsto poslopij, a so jih Arabci leta 846 zasedli in oropali. Zato je papež Leon IV. s podporo cesarja Lotarja zgradil venec utrd, ki naj bi varovale Vatikan. Nastal je visok zid, ozemlje, ki ga je oklepal, pa so imenovali Leonovo mesto. V njem je bilo

cerkveno središče, pozneje papeška rezidenca. Tako so nastali prvi, še okorni obrisi vatikanske države. **13. februarja leta 962** je v listini Pactum Ottonianum rimski cesar Oton I. potrdil obstoj papeške države. Med vsemi obstoječimi političnimi in religioznimi ustanovami je Vatikan najstarejši. Je suverena, neodvisna in svobodna država.

Prva slovenska porodnišnica

Prvo slovensko porodnišnico so odprli **16. februarja 1789** v Ljubljani. Za zdravnika sta bila imenovana dr. Fandl in Anton Makovic, babica pa je bila Uršula Lajer, ki je bila prva ljubljanska šolana babica. Anton Makovic je od leta 1788 izobraževal babice v slovenskem jeziku. Na Mediko-kirurškem liceju je predaval porodništvo. Zaradi strogega nastopa proti mazaštvu je imel veliko nasprotnikov. To je pospešilo njegov odhod v Idrijo.

Porodnišnica je dobila prostore v nekdanjem meščanskem špitalu na vogalu sedanje Stritarjeve ulice in Adamič-Lundrovega nabrežja. To je bila ubožnica, ki je sprejemala vse, ki se niso mogli sami preživljati. Ko so špital razpustili, so se odločili, da bodo v stavbi uredili najdenišnico in porodnišnico.

Prostori prve porodnišnice so bili zelo skromni, saj je bila to le ena soba s štirimi posteljami. Ko se je čez osem let zamenjalo vodstvo in je dobil ravnateljstvo kresijski glavar, se je staro ime špital izgubilo, ljudje pa so začeli stavbo imenovati "kresija".

Izredne razmere

Med 13. in 15. februarjem 1952 je zapadlo v Sloveniji toliko snega, da je morala vlada ustanoviti krizni štab in razglasiti izredne razmere. Sneg je padal tri dni. Največ ga je padlo na Tolminskem, več kot dva metra, zameti pa so bili visoki tudi do osem metrov. V Ljubljani je padlo v teh treh dneh 130 cm snega, v Mariboru 90, v Celju 80. Ker je bilo nekaj snega že od prej, se meščani niso videli prek snežnih zametov, hodili so skoraj skozi snežne predore. Po nekaj dneh je vlada poklicala na pomoč vojsko. Posebno čiščenje železnic je kljub temu potekalo počasi. Z delom Gorenjske so vzpostavili železniški promet šele po štirih do petih dneh, na vseh progah pa je bil vzpostavljen železniški promet šele po dveh tednih, to je

26. februarja. Dober teden po sneženju se je začela kazati slika katastrofalnih razmer. Začele so prihajati tudi novice o smrtnih žrtvah. Končna tragična bilanca je bila 31 mrtvih in 16 huje poškodovanih.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 5./22

Temni oblaki nad Vzajemno (1)

Pojasnila Vzajemne zdravstvene zavarovalnice. Avtor Denis Vengust je januarja v dveh člankih (Demokracija št. 3 in št. 5.) pisal o napovedanem preoblikovanju Vzajemne v delniško družbo, žal pa Vzajemni ni dal možnosti, da bi predstavila svojo plat zgodbe. V nadaljevanju zato za celovito informiranost članov Vzajemne dodatno pojasnjemo nekatere navedbe v obeh člankih.

Avtor je najprej pisal o postopku Agencije za zavarovalni nadzor (AZN) za odvzem licence predsedniku uprave mag. Marku Jakliču. Prvi očitek AZN se je nanašal na obvestila o odprtju osebnih računov, avtor pa v članku v zvezi s tem omenja delitev varnostnih rezerv zavarovancem. V resnici so obvestila o deležih na osebnih računih le evidenčna kategorija oz. le informacija članom družbe, v kolikšnem deležu so lastniki. Nikakor pa to ne pomeni, da bi se sredstva delila. To bi se zgodilo le v primeru likvidacije družbe, kar pa je že druga zgodba. Sicer pa smo osebne račune v Vzajemni uvedli na željo sindikatov, s katerimi smo se v okviru pogajanj o noveli zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) strinjali, da je nujna transparentna ureditev lastništva družbe. Drugi očitek se nanaša na prekinitev pogodbe za zavarovanje 72.000 vojnih veteranov. Tu bi želeli poudariti, da je bila

pogodba prekinjena sporazumno, torej s soglasjem obeh pogodbenih strank: Vzajemne in ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Pogodba bi bila namreč nezakonita, saj mora po 24. členu ZZVZZ za kritje stroškov vojnih veteranov poskrbeti država, zato ti zavarovanci ne morejo biti vključeni v sistem izravnave prek sistema izravnalnih shem. Stroške veteranov mora tako skladno z zakonom v celoti kriti država in ne drugi zavarovanci skozi izravnalne sheme. Tretji očitek govori o tem, da Vzajemna ni poslala povratnega pisma, kar ne drži. Obvestilo, ki ga je svojim zavarovancem poslala Vzajemna, je vsebovalo obrazec s povratnim pismom, ki ga je lahko posameznik podpisal in poslal Vzajemni. Da je Vzajemna glede tega pravilno izvajala zahtevo novele ZZVZZ, izhaja tudi iz soglasja ministra za zdravje k temu obvestilu, ki mu je bilo povratno pismo priloženo. Ministrstvo je na celotno vsebino obvestila izdalo soglasje. Obvestilo pa ni vsebovalo ovojnice za povratno pismo, ker tega zakon ne zahteva, poleg tega pa tudi ministrstvo tega ni posebej zahtevalo ali pa na to opozorilo ob prejemu obvestila v soglasje.

V zvezi s postopkom AZN je pomemben še en podatek: AZN je v letih 2003 in 2004 izdala 34 odredb o kršitvah različnim pravnim osebam, pri čemer so se kršitve nanašale tudi na določbe statuta, pa vendar AZN zaradi teh kršitev ni odvzela dovoljenja nobenemu članu uprave. V primeru Vzajemne AZN ni upoštevala nobene pravnega in drugih strokovnih mnenj in se je odločila za odvzem licence. Odločba za odvzem licence je bila izdana, še preden je potekel rok za izvedbo zahtev AZN. To pomeni, da je AZN najprej izdala odločbo za ureditev nekaterih zadev, nato pa še pred iztekom roka te iste razloge navedla pri odvzemu licence. Vzajemna se je zaradi odločbe o odvzemu licence skladno z zakonom pritožila na Vrhovno sodišče RS, odločba AZN pa ni pravnomočna do končanja postopka pred sodiščem.

V članku avtor med drugim navaja, da je predsednika uprave na Vzajemni ustoličil Bojan Petan, vendar je treba upoštevati,

da je mag. Marko Jaklič že v okviru svoje zaposlitve na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije skrbel za ustanovitev prostovoljne zdravstvene zavarovalnice – Vzajemne. Na Vzajemni je bil kot član uprave zaposlen od leta 1999 do 2003, imenoval pa ga je nadzorni svet, ki ga je takrat vodil Franc Košir. Novi nadzorni svet Vzajemne, imenovan leta 2003, je najprej tedanjega predsednika uprave dr. Franceta Arharja povabil, da bi vodil Vzajemno še naprej, vendar se je dr. Arhar sam odločil drugače. Podatkov o višini plače dr. Arharja pa ni razkril Jaklič, kot piše avtor članka, ampak eden od zaposlenih, ki je moral za to tudi sprejeti odgovornost in oditi (takoj za tem pa je – mnogi trdijo, da ne po naključju – dobil zaposlitev pri nekdanjem ministru za zdravje Dušanu Kebru).

In še o preoblikovanju Vzajemne: preoblikovanje v delniško družbo je ključnega pomena za nadaljnji razvoj Vzajemne, saj bo to Vzajemni omogočilo pridobivanje svežega kapitala za razvoj novih produktov. Preoblikovanje čez leto ali dve, ko bo morda sprejet poseben zakon, bo za Vzajemno in njene zavarovance prepozno. Vzajemna bo v tem času s svojo vezanostjo na samo en produkt in brez svežega kapitala težko konkurirala dvema delniškima družbama. Konkurenčni delniški družbi sklenitev zdravstvenega zavarovanja vežeta na ugodnosti pri drugih storitvah in produktih, ki jih Vzajemna zdaj ne more ponujati, zato so zavarovanci Vzajemne zelo lahek plen mamljivih ponudb delniških družb.

Pri preoblikovanju se napačno uporablja izraz, da gre za »privatizacijo« Vzajemne, saj je Vzajemna že danes zasebna družba v lasti njenih članov, kot je to tudi določil zakon, po katerem je bila Vzajemna ustanovljena. Odveč je tudi

strah, da bi bila s preoblikovanjem ogrožena vzajemnost in javni interes pri dopolnilnih zdravstvenih zavarovanjih, saj je to urejeno že z novelo ZZVZZ. S to novelo je vzajemnost oziroma medgeneracijska solidarnost pri dopolnilnih zdravstvenih zavarovanjih zakonsko regulirana in je določena na ravni države, ne več samo Vzajemne. Ista pravila za izvajanje dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj veljajo tako za vzajemne kot tudi delniške družbe – torej za vse ponudnike dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj enako.

Preoblikovanje v delniško družbo tudi ne vodi v poviševanje premij z namenom izplačevanja dobička. Takšno ravnanje omejuje 3. člen novele ZZVZZ. Skladno s tem členom mora povišanje premije dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj v času trajanja zavarovanja prej pisno potrditi imenovani pooblaščenec aktuar zavarovalnice, AZN pa lahko v primeru dvoma o podatkih imenuje neodvisnega pooblaščenega aktuarja, ki opravi naloge imenovanega pooblaščenega aktuarja. Skratka, takšna opredelitev precej omejuje samovoljo pri poviševanju premij. 3. člen v zvezi z dobičkom postavlja še eno omejitev: v primeru pozitivnega izida iz dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja morajo zavarovalnice polovico tega izida nameniti za izvajanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja (ne glede na to, ali gre za delniške ali vzajemne družbe). Poleg tega je konkurenčni boj na trgu dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj zelo oster, zato so tudi premije med zavarovalnicami primerljive in se nobena od njih (niti delniški družbi) ne odloča za drastično poviševanje premij v korist dobičkov, saj bi to pomenilo izgubo zavarovancev.

Petra Cotman,
svetovalka uprave za odnose z
javnostmi, Vzajemna, d.v.z. ►

6/63

Herojeva vrnitev v Suho krajino (2)

»Družina pok. Lada Ambrožiča-Novljana« se je žolčno odzvala na moje pisanje, vendar je na njihov žolč težko odgovoriti, saj konkretnije omenjajo le kakšen povsem nepomemben detajl, najpomembnejši podatki v mojem pisanju pa jih očitno ne zanimajo. Uvodoma so zapisali, da kljub bombastičnim podnaslovom nisem mogel najti »niti enega samega resničnega Novljanovega medvojnega greha« in da »vse« moje »pisanje temelji na napačnih in nepreverjenih dejstvih«. Tu bi lahko zavzdihnil »ah in oh« in sklenil »polemiko«. Kaj pa naj s takšnimi diskvalifikacijami?

Pa vendarle se moram odzvati, saj sem opisoval strahotne partizanske zločine, zaradi katerih so mnogi ljudje neizmerno trpeli. Veliko Mavsarjevo družino so partizani zbrisali z obličja Zemlje, Žužemberk, kjer so ljubitelji partizanskih zločinov postavili še en partizanski spomenik, tokrat partizanskemu »heroju« Ladu Ambrožiču-Novljanu, še danes kaže velike rane partizanskega »osvobajanja domovine«, bližnji Ajdovec pa si niti po šestdesetih letih ni opomogel in si nikoli ne bo od strahotnega partizanskega opustošenja tamkajšnje vaške skupnosti (16 umorjenih branil-

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

cev) in neizmerne zločina – krutega umora 21 fantov in mož na Brezovi Rebri, pri čemer so Ambrožičevi partizani v enem dnevu umorili kar 37 fantov in mož. Vaško skupnost je partizanska drhal uničila v enem navalu. V nekaj urah so uničili tisto, kar se je prej trudoma oblikovalo skozi več stoletij s težkim življenjem, saj borna suhokrajinska zemljica pač ni omogočala razkošnega življenja.

Pri vseh treh velikih zločinih, pri uničenju Ajdovca, pri prvem od mnogih partizanskih uničevalnih napadov na Žužemberk in pri napadu na dvorec Dob pri Mirni, kjer so gubčevci umorili sedem članov Mavsarjeve družine, je neposredno sodelovala Gubčeva brigada, ki ji je takrat poveljeval Lado Ambrožič-Novljan. Po vseh civilizacijskih normah nosi Lado Ambrožič-Novljan krivdo najhujšega kaznivega dejanja (zoper človečnost) – storitve genocida. Bil je poveljnik vojaške skupine, ki je zločine izvajala, in po poveljniški odgovornosti bi moral biti v vsaki pravni državi obsojen na primerno dolgoletno zaporno kazen.

Toda ali Slovenija je pravna država? Za navne morda. Kako je Slovenija pravna država, sem

lahko dolga leta opazoval na ljubljanskem sodišču, kjer je ta »pravna država« dve desetletji preganjala Vinka Levstika – samo zato, ker je bil domobranec! – in ga na koncu na podlagi povsem izmišljenih tožilskih in sodniških »očitkov« za domnevni uboj dveh partizanov celo obsodila na dvanajst let zapor (Ambrožič ima na grbi življenja najmanj štiridesetih ljudi). Ko sem ob izreku »sodbe« proti Levstiku doživel hud šok, sem sedel za računalnik (prej so Levstika preganjali dvajset let, zdaj pa so mu za pritožbo isti ljudje dovolili le dva tedna) in napisal sedemdeset strani pritožbe (in še dvajset strani dodatkov) in v njej vse neverjetne izmišljije, ki jih je sodni senat zapisal v »sodbi«, »raztrgal« in osmešil. Levstik je pritožbo vložil na višje sodišče, slednjemu pa ni preostalo drugega, kot da je Levstika popolnoma oprostilo (navadno višje sodišče po razveljavitvi sodbe prve stopnje vrne zadevo na prvo stopnjo v vnovično sojenje). Pravni fakulteti sem takrat predlagal, naj Levstikovo »obsodbo« vzamejo v pretres in jo bodočim pravnikom prikažejo kot vzorčni primer bede naše »pravne države«. Prepričan sem, da tega niso storili.

No, o našem sodstvu bi lahko napisal zelo, zelo veliko. Skratka, takšni, kot je bil med vojno Ambrožič, so danes v Haagu. Mimogrede, da Ambrožič ni bil »heroj«? Take nazive so si na veliko podeljevali tisti, ki so v slovenski zgodovini vodili in izvajali največjo morijo. Družina Ambrožič se je na očitke o genocidu na Ajdovcu odzvala le s »frazo«, da bi diskusija o tem »peljala v ponavljanje že stokrat slišane«. Verjetno so s tem mislili na partizanske »pravljice« o junaštvi narodnoosvobodilnih borcev, da so v »boju za svobodo« zelo trpeli in podobne neslanosti. Kdo pa ni takrat zelo trpel?! Še najbolj so trpeli tisoči in tisoči zaradi medvojnega komunistične revolucije oziroma partizanskega nasilja.

Škoda da družina Ambrožič ni konkretno navedla, kje in na kakšen način sem v začetku devetdesetih let zapisal, da je Lado Ambrožič-Novljan sodeloval pri povojnih pomorih. Potem ko je ruska Rdeča armada »osvobodila« Prekmurje, je Kardelj tja poslal Ambrožiča in Jožeta Brileja, tista dva torej, ki nosita neposredno odgovornost za genocid na Ajdovcu. V Prekmurju sta ustanovljala novo revolucionarno oblast in ta je prav v tistem času tam »čistila teren« in dala umoriti nekaj najvidnejših Prekmurcev, med njimi Josipa Benka, najpomembnejšega prekmurskega podjetnika. Iz Prekmurja je Ambrožič prišel v Maribor in prav takrat se je tam odvijal največji množični pomor po koncu druge svetovne vojne ne le na slovenskih, ampak na evropskih tleh sploh. V Tezenskem gozdu so dneve in dneve ubijali na tisoče ljudi.

Če Ambrožičevi vsega tega in še marsičesa ne vedo, je razlog verje-

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

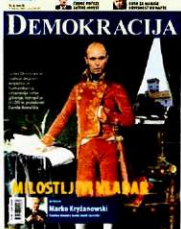

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

tno v »stokrat slišanih« udbokomunističnih in borčevskih pravljicah kot seveda pri naših zgodovinarjih, ki se vseh teh in še mnogih drugih najpomembnejših tem iz naše medvojne in povojne zgodovine izogibajo kot hudič križa.

Ivo Žajdela, Ljubljana

št. 6/18

Čas za vzpostavitev reda (1)

Ponesrečen izračun. V članku, ki se ukvarja z domnevnim poskusom opeharjenja malih delničarjev v Aktivi Invest («Čas za vzpostavitev reda», Demokracija, 9. 2. 2006), je veliko netočnih trditvev. Novinarica se sicer sklicuje tudi na nekatere naše javne izjave, vendar ne le dvomi o njihovi resničnosti, marveč jih tudi preobrača z nekimi lastnimi izračuni. Tako oporeka trditvi člana uprave Aktive Invest Tadeja Počivavška, naj bi naši delničarji iz svojih certifikatov dobili približno 80 odstotkov njihove nominalne vrednosti, kar je več od povprečja v državi. Po mnenju novinarke naj bi bila ta izjava napaka, ker so v ta znesek vštete tudi pretekle izplačane dividende – potem pa kar »potegne črto« in sklene, da so naši vlagatelji

telji »dejansko prejeli le četrtno vrednosti certifikata«.

Ta »izračun« je povsem napačen, in to tako glede vprašanja vštevanja izplačanih dividend kot glede skupne vrednosti delnic in izplačil iz nekdanjih certifikatov. Dividenda je izplačilo dobička – če pa ta ni izplačan in ostane v družbi, povečuje njeno vrednost oziroma ceno delnic. Nesporno dejstvo je, da denarno izplačilo za tiste delničarje, ki s svojim deležem niso dosegli minimalne vrednosti delnice nove družbe, ne bi pomenilo vse izplačane vrednosti iz nekdanjega lastninskega certifikata. Delničarji so namreč v preteklosti že dobili izplačane nekatere zneske bodisi kot izplačilo ob zamenjavi delnic, bodisi kot dividende. In večina ima še vedno v lasti tudi lastniški delež v družbi Aktiva Naložbe – ta pa kotira na borzi in je mogoče njen delež vsak trenutek prodati po tržni ceni. Če seštejemo vse te zneske, ugotovimo, da je uspelo Aktivinim skladom v povprečju iz premoženja, ki ga je za ta namen zagotovila država, ustvariti ne 80, marveč okoli 90 odstotkov nominalne vrednosti lastninskega certifikata, kar je po naših podatkih nad povprečjem primerljivih skladov v Sloveniji. To pa je tudi precej več, kot so v času izdaje lastninskih certifikatov napovedovali nekateri naši ugledni ekonomisti, pa tudi več, kot je v obdobju zbiranja certifikatov kot zagotovljeno minimalno vrednost svojim delničarjem obljubila sama Aktiva. Tedaj smo vlagateljem zagotavljali tisoč nemških mark (približno četrtno povprečne nominalne vrednosti certifikata), danes pa bi naš povprečni delničar iz tega naslova dobil več kot 1.200 evrov oziroma 2.400 takratnih nemških mark.

Delničarji so za svoje certifikate dobili v povprečju toliko, kot je država zanje zagotovila premoženja. Država je resda dala vsem državljanom certifikat, na katerem je bil napisan nominalni znesek, vendar je kasneje požrla to obljubo vrednosti, saj ni zagotovila dovolj realnega premoženja za pokritje nominalne vrednosti izdanih certifikatov. Tako je nastala zloglasna privatizacijska luknja v višini približno polovice izdanih certifikatov, ki se je vlekla skozi vsa 90. leta, za to stanje odgovor-

Hribarjevina!

Marija Vodišek

Hribarjevih tedenskih »gag« ne gledam in ne poslušam. Sicer pa je vsiljivo navzoč povsod, tako na televiziji kot na radiu. Izjemoma sem gledala oddajo Hri-bar v soboto zvečer, 4. februarja, na prvem programu RTVS. Zanimalo me je srečanje predsednika Slovenije dr. Janeza Drnovška z gagom. Običajna scena, običajni obiskovalci, običajno ploskanje in predvsem običajna samohvala avtorja Hribarja. Znano je, da se teme v Hri-baru ponavljajo, da so tarče vedno eni in isti, tako nekako kot pri karikaturistu Franku Juriju. To so Janez Janša, ministri sedanje vlade in zadnje čase predsednik države Janez Drnovšek, ki je ušel z vajeti Kacinovih liberalcev in novopečenih Socialnih demokratov. Predsednik Janez Drnovšek se je sicer usmeril v svetovna dogajanja in daje vtis, da poskuša rešiti tisto, kar ne uspeva svetovnim organizacijam. Zato je okrog sebe zbral nekaj posebnežev, vendar za tako zahtevne naloge popolnoma neusposobljenih ljudi. Morda se je on sam otrešal primeža svoje nekdanje stranke, nekateri njegovi svetovalci pa zagotovo ne. Pa se vrnimo nazaj k sobotni oddaji Hri-bar. Vprašanja, ki jih je Drnovšku postavljala Sašo Hribar, so bila predvsem neduhovita in neizvirna. Predsednik Drnovšek se je kar dobro znašel in na neumna vprašanja pametno odgovarjal. Med drugim je Hribarja vprašal, ali se vedno pogovarja z računalnikom oz. njegovimi maskotami, ki odgovarjajo tako, kot jim to nameni avtor. Seveda je Hribar predsedniku postavil tudi standardno vprašanje o 4 vojaških inštruktorjih, ki bodo odšli v Irak. No, Drnovšek mu je tudi na to primerno odgovoril, kakor tudi na abotni prikaz zapornika v živalski kletki in vprašanje, ali bo tudi njega pomilostil. Vendar menim, da pomilostitev Danila Kovačiča, kateremu so dokazali gospodarski kriminal in je bil na podlagi obtožnice pravnomočno obsojen, ni pametna, za Slovenijo pa je škodljiva poteza predsednika države. Kateri njegovih svetovalcev mu je predlagal to pomilostitev? Menda njegov »višji« svetnik Maks Lavrinc. Že sama izbira Maksa Lavrinca za svetovalca ne more biti v korist ne njemu in ne naši državi. Če drugega ne, je s to pomilostitvijo Drnovšek potrdil, da se spleča izigravati pravosodje, kar je Danilo Kovačič uspešno počel že vse od svoje obsodbe, in da so tajkuni v Sloveniji tako kot v preteklosti zaščiteni »rasa«. Poleg tega je Drnovšek pomilostil še trikrat obsojenega razpečevalca mamil. Mar mu je bilo to podtaknjeno, saj predsednik trdi, da o tem nič ne ve? Najvišjo stopnjo strokovnosti je v oddaji Trenja 2. februarja dokazala nekdanja generalna državna tožilka Zdenka Cerar, ko je branila Drnovška s trditvijo, da funkcija in pomilostitveni akt predsednika države nista politična. Sicer pa take in podobne »strokovne« trditve lahko vsak dan slišimo v DZ s strani »odlično« podkovanih pravnikov in pravnih, kot je eldeesovka Darja Lavtižar-Bebler, ki še dodatno poneumljajo slovensko javnost, ne zavedajoč se, da je to edino njihov fiasko, saj iz najvišjega zakonodajnega foruma javno po branjevsko prodajajo svoje neznanje!

ni politiki pa so ves ta čas krivdo demagoško valili na upravljavce skladov. Ko pa je država to luknjo vendarle pokrila, jo je v veliki meri z manj kakovostnim, netržišnim premoženjem.

In mimogrede: Darko Horvat ni večinski lastnik Aktive, marveč manj kot petinski lastnik Aktive Holdings.

Mirjam Srebrnjak, Aktiva Invest, Holdinška družba, d. d.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

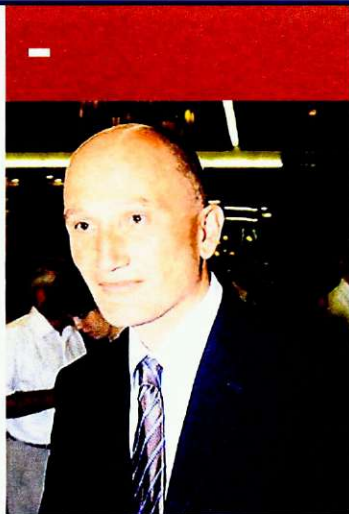
Radio VIVA

M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Politični semafor

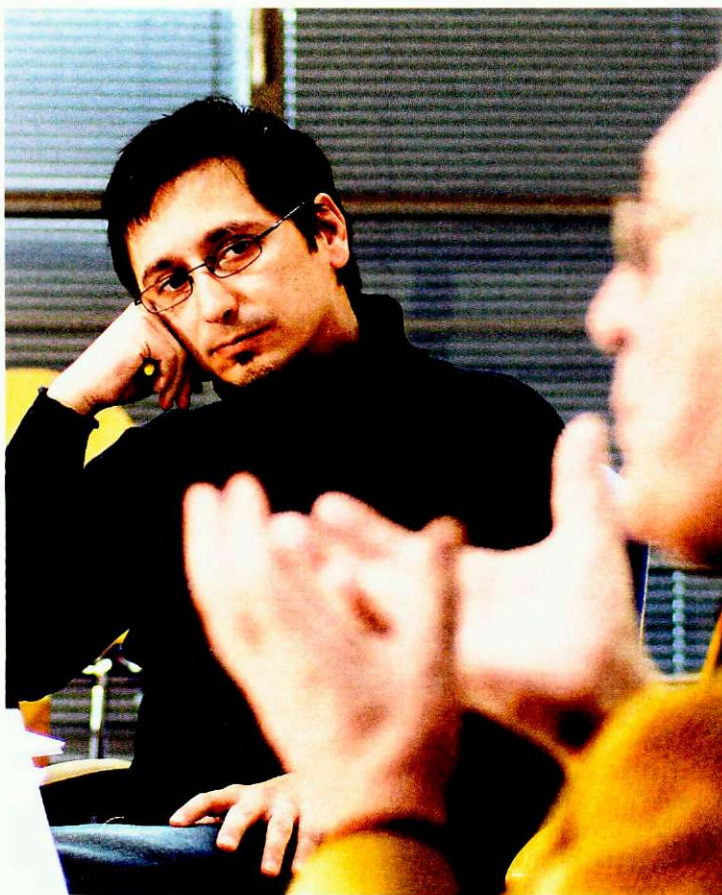
Opomin zaradi razgrajanja Višji državni tožilec in nekdanji predsednik protikorupcijske komisije Boštjan Penko je nedavno od generalne državne tožilke Barbare Brezigar dobil opomin zaradi neprimerne vedenja, ker je v enem od ljubljanskih lokalov nadlegoval goste ter kršil javni red in mir. Po mnenju Brezigarjeve se mora tožilec vesti položaju primerno tudi v času, ko ni na delovnem mestu. Penko napoveduje, da bo vrnil udarec medijem, ki so poročali o tem izgredu.

Znova na zatožno klop Koprski župan Boris Popovič ima znova težave z organi pregona. Pred kratkim je koprsko sodišče prejelo prvo obtožnico, ki ga bremeni utaje davkov, ko je bil še podjetnik. Popovič je za obtožnico izvedel iz medijev in izrazil ogorčenje, ker ga nihče ni uradno obvestil, potezo pa je označil za »parodijo pravne države«. Popoviča so kriminalisti že pred dvema letoma in pol zaradi preiskave pridržali in je bil v priporu mesec dni.

Kritično o pomilostitvi Med glasnějšími kritiki pomilostitve Danila Kovačiča je poslanec Miro Petek, ki se je kot novinar veliko ukvarjal z raziskovanjem tranzicijskih nečednosti. Opozoril je, da je bilo doslej v zvezi s tem zelo malo pravnomočnih obsodb, če pa do kakšne pravnomočne obsodbe tovrstnih zadev pride, predsednik države obsojenca pomilosti. Petek se sprašuje, ali ne gre v tem dejanju za vezano trgovino, to pa je po njegovo koruptivno dejanje.

Po Toševih stopinjah

Če so mnogi mislili, da bo javnomnenjska anketa Politbarometer, ki jo izvaja Center za raziskovanje javnega mnenja na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani, verodostojnejša, potem ko jo je od Nika Toša prevzel Slavko Kurdija, je zadnji Politbarometer pokazal, da ni tako. V zadnji raziskavi je namreč Kurdija nameril, naj bi Slovensko demokratsko stranko podpiral enak odstotek vprašanih kot Liberalno demokracijo Slovenije (18 odstotkov), medtem ko tega ni potrdila nobena od preostalih javnomnenjskih anket, ki jo izvajajo različne zasebne agencije. Tako je zadnja anketa Dela Stik, ki opravlja javnomnenjske raziskave za Delo, pokazala, da SDS podpira 25,6 odstotka, LDS pa 18,6 odstotka vprašanih. Podobno veliko razliko med SDS in LDS je namerila raziskava Ninatedie – po njeni anketi SDS podpira 22,1 odstotka, LDS pa

15,3 odstotka vprašanih. Zdi se torej, da Kurdija nadaljuje prakso svojega predhodnika Nika Toša ki je javno mnenje poskušal oblikovati, ne pa ga meriti, hkrati pa se očitno poskuša na tak način tudi maščevati vladi oziroma njeni največji stranki, ker je Politbarometru odrekla državna sredstva. A. K.

RADIO UNIVOX
107.5 MHz
e-mail: info@univox.si

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Iz arhivov slovenske politične policije	5.000,00 SIT / 20,86 EUR
☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepiš iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Silvin in Maidi Eiletz: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljich: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

 Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

-
- mesečno*
-
- 4 x letno (9% popust)
-
- 2 x letno (10% popust)
-
- 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

-
- upokojenec,
-
- invalid,
-
- brezposeln,
-
- študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE   DA   ID za DDV: _____Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 43 45 462.*Poštnino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane
iz tolarških cen po centralnem paritetnem
tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po onašem izboru)

VEDNO PRISEB(N)I.

Nova storitev Integral vam omogoča, da ste **kjerkoli in kadarkoli seznanjeni s svojo e-pošto in koledarjem**. Vse spremembe v e-poštnem predalu ali koledarju vašega računalnika se namreč **takoj prikažejo na vašem mobilniku/dlančniku – in obratno**, saj se računalnik in mobilna naprava samodejno sinhronizirata. Na zahtevo Integral omogoča tudi prenos, odpiranje in rokovanje z e-pošti pripetimi datotekami.

Namestitev Integrala je **brezplačna** in možna na več že obstoječih telefonih iz naše dosedanje ponudbe.

pre 11.05.2005 12:29 344 KB
srb 11.05.2005 11:18 161 KB

RE: Integral_cistopis_osnovnabrosura
Vojka Žgavec

You forwarded this message on 11.05.2005 14:55.
To: Tina Černe
Attachments: Integral_cistopis_osnovnabrosura(Mobitel)

Informacije na brezplačnih številkah:
naročniki Mobitel GSM/UMTS: **031/041/051 700 700**,
Elektronski naslov: **integral@mobitel.si**.

Integral

